

★A★S★D★

Z OBSAHU 1. ČÍSLA:

Vrať se domů!

Bible mluví sama o sobě

C. H. Spurgeon - dokončení

Biblická zpráva o Josefovi
- skutečná událost

Tělo - chrám ducha

Příkázání jeho zachovávej!

My a naše děti

Biblické paradoxy

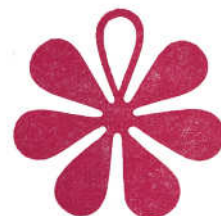
Biblické hádanky

Hledání ztraceného umění

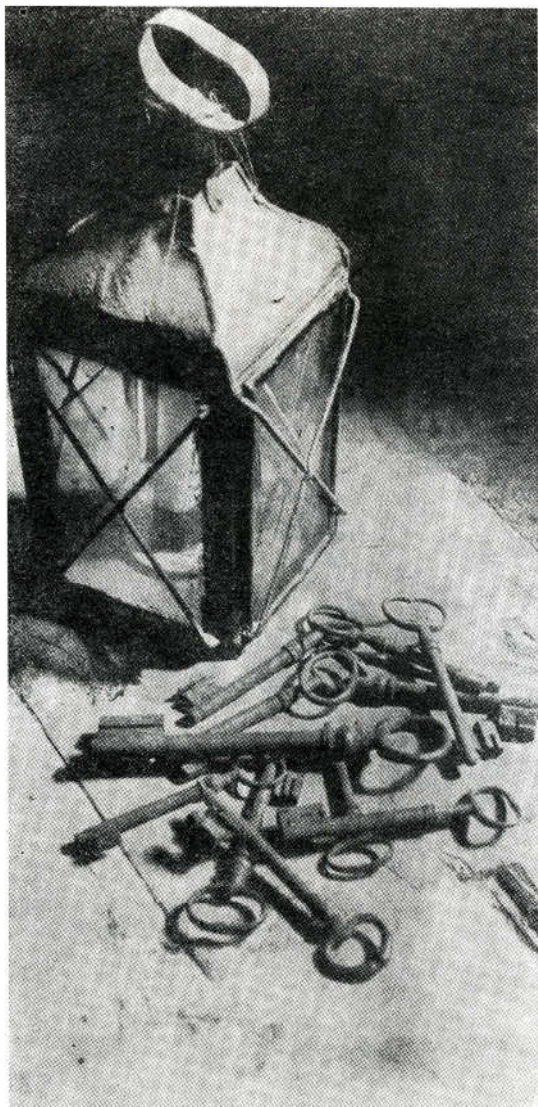
Návrat

73

ZNAMENÍ DOBY

A jsou to všechny klíče?

Před Pánem uctivě jsem kdysi stál:
„Zde jsem, bych svazek klíčů svých ti dal.
Ó, přijmi je, jsou všechny, všechny tvé
a vše co mám, dám z lásky upřímné.
Své dveře otevřel jsem dokořán,
bys vešel ke mně — „Vůdce můj a Pán“.
Můj Pán však pohléd na ně zkoumavě:
„A to jsou všechny klíče?“, ptal se mne.

„Tak daleko již Pane, dospěl jsem,
že každé místo dám ti v srdci mém
a celý svazek klíčů vydám ti,
bys v domě mém, moh vládnouti.
Ó, Pane, přijď a bydlí v něm,
ó, vládni ode dneška v srdci mém!“
Však znovu slyším vážný Páně hlas:
„A jsou to všechny klíče?“, ptal se zas.

„Ach, Pane, odpust! Moje váhání,
mne připravilo o tvé žehnání.
Však dnes já celý svazek klíčů svých
vložím do tvých rukou zbodených.
Ó, přijmi jej navždy, na věky!
Chci být tvůj, ó Bože veliký.“
Však na můj dar Pán ani nepohléd.
„A jsou to všechny klíče?“, ptal se hned

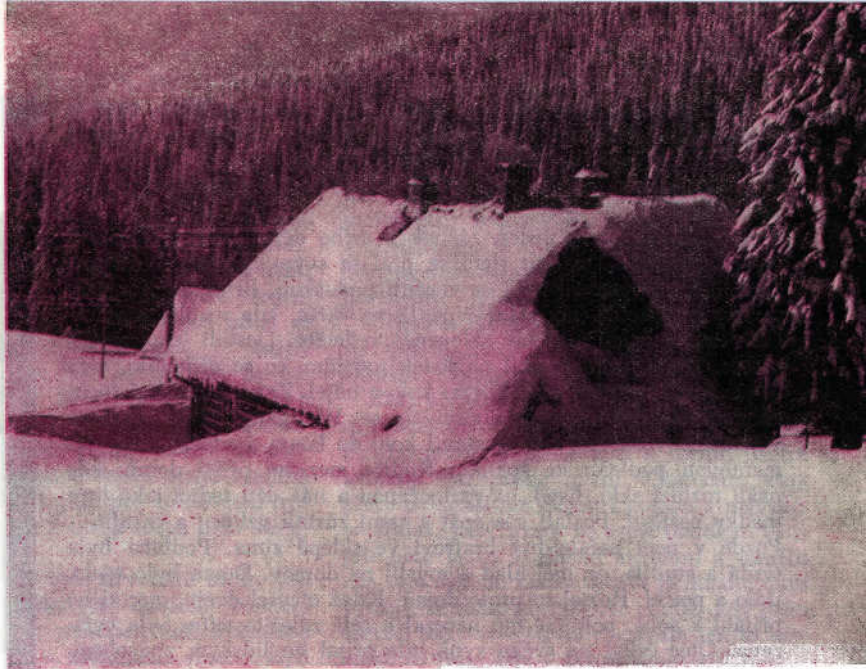
Já klopím zrak a v srdci bolný sten.
Ach ne, já jeden klíček malý jen,
jsem odvázal a tajně ukrývám.
„Ty ostatní však všechny tobě dám.
Ó, přijmi je, ó, přijmi klíče mé!“
Je odstrčil jak věci ničemné.
„Ó, nevydáš-li tento klíček svůj,
já nestojím o celý svazek tvůj.“

„A jsou to všechny klíče?“ — mocně zní
ta otázka a páli svědomí.
Jen jeden klíček skrývám ve dlani,
hřích tajný brzdí Boží žehnání.
Již nelze vydržet — já vydám jej!

„Ó, Pane, prosím, tvář svou neskrývej!
Ať nedělí mne nic již od tebe,
bych věčně tvůj — byl schopen pro nebe.“

VRÁT SE domů!

Zkrácený záznam kázání, které v sobotu 23. září 1972 přednesl v brněnském sboru ta'omník ústředí církve adventistů v Německé demokratické republice E. Hennig.

VĚNUJME POZORNOST třem podobnostem Pána Ježíše, která jsou zaznamenána v Lukášově evangeliu, v 15. kapitole. Pán Ježíš v nich na jedné straně ukazuje člověka, jaký skutečně je, a na straně druhé nám líčí podrobně obraz nebeského Otce a Božího Syna s jeho úlohou vykoupení lidstva. V této kapitole jsou popsány věčné vztahy mezi Bohem Otcem, jeho Synem a člověkem.

Je zajímavé sledovat, při jaké příležitosti Ježíš Kristus pronesl svou řeč: bylo to po rozepři s farizeji, kteří nemohli pochopit, proč On, jako Boží Syn, se stýká s hříšníky, „přijímá je, a jí s nimi.“ (Luk 15, 2)

Tak jako tenkrát, i dnes existují lidé, kteří nedovedou pochopit Boží jednání. Jsou i takoví, kteří sebe nevidí v pravém světle; domnívají se, že jsou lepší než ostatní lidé a považují se za jiné, než jakými ve skutečnosti jsou.

Studujme nyní ona tři podobnosti: o ztraceném groši, o ztracené ovci a o ztraceném synu. Jsou to ty nejkrásnější příběhy, v nichž nám Pán Ježíš chce přiblížit věčné pravdy Božího Slova, po nichž denně žijeme. Na nich si můžeme osvětlit, jak se Bůh dívá na člověka.

Všimněme si nejdříve slov „být ztracen“ a „zahynout“, která se vyskytují ve verších 4, 6, 8, 9, 24 a 32 — tedy celkem sedmkrát. Sedmkrát ztracen, zahynul. Náš Spasitel poukazuje však také na jinou stránku: pro ztraceného existuje záchrana — a to znamená radost! Ve verších 5, 6, 7, 10, 23, 24 a 32 najdeme slova „radost“, „radovat se“, „veselit se“ také sedmkrát.

Někteří lidé rádi zkoumají čísla v bibli. A bible nám je sama nabízí. Známe sedm dnů v týdnu, sedm církví, sedm pečeti, sedm troubení, sedm ran, sedm duchů před trůnem Božím a podobně. Číslo sedm znamená něco dokonalého, plnost, něco absolutního. A v tomto případě mluví Slovo Boží o člověku, který byl naprosto ztracen — ale existuje také absolutní věčná radost, totiž když ztracený je zachráněn.

Probereme si nyní tři hlavní myšlenky, jež se prolínají ve všech těchto podobnostech.

KOLIK ZTRÁCÍ ČLOVĚK NA CENĚ, KDYŽ JE ZTRACEN?

Kolik ztrácí na ceně groš, když se ztratí? Groš na své ceně neztratí nic. Ať již leží pod stolem, nebo v příkopě u cesty, nebo v kapse. Groš zůstane grošem.

Kolik ztrácí na ceně ovce, když se ztratí? Ovece může hodně ztratit na své ceně. Může zhubnout, může si zlomit nohu, může onemocnět, a pak se již za ni tolik nedostane. Ovece ztrácí něco na své ceně.

Kolik ztrácí na ceně člověk, když se ztratí? Ve Slově Božím je napsáno, že marnotratný syn vyznal: „Aniž jsem hoden více sloužit synem tvým.“ (Luk 15, 19) — U syna je situace zcela jiná než u groše nebo u ovce. Člověk ztrácí všechno, celou svou hodnotu. Člověk si totiž celou svou cenu buď podrží, nebo ji celou ztrácí.

MŮŽE ČLOVĚK ZA TO, KDYŽ JE ZTRACEN?

Může za to groš, když je ztracen? Kdy vypadne z ruky nebo z kapsy, nemůže zavolat: „Ztratil jsem se!“ — Nenese žádnou vinu, když se ztratí.

Nakolik může ovce za to, když se ztratí? — Pastýř vyžene na pastvu houf oveček. Malá ovečka, která je zvědavá, tu a tam ukusuje travičku a zabloudí. Někdo může říci: „Ty hloupá, ovečko, že ses ztratila.“ — Ona by tomu stejně nerozuměla. Šla prostě tam, kam ji vedl její pud. — Ovečka je tedy částečně vinná, protože běžela na vlastních nohou. Nemůže být sice volána k odpovědnosti, trpí však tím, že se ztratila.

A nyní přemýšlejme o synovi:

Syn odešel od otce na základě vlastního rozhodnutí. Proto syn je vinný. Co nám chce tímto Pán Ježíš naznačit? Dává nám naučení, že člověk může být ztracen buď cizí nebo vlastní vinou. Avšak na stavu, že je ztracen, to nic nemění.

CO MŮŽE ČLOVĚK UČINIT, ABY BYL NALEZEN?

Co může učinit groš, aby byl nalezen? — Když jdou děti na podzim ze školy, prohrabávají nohama listí na cestě, a tu leží na cestě groš. Ten však nemůže zavolat: „Zde ležím!“ Groš nemůže nic udělat pro to, aby byl nalezen.

A může něco udělat ovečka, aby byla nalezena? — Může bečet a případně se může pohybovat po třech. Ovece může tedy udělat něco.

Syn však musí učinit všechno sám. Což to není napsáno ve verši osmnáctém? „Vstana, půjdu k otci svému.“ Spasitel nám tím chce ukázat, že někteří lidé nemohou nic udělat pro svou záchranu. Musí k nim někdo přijít, říci jim o bibli. — Pak jsou tu ovšem i takoví lidé, kteří navštěvují shromáždění a slyší kázat Slovo Boží. Ti sami musejí povstat a jít ke svému Otci.

Z lidského hlediska jsou rozdíly mezi ztraceným grošem, ztracenou ovci a ztraceným synem. Z hlediska Božího je to však nedůležité, nepodstatné. Ať je to již ovce, groš nebo syn — všichni mají něco společného: všichni jsou ztraceni. Ale Bůh může tento stav ztracenosti obrátit ve věčnou radost. A proto vypráví Pán Ježíš podobnosti o ztraceném synovi podrobněji.

U Lukáše 15, 11 čteme, že jeden člověk měl dva syny. A ve verši dvanáctém se dovídáme, že mladší syn řekl otci: „Otče, dej mi díl statku, kterýž mi náleží.“ — Otec tedy dal oběma synům jejich podíly. Mladší syn odešel z otcovského domu, vedl prostopášný život a všechny peníze promrhal. Třicátý verš popisuje, jaký byl vlastně jeho život. Byl nemorální, nemravný a navíc syn upadl do bída. Bylo to jeho vinou? Ano, bylo.

„A když všechno utratil, stal se hlad veliký v krajině té, a on počal nouzi trpěti.“ (v. 14) — Mohl syn za to, že v té krajině nastal hlad a nouze, že nemohl najít práci a trpěl tamějšími poměry? Ne, za to nemohl. — On se tedy do bída dostal vlastní vinou, ale trpěl i vinou cizí.

A pak se stal pasákem vepřů. Ale nemohl dostat ani potravu, kterou krmili vepře. Řekneme si možná, že když mu nikdo nedal ani mláto, pak si ho mohl ukrást. Kdyby si však byl vzal z cizího, stal by se zlodějem a byl by potrestán.

A když trpěl nouzí, představoval si svého otce, otcovský dům, nájemníky svého otce... Viděl v duchu, jak sedí u stolu a jedí... A v jeho srdci rostla touha vrátit se domů. — My všichni také toužíme po otcovském domě, o němž Pán Ježíš praví: „V domě Otce mého přibytkové mnozí jsou... Jduť, abych vám připravil místo.“ (Jan 14, 2. 3)

A touha po jídle vedla syna domů. To je pravá příčina, proč se chtěl vrátit. Bohu na tom nezáleží, z jakých důvodů se vracíme domů. Rozhodující je, že se vůbec vracíme. My nejsme tak dokonalí, abychom z nějakých vznešených důvodů nebo pohnutek přicházeli k Bohu.

Vzpomínám si na jeden zážitek z mého dětství. — Byli doma čtyři sourozenci. Jednou jsem se pral se svým bratrem Wolfgangem. On mě boxoval a já se chránil poduškou. Bratr mi ji vytrhl z ruky a odhodil. Poduška dopadla na skříň, kde rozbila maminčiny krásné vázy a různé skleněné předměty. Dostali jsme strach z otce. Bratr proto napsal na listek rodičům, co se přihodilo, a že se již domů nevrátí. Pak si vzal kolo a odjel. Zamířil do jiné čtvrti velkoměsta. Byl již večer a stmívalo se. Wolfgang zašel do sklepa v jedné novostavbě, tam postavil kolo do kouta a uložil se na cementovou podlahu ke spánku. Rodiče mezitím přišli domů, kde našli rozbité sklo, listek na rozloučenou a nás děti sedící jako hromádky nešťestí. Poslali nás spát a sami zůstali vzhůru a čekali... Pozdě v noci začalo být bratrovi ve sklepě zima. Podlaha byla tvrdá a studila, on měl hlad a myslil na domov. Doma bylo teplo, jídlo a postel. Rozjel se proto domů. Když otevřel dveře, otec si ho přitáhl k sobě, pořádně mu nařezal a celá záležitost tím byla vyřízena. Otec čekal na svého syna, ale přijal ho lidským způsobem. — Bůh však jedná jinak.

Vrátme se však zpět k podobnosti. Syn uvažoval: „Vstana, půjdu k otci svému.“ (v. 18) A pak uskutečnil své rozhodnutí: „I vstav, šel k otci svému.“ (v. 20) — Otec ho viděl již z dálky a běžel mu vstříc. Kdo byl rychlejší? Otec nebo syn? O synovi je psáno, že přemýšlel a pak vstal a „šel“. Otec však „přiběhl“. Bůh také pospíchá více než my, aby nás vzal do své náruče.

Otec padl na synovu šíji a políbil ho. Očekávali bychom, a považovali i za samozřejmé, že syn měl padnout otci kolem krku. A zatím otec objal syna. Když Bůh zasahuje do života člověka, vše dopadá jinak. On má na všechno jiná měřítká a hlediska, odlišná od našich lidských.

Syn si předem všechno pěkně promyslel „... půjdu k otci svému, a dím jemu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou. Aniž jsem hoden více sloužit synem tvým. Učiň mne jako jednoho z nájemníků svých.“ (v. 18. 19) Když se však octl na otcově srdci, dopadlo to poněkud jinak. To první, co chtěl říci, že zhřešil proti nebi a před otcem, to řekl; to druhé, že není hoden se nazývat synem, také vyslovil; ale to třetí, aby ho otec učinil jedním z nájemníků, to říci už nemohl. Což je možné spočívat na otcově hrudi a být pouze jeho služebníkem? Ne, to nejde. Syn zůstane vždy synem. — A to je také naše místo na srdci Boha Otce.

Syn se vrátil domů a tak radost a veselí zavládly v otcovském domě. Až znenadání se něco přihodilo. — Starší syn byl na otcově poli a také se vrátil domů, kde se dělo něco nezvyklého. Protože slyšel radostná slova a hudbu, tázal se jednoho ze služebníků, co se to stalo. „Bratr tvůj přišel,“ zněla odpověď. Mysleli bychom, že i on se z toho bude radovat? On se však „rozhněval a nechtěl vjíti. Otec pak jeho vyšed, prosil ho.“ (v. 28)

Na koho se rozhněval? Na otce? Že je tak dobrý? Pán Ježíš řekl: „Ale veseliti a radovati se náleželo. Nebo bratr tvůj tento byl umřel, a zase ožil; zahynul byl, a nalezen jest.“ (v. 32)

Není to divné, že Bůh přichází i za tím druhým ztraceným synem a prosí ho, aby šel domů? — To je to nejkrásnější! Bůh vychází i nám vstříc a prosí nás: Pojdte domů. — Tak může jednat jedině Bůh.

Nerohoduje, zda se podobáme ztracenému groši, ztracené ovci nebo ztracenému synu. Všichni máme místo na Otcově srdci.

Uděl nám, Pane, tu milost, abychom se všichni setkali ve tvém domě a tam se společně radovali.

Bible mluví SAMA O SOBĚ

JEJÍ ŽIVÉ POSELSTVÍ MĚNÍ ŽIVOTY

Každý z nás je stíhán otázkami, na které nenajdeme uspokojivou odpověď ani v dějinách, ani ve vědě. Člověk již vytvořil velké věci, rozřešil nesnadné problémy a objevil mnohé cesty. Na největší lidské tajemství však stále hledá odpověď: Odkud jdeme? Kam jdeme? Proč jsme zde?

Bible na tyto otázky odpovídá. A její světlo proniká šerem i mnohých jiných záhad: Můžeme se přesvědčit o vyslyšení našich modliteb? Jak vytvořit s bližními jednu rodinu, jež nepozná boje a hádky? Lze zvítězit nad smrtí? Je možné žít čistým životem i mezi hrubými lidmi? Jak zůstat spravedlivý i tam, kde vládne křivda?

Bible nám odpovídá. Ona však nejenom odpovídá, ale dává i sílu k takovému životu. Zasáhne-li srdce člověka, pak ho i promění.

Vzpomeňme jen na vzbuřence z lodi Bounty. Co z nich bible učinila? Kolik autorů zaujal jejich vzrušující příběh. Když se zmocnili lodi, unesli ji k ostrovu Pitcairnu, kde ji zapálili a na ostrově se usadili jako pestrá banda: devět bílých námořníků, šest Tahitanů a deset žen a dívek. Jeden z námořníků se naučil pálit alkohol a to byla spolehlivá cesta k tomu, aby všichni obyvatelé malé ostrovní osady propadli pití a prostopášnému životu. A potom přišly vzájemné rvačky a vraždění.

Netrvalo dlouho, kdy na ostrově zůstal jediný bílý muž, obklopený houfem žen a

děti. Tento muž — jmenoval se Alexander Smith — objevil v jedné truhle přenesené z lodi na ostrov, bibli. Začal ji sám číst a vyučoval z ní i jiné osadníky. A výsledek toho byl, že se změnil nejenom jeho vlastní život, ale i život všech ostrovanů. Dlouhou dobu neměli vůbec žádný kontakt s ostatním světem. Až když v roce 1808 přistála u Pitcairnu loď „Topaz“, našla její posádka na ostrově pořádanou obec, pro jejíž obyvatele znamenala slova zločin, alkohol, žalář, násilí a pláč jen vzpomínku na trudnou minulost. Bible změnila jejich život a z ostrovního pekla učinila malý pozemský ráj. Jestliže dnes všichni, kdo Pitcairn navštíví, mluví o něm jako o „ostrovu blažených“, pak je to jenom proto, že zde lidé otevřeli svá srdce Božímu slovu.

Je tomu vskutku tak, jak čteme v Žalmu 119: „Začátek učení tvého osvědčuje, a vyučuje sprostné rozumnosti.“ (v. 130)

A tak tomu bylo vždy; kam vstoupilo Boží slovo, tam přineslo světlo. Bible je mocná kniha.

Hledíme-li zpět do dějin, pak vidíme, že

lidé hledali často různé cesty k vybroušení charakteru, k dosažení šlechetnosti, čestnosti a upřímnosti. Vzkřísili mnohé starověké filozofy a učili se od nich. Shromažďovali rady moudrých a vážili si jejich zkušeností. Na stromech jejich poznání vypěstovali mnohé plody, kterými dnes obohacují a usnadňují svoji životní pouť. Zkoušejí to s psychologii, psychoterapií a vytěží z nich i mnoho užitečného, ale přece zde nenalezli odpověď na největší otázku lidského bytí. Mnozí to zkoušejí s různými cvičeními, dietou, hypnózou. Jiní sahají po pilulkách nebo hledají své štěstí v alkoholu. Proč to nezkusit s biblí?

Nazýváme ji také Písmem svatým nebo Božím slovem, protože věříme, že obsahuje Boží zjevení pro svět. Věříme, že Stvořitel ví nejlépe, co člověk potřebuje. A proto nám dal tuto knihu. V ní nás popisuje tak, jací opravdu jsme. Rozpoznává všechny naše strasti a odhaluje i kořen všech našich problémů. Nazývá ho dokonce krátkým, ale jasným jménem — h ř í c h. Předepisuje také, jak nemoc hříchu léčit. A především — dává i odpověď na otázky „Odkud?“, „Proč?“ a „Kam?“

V BIBLI MLUVÍ BŮH I K MODERNÍMU ČLOVĚKU

Abychom získali skutečné pozhledání z četby Písma svatého, musíme je přijmout jako božské zjevení.

Jestliže Bůh existuje, a je-li opravdu dobrý, pak je pochopitelné, že se chtěl zjevit člověku. A jestliže písemné sdělení je nejspolehlivější ze všech, pak věříme, že dal o sobě vědět především prostřednictvím psaného slova. Bible se za takové zjevení sama prohlašuje.

Znovu a znovu se v ní opakuje „Slyš slovo Páně“, „Hospodin řekl“, nebo „Takto praví Hospodin“. A na jednom místě čteme: „Veškeré Písmo je vdechnuté Bohem a užitečné k učení, k ušvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti, aby člověk byl hotový Bůh člověk a pohotový ke každému dobrému dílu.“ (2 Tim 3, 16, 17)

Proč má bible tak hluboký vliv na jedince? Odpověď je snadná: Není to jen dobrá kniha, ale je to především inspirovaná kniha. Slovo „inspire“ znamená „Bohem vdechnuté“. A bible ujišťuje, že „veškeré Písmo“ je Bohem vdechnuté.

Její pisatelé nepsali ze své vlastní vůle své vlastní názory, ale byli vedeni a stráženi Bohem. Duch Boží působil, když ji psali a Duch Boží musí být i v srdci toho, kdo ji chce s prospěchem číst. Chceš-li proto i ve svém životě poznat její moc a vliv, pak ji musíš studovat s vírou, že v ní k tobě mluví Bůh, s touhou slyšet jeho hlas a s prosbou — ano, s prosbou, aby jeho Duch působil i ve tvém srdci. Učiníš-li to, pak určitě pocítíš mocný vliv Ducha Božího, který je skutečným autorem Písma.

MNOHO PISATELŮ, ALE JEN JEDEN AUTOR

Bible je skutečnou knihovnou. Vždyť obsahuje 66 knih, jež byly napsány v údobí asi 1500 roků. A přece ve všech základních naukách nenajdeme jediného rozporu.

Představme si, že by u našich dveří někdo zaklepal a po vyzvání by vstoupil do místnosti a přinesl s sebou podivně vypadající kus kamene. Položil by jej na podlahu v pokoji a beze slova náš byt opustil. Po

něm by přišel jiný a učinil totéž. A potom třetí, čtvrtý, desátý, dvacátý, třicátý... až by jich bylo čtyřicet nebo i více. Každý z nich by přinesl jiný kus kamene a vložil na určité místo v hromadě kamení uprostřed místnosti. Když by odešel poslední muž, s překvapením bychom zjistili, že před námi stojí krásná socha. Náš údiv by ještě vzrostl, když bychom se dověděli, že oni muži se z velké části navzájem neznali, že každý z nich přišel z jiné části světa. Jaký by byl náš nevyhnutelný závěr, kdybychom byli svědky takové události? Došli bychom k závěru, že jeden autor vytvořil návrh pro zhotovení takové sochy, a že každému z oněch mužů poslal přesný plán pro zpracování jednotlivých kamenů, z nichž socha byla sestavena.

Právě tak tomu bylo u vzniku bible. Její pisatelé žili v různých dobách. Některé z nich dělilo více než tisíc let. Pocházeli i z různých míst a sociálních vrstev. Byli mezi nimi obchodníci, pastýři, rybáři, vojáci, lékaři, kazatelé, králové — prostě lidé různého společenského postavení. Žili pod různými vládami a v rozporných filosofických systémech. To nejpodivuhodnější však je, že když všech 39 knih Starého zákona a 27 knih zákona Nového bylo shromážděno, vzniklo dílo, jež dnes obsahuje 1189 kapitol a 31 173 veršů a v němž nejenže nejsou protiklady, ale naopak dokonalá tematická harmonie. Tak jako mramorová socha, i bible tvoří obdivuhodný celek. Jeden autor vytvořil plán, podle něhož byly jednotlivé knihy napsány. A tento autor je Bůh. Proto Písmo svaté nazýváme Božím slovem. Tato úžasná jednota dokazuje, že bible je opravdu Boží knihou.

„Nebo nikdy z lidské vůle nepošlo proctví, ale Duchem svatým puzeni byvše, mluvili svatí Boží lidé.“ (2 Petr 1, 21)

Písmo svaté není tedy lidským produktem. Muži psali slova, ale ke psaní byli inspirováni Bohem.

NAJDI V BIBLI SÁM SEBE!

Už jsi někdy přečetl celou biblí — od začátku až do konce? Přečetl jsi již někdy jednou celou z některých biblických knih? Naučil jsi se již někdy zpaměti nějaký verš, kapitolu nebo celou biblickou knihu?

Počítej s tím, že při pečlivém čtení bible tě jedna věc ohromí: často na jejích stránkách objevíš sám sebe a pohlédneš sám sobě do očí. Každá zkouška, zoufalství, naděje i radost, každá prohra i vítězství, veselí i nářek — prostě vše, co lidé prožívají, je popsáno v biblí. Každá lidská bytost najde v Písmu svůj protějšek.

Čti ji a uč se, jak se tito lidé vyrovnávali se svými problémy. Na své životní cestě se v ní potkáš s jinými, kteří byli postiženi stejnými starostmi a měli i radost jako máš ty. Proto je bible knihou pro všechny. Proto může každému ukázat, jak má žít a jaký má být. Skýtá rady a naučení, jež každý potřebuje. A protože v ní nalezneš někoho, kdo ti je podobný, získáš příklad, jak i ty můžeš být nejenom špatný, ale i dobrý. Poučíš se, že všichni lidé jsou hříšníci a potřebují spasení. Poznáš, že i s tebou může Kristus učinit totéž, co vykonal s jinými. Tak jako proměnil rybáře Petra a rabího Saula, ze kterých se stali mocní apoštolové, tak může i z nás učinit své věrné služebníky. Hříšnou Marii Magdalenu proměnil ve vznešenou učednici.

Jestliže si to přejeme a toužíme po tom,

přijde i k nám Kristus a přes všechny naše zvyky, sklony, tužby i hříchy nás učiní takovými, jakými máme být. Jak se rozhodneš? Ježíš ti chce pomoci. Nechceš jej přijmout jako svého Pána a Spasitele?

„Ale všem těm, kteří ho přijali, dal moc státí se dítkami Božími, těm, kteří věří v jeho jméno.“ (Jan 1, 12)

Při čtení bible pocítíš přítomnost a přátelství Ježíše, který řekl: „Neopustím vás jako sirotky. Přijdu k vám.“ (Jan 14, 18)

Chci při této příležitosti vydat i své osobní svědectví. Moji rodiče byli chudí. Neměli mnoho peněz, a proto mně a mému bratru nemohli dát žádné jmění. Oni nám však přece odkázali ten největší poklad a nejvzácnější dar, jaký nemá ve světě obdoby. Vstřípili nám lásku k Písmu svatému a naučili nás tuto drahou knihu číst. A já musím dnes vyznat, že bible mi od prvé chvíle, kdy jsem otevřel její svaté stránky, dávala jen to nejlepší, co jsem kdy v životě mohl získat.

Zkus to i ty! Cti ji a neochuzuj se o požehnání, jež z ní plyne. Je pravda, že v biblí jsou místa obtížná, kterým zpočátku nebudeš rozumět. A jsou v ní dokonce věci, jež jen těžko vysvětlíš. To však není důvod, abys ji nedůvěřoval.

ČTI BIBLI A ŽIJ VĚČNĚ!

Nejpřednější důvod, proč se člověk musí seznámit s biblí, je ten, že nám zjevuje Ježíše Krista. V evangeliu Janově (20, 31) čteme: „Tato jsou však zapsána, abyste věřili, že Ježíš jest Kristus, Syn Boží, a abyste vírou měli život v jeho jménu.“

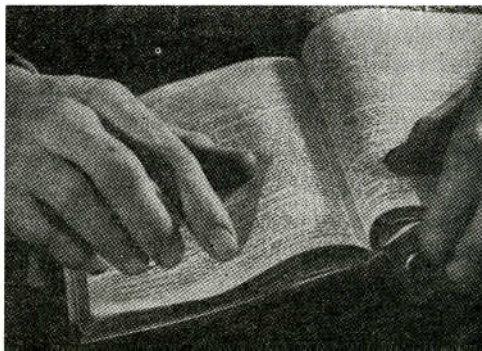
Není to dostatečný důvod, abychom navázali s biblí důvěrné přátelství? Stojí opravdu zato, seznámit se s Ježíšem, který prohlásil: „Vpravdě, vpravdě vám pravím: Kdo věří ve mne, má život věčný.“ (Jan 6, 47)

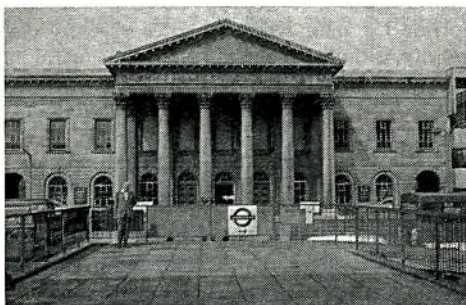
Písmo svaté rovněž důrazně připomíná, že všichni lidé zhřešili. To znamená, že se ve svých srdcích vzbouřili proti Bohu a přestoupili jeho Svatý zákon. A potom bible dodává: „Mzdou za hřích je smrt.“ (Řím 6, 23)

Znamená to tedy, že člověk je v beznadějně situaci? Ne, je zde pozhledaná a slavná naděje. Právě zde dává bible odpověď na největší otázku člověka: „Nebo tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozemého dal, aby každý, kdo věří v něho, nezhynul, ale měl život věčný.“ (Jan 3, 16)

Tato jasná a upřímná nabídka je pro každého. V okamžiku, kdy ji přijmeš, ocitneš se v novém světě. Moc Boží vstoupí do tvého života. Budeš zbaven mnohých strastí, jejichž břímě vezme nebeský Otec sám na sebe. Poznáš, co to znamená být Božím dítkem a jemu patřit jak v životě, tak i ve smrti. Budeš mít rád nejenom své přátele, ale naučíš se milovat i nepřátele. Bůh, který ti dal biblí, má tu moc, proměnit tebe i vše kolem tebe: nenávisť v lásku, starosti v pokoj a smutek i žal v radost a temnotu ve světlo.

Proč to tedy nezkusit s biblí? A. M.

Když se v červnu roku 1884 dožil Spurgeon svých padesátin, mohl zvolat se zbožným Samuelem: „Až potud pomáhal nám Hospodin.“ (1 Sam 7, 12) Den jeho padesátin byl jakýmsi dnem obžinek. Sbor a vzdálení přátelé si to nenechali ujít, aby věrnému svědkovi evangelia neprojevili dík slovem a činem a nepopřáli mu do budoucích dnů Boží pomoc a požehnání. Ve sboru konali pobožnost, při které děkovali Pánu za to, co vykonal skrze tichého a pokorného sluhu. Tehdy odpověděl Spurgeon na slova uznání takto: „Po celý život bych měl hluboký zármutek, kdyby tu bylo řečeno nebo konáno něco, co by neodpovídalo duchu našeho Pána. Po všech přátelských slovech, která jste pronesli, nemohu mnoho říci. Při vzpomínce na ně se sotva mohu zdržet slz. Jedno mi však dovolte prohlásit: „Požehnání, jehož se mi zde dostávalo po tolik let, je třeba připsat jediné milosti Boží a působení Ducha svatého mezi námi.“

Z Ameriky přijel tehdy světoznámý evangelista Moody, který řekl při oné příležitosti: „Spurgeon pravil, že se může sotva zdržet slz. Mně se však nepodařilo zadržet slzy. Před 25 lety, bylo to po mém obrácení, četl jsem o jednom mladém muži, který káže v Londýně s velkou mocí. Přání slyšet jej se mi splnilo.“ Pak vypočítával mnohá požehnání, jichž se dostalo jubilantovi, a ukončil svá slova evangelizační výzvou: „Mohli-li Bůh potřebovat Spurgeona, proč ne také nás? Proč bychom se i my neměli položit k nohám svého Pána a zvolat: Pošli mne, použij mne! Konečně, dílo nekoná Spurgeon, ale Bůh! On totiž bez Boha není o nic silnější než ostatní lidé. A tak, milí přátelé, když spojíme svou slabost s Boží silou, můžeme vykročit a stát se požehnáním světu!“

Jubilant se velmi radoval z toho, že při slavnosti byl přítomen i jeho starý otec, kazatel John Spurgeon, který prohlásil, že Charles byl předmětem modliteb svých rodičů. Velebil lásku Boží, která jej samého vykoupila a darovala mu dva takové syny. Jubilant odpověděl na otcova slova svým typickým způsobem: „Smím říci, že jsem si jej nevyvolil za otce. Kdyby mi však byla bývala dána ta možnost, nikdo jiný by nebyl zaujal jeho místo.“ Pak zavolal svého bratra Jamese a řekl: „Je to předivné řízení Boží a důkaz Boží nekonečné lásky ke mně, že mám takového pomocníka. Nikdo na světě nemá tak dobrého bratra jako já nebo má-li někdo takového, nechť volá Haleluja!“ Nakonec se připojil ke chválení Boha také

Konec Spurgeonova boje a práce

MILOSLAV ŠUSTEK

jubilantův syn, kazatel Charles Spurgeon.

Ti, kteří v minulosti rádi podporovali Spurgeonovo dílo evangelizace, výchovy a práci sociální, chtěli mu nyní učinit radost pro něj samotného. Peněžité dary dosáhly obrovské sumy, ale ten, který konal jen dílo lásky, odevzdal je pro sociální práci svého sboru. Jeho dík byl srdečný a jeho radost tím větší. Ještě větší radost však projevil, když o dva dny později se přihlásilo 37 osob, že na vyznání své víry chtějí být pokřtěni ponořením. To byl největší počet duší, který se tu kdy za jeden den přihlásil ke křtu. A tak se stalo jubileum dožínkami duchovních požehnání a pozemských darů, které Bůh udělil pilnému rozsévaci semene Slova Božího.

Spurgeon byl radostný křesťan, který dovedl Bohu vždy, všude a za všechno děkovat. Byl požehnaným modlitebníkem a svým duchem vděčnosti a radosti předčil všechny. V jeho slovech a činech bylo vidět, že se věrně řídí radou Písma: „Vždycky se radujte, bez přestání se modlete, ze všeho díky činite!“ 1 Tes 5, 16–18 Zůstal radostným a nepolevil v horlivosti pro Pána, ani když jeho milovaná žena Zuzana byla těžce nemocna. Jmenoval ji přesto „pomocnicí v evangeliu“. Sdílela jeho zbožnou mysl a chtěla spolupracovat ve věcech království Božího. Dala mu dvojčátka, syny — Karla a Tomáše. Oba se stali kazateli evangelia, Karel v Anglii a Tomáš v Austrálii. Tomáš se však po návratu z ciziny stal jedním z nástupců v kazatelském úřadě otcova sboru v Londýně.

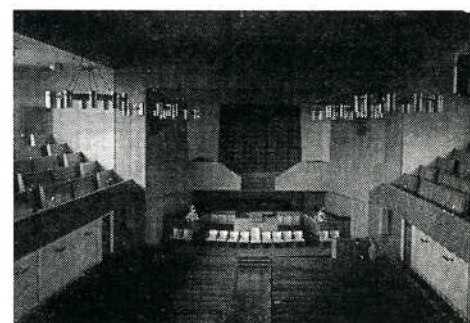
Apoštol Pavel praví v 2. epistoletě ke Korintským 4, 17. 18: „Nebo toto nynější lehoučké soužení naše převelmi veliké věčné slávy břímě nám působí, když nepatříme na ty věci, kteréž se vidí, ale na ty, kteréž se nevidí.“ Břímě Spurgeonovo bylo těžké. Vírou překonával všechny strasti života. Jeho pracovní výkon byl obrovský. I když měl mnoho spolupracovníků, kteří v jeho započatém díle pokračovali, nezmenšil se tím nikterak rozsah jeho práce. Nebylo proto divu, že roku 1879 bylo jeho zdraví poprvé silně narušeno. Trpěl reumatismem a dnou. Nepřestal však pracovat. Často jej vídali jít na kázání opírajícího se o dvě hole. Kázával v sedě a jednu nohu mívával položenou na druhé židli. Lékaři mu doporučili, aby během clasných měsíců vyhledal mírnější podnebí. Našel vhodné místo v Mentone, ve Francii, na pobřeží Středozemního moře. Velmi si toto místo pochvaloval pro jeho krásu a léčivé účinky. Po několik let odjížděl na jih. Smutek však naplňoval jeho

srdce, že jej nemohla doprovázet jeho manželka a že musel být vzdálen od svého sboru. Udržoval však čilou korespondenci a neúnavně pokračoval ve své spisovatelské práci. Kde mohl, sloužil Slovem Božím. Tím větší byla jeho radost, když se mohl zase vrátit do Londýna a ke svým milým. Ovšem ani doma nezůstal ušetřen soužením, když vzdor veškeré péči musel ležet, i když se konala ve sboru důležitá shromáždění.

Ale roku 1891 se jeho stav velmi zhoršil. S vypětím všech sil sloužil ještě na výroční kazatelské konferenci a pronesl ono velké proslulé kázání na téma „Největší boj ve světě“. Po něm se dostavilo vyčerpání, je muž statečně vzdoroval. Ale vtom onemocněl chřipkou. 7. června roku 1891 ještě jednou kázal ve svém sboru, i když byl velmi slabý. Silný reumatismus se znovu ohlásil. Zdálo se, že úsilí lékařů ani veškerá věrná péče nic nezmohou. Zpráva o vážném zdravotním stavu Spurgeonově se rychle roznesla po Londýně, po celé Anglii a šla dál za hranice země. Konala se za něj modlitební shromáždění ve sboru i na jiných místech. Modlitebních shromáždění se účastnili duchovní, kazatelé a misionáři různých církví. Malé děti se ráno nejdříve ptaly na zdraví Spurgeonovo. Noviny přinášely denně zprávu o jeho zdravotním stavu. Jeden jeho teologický odpůrce tehdy napsal: „To bylo svědectví o osvědčených vlastnostech muže, o neotřesitelné víře lidu v jeho upřímnost a o obdivu jeho nevšedních darů jako kazatele. Získal si srdce lidu. Jeho vítězství je a zůstane dokonalé.“

Bůh vyslyšel prosby lidu. Spurgeon byl ještě jednou vytržen ze smrti. Ve svém měsíčníku vyjádřil svůj dík za veškerou lásku způsobem zvláště tklivým a ujišťoval své přátele, že se vroucně modlí za všechny, kteří na něj s takovou účastí pamatovali. Pln naděje psal: „Nezemřu, ale budu žít a zvěstovat skutky Páně!“ 26. října mohl opět cestovat. Ke své velké radosti mohl poprvé vzít s sebou také manželku, která napsala

Vnitřek Spurgeonovy modlitebny - pohled z galerie

z Mentone ve Francii, že tehdy prožili tři měsíce dokonalého pozemského štěstí. Jeho stav se stále zlepšoval. Byl čilý a veselý jako ve svých nejlepších dnech. Pilně se věnoval výkladu Matoušova evangelia a korektuře svých kázání. Na konec starého roku a 1. ledna ráno kázal pro své přátele. Byla to jeho dvě poslední poselství. Měl nadále živý zájem o události v Anglii a ve svém sboru. V lednu však najednou prohlásil svému spolupracovníkovi: „Moje práce je u konce.“ Ve svém pokoji shromáždil kolem sebe ještě několikrát své přátele k Slovu Božímu a k modlitbám. Jako poslední pozdrav poslal ještě svému sboru větší peněžitý dar za sebe a za manželku se slovy: „Srdečná oběť díků na všeobecná vydání sboru. Pozdrav všem přátelům.“ Netřeba ani připomínat, že jeho milí vynaložili veškeré úsilí v lékařském umění i v laskavé péči. Svíce Spurgeonova však uhasínala, až úplně zhasla v neděli dne 31. ledna roku 1892.

V Londýně a v Anglii nastal velký smutek. Tělo zemřelého bylo nabalzámováno a vloženo do prosté rakve z olivového dřeva. Nejdříve železnici a potom lodí bylo dopraveno do vlasti. Obrovský zástup lidí se již shromáždil v přístavu, aby doprovodili rakvu. Ta pak byla vystavena v modlitebně, aby měli přátelé možnost rozloučit se se svým milovaným pastýřem. 60 000 osob prošlo kolem rakve, nad níž byl umístěn nápis: „Dobrý boj víry bojoval jsem, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval.“ Na rakvi ležela bible, otevřená v proroctví Izaiáše 45, 22: „Obratěž zřetel ke mně, abyste spaseni byly všechny končiny země!“ Musely být uspořádány čtyři vzpomínkové pobožnosti, aby byla umožněna návštěva všem členům sboru a přátelům. Ve čtvrtek dne 11. února roku 1892 byl Spurgeon pohřben na hřbitově v Norwoodu za účasti tisíců lidí.

Nad otevřeným hrobem kázal jeho žák a přítel kazatel Brown. Jeho promluva kon-

čila těmito slovy: „Zde nakrátko odpočine tvůj vzácný prach. Pak přijde Ten, kterého jsi nadevšecko miloval, a probudí tě. Na jeho hlas povstaneš z tohoto lože hlíny, abys v oslaveném těle viděl jeho slávu. Pak budeš s tělem, duší i duchem oslavovat vykupitelské dílo svého Pána. Do té doby spi, náš milovaný! Chváíme Boha za tebe a doufáme, že skrze krev věčné smlouvy budeš spolu s tebou velebit Pána tam nahoře.“

Byla to předivná cesta života, která takto skončila. Jak se kdysi lidé posmívali kazateli-chlapci a domnívali se, že svým nepřátelstvím zastaví jeho zvláštní způsob práce! Jak mnozí ze státní církve jím pohrdali! Na konci jeho života celý lid nad ním truchlil! Jeho pohřeb byl jako pohřeb knížete. Ano, on byl „knížetem mezi kazateli“! On však veškerou čest složil u trůnu Toho, jenž mu odpustil hříchy a naplnil jeho srdce pokojem a radostí. My chceme činit totéž.

biblická zpráva o Josefovi

náboženská pohádka, nebo skutečná událost?

PRVNÍ KNIHA MOJŽÍŠOVA KONČÍ KRÁSNOU A VELMI PODROBNÝM VYPRÁVĚNÍM O JEDNOM Z BIBLICKÝCH PATRIARCHŮ — JOSEFOVI. OBLÍBENÝ SYN JÁKOBA, JOSEF, BYL PRODÁN SVÝMI BRATRY DO OTROCTVÍ A ODVEDEN DO EGYPTA. TAM JEJ FARAÓN VYZNAMENAL A POVÝŠIL NA PRVNÍHO MINISTRA. JEHO VYSOKÁ FUNKCE MU DOVOLILA ZACHRÁNIT JEHO RODINU A DOSÁHNOUT JEJÍHO UBYTOVÁNÍ V ZEMI GESEN, ÚRODNÉ OBLASTI VÝCHODNĚ OD NILSKÉ DELTY.

V jednom z minulých čísel Znamení doby jsme ukázali, jakým způsobem archeologie potvrdila patriarchální údobí, popisované v první knize Mojžíšově. Nyní chceme pomocí archeologie vrhnout trochu světla na konec tohoto biblického údobí a umožnit tak našim čtenářům, aby poznali, jak bylo vyprávění o Josefovi potvrzeno vědeckými objevy.

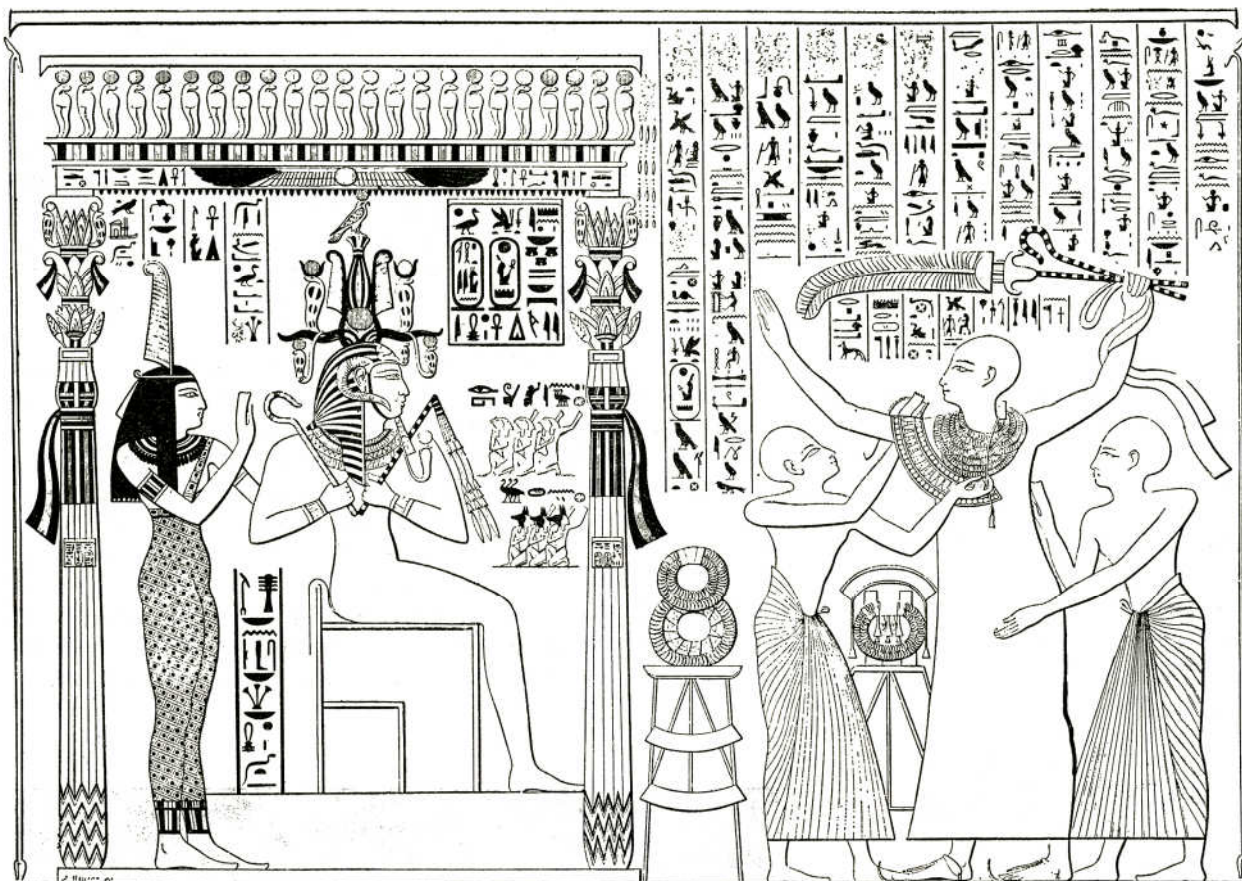
Nejprve stanovme co možno nejpresněji datum usídlení Hebrejců v Egyptě. Podle 1 Král 6, 1 rok 480 po vyjití synů Izraelských z Egypta, 966 let př. Kr., byl 4. rokem Šalomounovy vlády, před křesťanskou érou. Exodus — vyjití by tedy měl být roku 1445 př. Kr. Abrahám byl povolán o 430 let dříve (Gal 3, 17; 2 Moj 12, 40. 41) v roku

1875 př. Kr., Jákob přišel do Egypta v roku 1660 př. Kr. Příběh o Josefovi se tedy odehrává v 17. století před naším letopočtem.

Co se dělo v Egyptě v 17. století před naším letopočtem?

Díky archeologickým objevům se od historiků dovídáme, že stálost, ke které došly Egypt a Mezopotámie, byla během 17. a 16. století př. Kr. přerušena cizími nájezdy.

Manethon, egyptský historik hovořící řecky, který žil ve 3. století př. Kr., vypráví o náhlém obsazení Egypta Asiaty: „Za vlády jednoho z našich králů, jehož jméno bylo Timaos, hněv bohů se obrátil proti nám, nevím proč, znenadání lidé neznámé rasy přišli z Orientu, měli opovržlivost zaplavit naši zemi a bez obtíží, bez boje se jí násilím zmocnili. Zajali naše vůdce, vypalovali barbarsky města, plenili chrámy bohů a nakládali s obyvatelstvem s největší krutostí. Jedny podřezávali, ostatní, jako třeba ženy a děti odvlékali do otroctví. Nakonec si ustanovili krále, jehož jméno bylo Salatis. Sídli v Memfis, uvalil poplatky na Horní i Dolní provincie a v nejpříhodnějších místech zřídil posádky. Obzvláště opevnil východní oblast, protože předvídal vzestup Asyřanů, kteří by mohli zatoužit po jeho království a zaútočit na ně. Na saitském území našel velmi pří-

Obřad, během kterého Sati I. udílí Pa-urovi odznaky velekněze, místodržitele a soudce. Srovnejte s 1 Moj 44, 42.

znivě položené město, na východ od ramena Nilu a Bubastisu, podle staré tradice nazývané Avaris. Město přebudoval, opevnil velmi silnými zdmi a mimo jiné tam nechal množství dobře vyzbrojených vojáků. Bylo jich kolem 240 000, aby je střežili. V létě tam Salatis jezdil vykupovat obilí, vyplácet žold a pečlivě cvičit vojáky, aby nahnal strach cizincům.“

Jeden náhrobek, údajně z roku 400 p. Kr., nalezený ve vesničce San — dřívějším sídle asijských vetřelců Avarisu — umožnil přibližně stanovit první objevení cizinců ve východní deltě a založení jejich hlavního města na rok 1730 př. Kr.

Historikové, kteří nazývají tyto asijské hordy jménem Hyksové, si vypůjčili toto jméno od Manethona. Ten praví, že výraz Hyksové znamená „králové-pastýři“. Ve skutečnosti výraz heka kha sut ze součas-

ných egyptských dokumentů, označující tyto uchvatitele, znamená „vůdcové cizích zemí“. Při současném stavu vědy historikové připouštějí, že hlavní část nájezdných kmenů byla semitského původu. Některá jména králů Hyksů, jako Jakub-hur nebo Anathur, jsou čistě semitská. Bůh Sutek-Seth, kterého obzvlášť uctívali, je totožný se semitským Bálem. A konečně Hyksové uvedli do Egypta koně a současně s ním jeho semitské jméno.

Cesta od Kavkazu na jih Palestiny, vytvořená stěhováním těchto národů, se vyznačuje stopami opevnění, příznačných pro Hyksy. Jejich tábory a města byly obehnané širokými hliněnými náspy, včetně vnějšího předhradí. Používali novou válečnou zbraň, lehký vůz vybavený koly s loukotěmi a tažené dvěma koňmi. Tento způsob dopravy byl až do této doby v Egyptě neznámý.

Hyksové vládli v Egyptě asi 150 let, ale zdá se, že svou vládu omezili na deltu Nilu a na severní Egypt. V Horním Egyptě přetrvávalo thébské království, vazal Hyksů, opevnilo se a vstoupilo do osvobozenického boje kolem roku 1580, který vedl k dobytí Avarisu a vyhnání vetřelců. Xenofoby, tak jak byly, Egypťané zničili, stejně tak jako všechny stopy po Hyksech. Následkem této skutečnosti, víme velmi málo o údobí egyptských dějin, ve kterých žil Josef a jeho bratři.

Josef a Hyksové

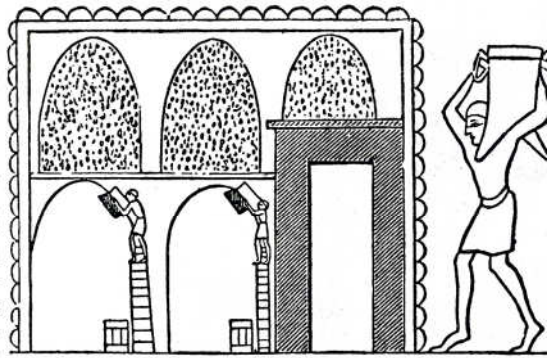
Biblická chronologie nám umožnila umístit pobyt Josefa v Egyptě do 17. století před naším letopočtem. Dále nás bible informuje o předním postavení v zemi a o ochotném přijetí Jákoba a jeho rodiny samotným faraónem. Historické zprávy nám říkají, že v tomto údobí v Egyptě vládli Hyksové. Povýšení nějakého Semity by se ve všech ostatních dobách egyptské historie zdálo ne-

pravděpodobné. Je však pochopitelné za vlády Hyksů, také Semitů, kteří měli větší důvěru k rasově spřízněným úředníkům než k poddaným Egypťanům.

Připomeňme si několik skutečností zaznamenaných v první knize Mojžíšově, které ukazují, že Josefův příběh se opravdu stal v Egyptě v době Hyksů.

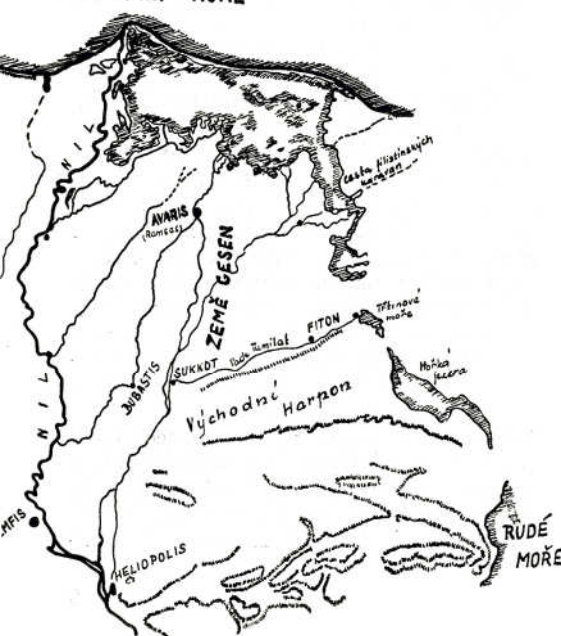
1. Ve vyprávění o Josefovi se bible poprvé zmiňuje o přítomnosti koní a vozů v Egyptě. „A dal ho voziti na svém druhém voze...“ (1 Moj 41, 43) „Josef pak zapřáh do svého vozu, vyjel vstříc Izraelovi otci svému do Gese.“ (1 Moj 46, 29) „...i dal jim Josef potrav za koně a za stáda ovce, a za stáda volů i za osly.“ (1 Moj 47, 17) Již jsme uvedli, že koně a vozy se objevili v Egyptě v době Hyksů. Předtím je Egypťané neznali.

2. První kniha Mojžíšova třikrát upřesňuje, že Putifar, velitel faraónovy stráže, byl „Egyptský“. (1 Moj 39, 1. 2. 5) Použití tohoto přívlastku by bylo zbytečné a nelogické, kdyby se jednalo o jednoho z vysokých úředníků egyptského krále. Je naopak na místě, jestliže faraón a mužové vládnoucí třídy byli v Egyptě cizinci.

Egyptské silo na obilí.

STŘEDOZEMNÍ MOŘE

Mapa východní části nilské delty.

3. Země Gesen, ve které se usídlil Jákob, se nachází v blízkosti Avaris, hlavního města Hyksů a zahrnuje údolí Vadi Tumilat. Ve své knize „l'Egypte et la Bible“ egyptolog Pierre Montet cituje egyptské texty, zmiňující se o zemi Gesen. 1 Moj 47, 11 ji nazývá zemí Ramesses a 2 Moj 1, 11 popisuje stav prací Izraelitů ve Fitonu a v Ramessech. Egyptské dokumenty se často zmiňují o sídle Ramse II., na východ od nilské delty. Toto město je totožné s Avarisem Hyksů. Fiton, z egyptštiny velmi přesně přepsáno Pr-Itm „dům Tumův“, bylo hlavní město egyptského území východního Harponu. Stopy po něm se nacházejí v údolí Vadi Tumilat.

První osobnost po králi — Josef, zve svého otce Jáka, aby přišel do Egypta a vzkazuje mu: „A bydliti budeš v zemi Gesen a budeš blízko mne.“ (1 Moj 45, 10) Izraelité přijeli do Gesen, Josef zapřahá do vozů a jede vstříc svému otci (1 Moj 46, 28), potom přichází upozornit faraóna. (1 Moj 47, 4) „Všechno se odehrává v krátkém čase,“ píše Pierre Montet. „Sotva Izraelité překročili suezskou šíji, už jsou v zemi Gesen. Aby se s nimi Josef setkal, stačí mu udělat svým vozem vyjíždku z hlavního města, z blízkosti faraóna, a stejným dopravním prostředkem se vrací do sídla, aby vydal počet svému panovníku. Jak Maspero velmi správně poznamenává, v Egyptě vůz nemohl jet příliš daleko. Pro velké a dokonce i střední vzdálenosti se užívalo jako dopravního prostředku plavidel. Pro to, aby Josef mohl vykonat vozem výše uvedené cesty, nesmělo být hlavní město příliš vzdáleno od Gesen. Je jen jedno město, které velmi dobře odpovídá kladeným podmínkám. Je to Avaris, které bylo více než jedno století hlavním městem Hyksů.“

Avaris bylo vzdáleno 40 kilometrů od údolí Vadi Tumilat. Tato skutečnost potvrzuje přesnost vyprávění o Josefovi.

4. Před vpádem Hyksů Egypt žil pod vládou soukromého vlastnictví. Za 18. dynastie, brzy po vyhnání Asiatů, zjišťujeme, že majetek a pozemky, až na výjimku vlastnictví kněží, se nachází v rukou faraóna. 1 Moj 47, 18–26 uvádí, že během sedmi let hladu, na Josefův popud, faraón nabytí výměnou za stravu peníze, dobytek, území, domy i lidi.

5. Prohlášení v druhé knize Mojžíšově 1, 8, „že povstal král nový v Egyptě, kterýž neznal Josefa“ a skutečnost, že uvrhl Izraelity do otroctví, jsou dokonale vysvětleny, jedná-li se o faraóna z 18. dynastie, který vyhnal proklínané Hyksy a který nenáviděl všechny oblíbence vetřelců.

Zpráva o Josefovi archeologicky potvrzena

Vypravěčský kolorit příběhu o Josefovi, ryze egyptský, byl překvapujícím způsobem potvrzen archeologickými objevy. Uvedeme několik příkladů.

Josef byl „představen domů“ Putifara (1 Moj 39, 4). Egyptské texty udávají, že tento výraz je titulem úřadu, který byl zřízen v domech vysoce postavených osobností.

Egyptská literatura není vůbec ohleduplná k ženám, které obviňuje jako malicherné, kruté, prohané a nevěrné. Egyptská žena, píše Maspero, se nezaplékala do citových komplikací. Pohled krásného mladého muže ji vnuknul jasnou a přesnou myšlenku na fyzickou lásku a její sklon musel být ihned uspokojen. Porovnejte tato fakta s chováním Putifarovy ženy (1 Moj 39, 6–20).

Biblické vyprávění se zmiňuje o několika úřednících v okolí faraóna — o vladaři nad číšníky, nad pekaři, o prvním ministru. Když se král rozhodl povýšit Josefa do nejvyšší vrstvy, dal mu svůj pečtní prsten, symbol zmocnění. Na jeho hrdlo vložil zlatý řetěz, oblékl jej do kmentového roucha a posadil jej do vozu, který jezdil hned za jeho vozem. Všechny tyto podrobnosti jsou v souladu s texty a zobrazenými výjevy z Egypta.

Když se Josef obrací k faraónovi ve třetí osobě (1 Moj 41, 33), podřizuje se egyptskému dvornímu zvyku (1 Moj 41, 10). Aby si pojistil pravdivost výpovědi svých bratří, používá, tak jak to dělali Egypťané, zapřísahání se životem faraónovým. (1 Moj 42, 15).

Egyptské dokumenty potvrzují důležitost, která byla přisuzována snům a jejich výkladu. (1 Moj 41) Jákob a Josef byli po své smrti balzamováni podle zvyku země, která je přijala za vlastní. (1 Moj 50, 2, 26)

Vyprávění o sedmiletém hladu, které přináší 1 kniha Mojžíšova, bylo pro racionalisty předmětem jízlivých vtipů. Následkem nedostatečných, nebo příliš velkých záplav Nilu, nebo nepořádků, Egypt poznal nejdoudu hlad, a to jak ve starověku, tak i v arabské epoše. Mnoho egyptských textů zaznamenává těžká období hladu.

A nakonec vezměme několik výrazů, použitých v příběhu o Josefovi, které byly převzaty z egyptštiny: mokřiny (1 Moj 41, 2, 18), potok (1 Moj 41, 1-3), břeh (1 Moj 41, 17), roucha (1 Moj 41, 42), faraón. Jméno Safenat Paneach, které dostal Josef od faraóna (1 Moj 41, 45), bylo objeveno na nápisu pocházejícím z devátého století před Kristem a znamená „Bůh praví, že žije“. Putifar je přepsáno z egyptského pa-dy-Re, což znamená „Ten, kterého dal Ra“. Toto jméno je potvrzeno nálezy datujícími se od osmnácté dynastie. Výraz „klaněte se“ (1 Moj 41, 43), který volali při průjezdu Josefova vozu, v egyptštině znamená „dávejte pozor“.

Díky moderním archeologickým objevům, vyprávění o Josefovi, nemůže být bráno jako legendární tradice, zaznamenaná o nějakých deset století později, v době Izraelských králů. Je přesně vsazeno do zvláštní doby egyptských dějin, kdy Asiaté Hyksové, dílem Semité, ovládli Egypt, Palestinu, Sýrii. Svému území vládli z města Avaris, z východní části nilské delty. Archeologie potvrdila a osvětlila posledních patnáct kapitol první knihy Mojžíšovy. Můžeme být jisti, že příběh Josefa a jeho bratří nachází na dvoře v Avaris, za vlády králů Hyksů, svůj přesný rámec.

J. V.

Jak znáš svou bibli?

KDE JE TO NAPSÁNO?

Ve které knize bible můžeme nalézt zprávu o:

1. Vzkříšení mládence z Naim
2. Svatba v Káni Galilejské
3. Vylíčení Ducha svatého
4. Vraždění dětí v Betlémě
5. Zamordování Jakuba
6. Vyhnanství apoštola Jana
7. Obrácení komorníka královny Kandáce
8. Narození Jana Křtitele
9. Smrti Jidáše
10. Milosrdném Samaritánovi
11. Útoku Eliáše před Jezabel
12. Rozmluvě Pána Ježíše se Samaritánkou
13. Přimluvě Estery za národ židovský
14. Nasycení 5000 lidí
15. Vydání Desatera
16. Vzkříšení Lazara
17. Smrti Mojžíšově
18. Pavlově kázání před Felixem
19. Salomounově moudrosti a žádosti o ni
20. Obrácení Saula na cestě do Damašku

Odpovědi

kap. 19, 1. Král 3. kap. 20, Sk. 9. kap. 11. kap. 12, 5. Moj 34, 18. Sk. 24. 14. Jan 6. kap. 15, 2. Moj 19. kap. 16. kap. 12. Jan 4. kap. 13. Ester 7. kap. 27, 2. 10. Luk 10. kap. 11, 1. Král 19. 1. 9. 7. Sk. 8. kap. 8. Luk 1. kap. 9. Mat 4. kap. 2. kap. 5. Sk. 12, 2, 6. Zj. 1. Luk 7. kap. 2. Jan 2. kap. 3. Sk. 2.

Aforismy

Víra, to je důkaz. Věřit znamená prožívat ustavičné důkazy Božího vedení. Jeho blízkosti, moci a milosti.

**

Víra je první krok z každé bezradnosti. Nejlepší přípravou pro ztírek je věrné využití dneška.

**

Opravdový život začíná tehdy, když začíná sebezapření.

**

Pokoušení jsou duchovní horečky, reakce života. Mrtvé tělo nemá žádné horečky, mrtvý křesťan nemá žádná pokušení.

**

Nikdo není osamělejší, než ten, kdo už nikomu nedůvěřuje.

**

Naše tlusté „já“ je nejprotivnější společnost, jakou si můžeme vymyslet.

**

Je falešné hledat Boha ve věcech mimořádných a přehlížet ho ve věcech všedních.

Foto ČTK

Život v velké

BOLÍ TĚ VE MĚSTĚ HLAVA?

Měl jsi již někdy tak kruté bolesti hlavy, které ti pokazily krásný den ve městě? Ráno, když jsi se probudil, bylo ti báječně. Měl jsi však naspěch, a proto jsi snídani jen shltl. Pak jsi jel nakupovat. Musel ses prodírat vřavou velkoměsta, a tak jsi byl zaujat vyřizováním různých věcí, že sis uvědomil teprve později bolest ve spáncích. Ty jsi však chodil po městě dál, i přes poledne. Vždyť nemáš tak často volno, a proto musíš využít každé minuty. Ve dvě hodiny odpoledne ses možná zastavil na koláč a šálek kávy, ale toto sousto nikterak neodstranilo nepříjemnou bolest hlavy.

Na tomto všedním případě jsme si ukázali příčinu častých bolestí hlavy.

Zdá se, že lidé trpící bolestmi hlavy spolýkají více algeny a jiných tišivých tablet, než si dovedeme představit. Alespoň lékárny jsou neustále naplněny lidmi, hledajícími úlevu. Vždyť stále slyšíme: „Chtěl bych něco proti bolení hlavy.“ Tablety ovšem nejsou řešením.

Bolesti hlavy ve městě byly už podrobeny pečlivému průzkumu. Vynikající odborník ve výživě, dr. W. H. Sebrell, tvrdí, že „městské“ bolesti hlavy vznikají nízkou hladinou cukru v krvi. Snídaně ve chvatu, nervózní napětí během nákupu a slabý oběd přispívají k bolestem hlavy. Žaludek neměl dost potravy a nemohl vytvořit cukr, který tělo potřebuje. Častým důsledkem nízké hladiny cukru v krvi je nervozita, bolesti hlavy a

pocit únavy, malátnosti. Nepřipomíná to i tobě náhodou tvé nedávné potíže?

Jsou zde však i jiní rozhodující činitelé. Například skutečnost, že sis ani nevzpomněl na napítí a tvé tělo postrádalo tekutinu. Nepijeme-li dost vody, můžeme být postiženi tzv. dehydrací bolesti hlavy. Obzvlášť ženy pijí málo vody. Jen si povšimněte suchých, vyprahlých rtů kolemjdoucích ve městě. Čím více máme naspěch, tím důležitější je spotřeba vody. Žel, že právě tehdy zapomínáme pít.

Také špatný vzduch ve městě napomáhá vzniku bolestí hlavy. Pobyt v přeplněných místnostech kanceláří a obchodů, kde není dobré větrání, může přivodit bolesti hlavy z nedostatku kyslíku.

Hlavní příčinou našich nesnází však může být nabitý program, působící nervózní napětí. Ten, kdo nakupuje bez chvatu, kdo má čas v poledne si sednout a v klidu se najíst a odpočinout si, nemívá večer tak častý pocit, že mu „praskne hlava“. Přehluštěný program tvoří napětí v krevním oběhu, a tím i bolesti hlavy. Své záležitosti vyřizuj proto v klidu a dopřej si chvíli oddechu. Až si příště vyjdeš do města na nákup, zařiď se podle dalších rad a možná, že nebudeš trpět následnou bolestí hlavy.

1. Správný začátek. Ráno vstaň a důkladně se nasnídej: ovocnou šťávu nebo ovoce, mléko, tvaroh nebo vejce, med, celozrnný chléb (Graham). Bílkoviny, obsažené v mléce, tvarohu, vejcích apod., vyžadují

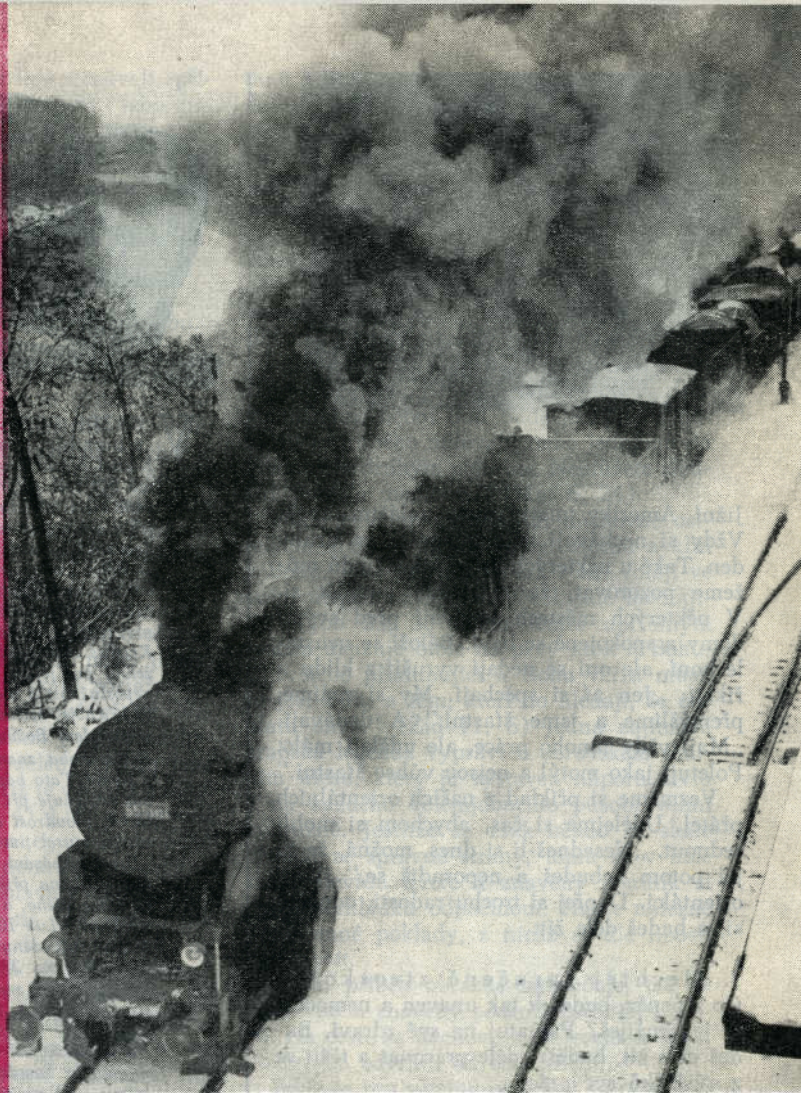
určitý čas k trávení a udrží tě celé dopoledne při síle. To nemůžeme říci o suché housce s čajem nebo černou kávou. Po takové hubené snídani můžeš čekat, že již v deset hodin budeš slabý jako moucha. Bohatá snídaně znemožňuje přílišný pokles hladiny cukru v krvi a zabrání bolestem hlavy. Neboj se, že tím zesílíš v pase. Kdepak! Při pobíhání ve městě vše rychle spálíš. Chceš-li vědět, kde je „zdroj“ tvé přebytké váhy, pak ti to prozradím: v bohaté večeři před spaním.

2. Pij hodně vody. Ráno před snídaní vypij dvě sklenice vody. Tato voda svlaží spolu s ovocnou šťávou a mlékem tvé tělo a zabrání bolestem hlavy. Ve městě se také porozhlédni po vodě. A nestačí jen olíznout rty. Napij se pořádně. Pamatuji, že má-li se ti zastavení u vody vyplatit, musíš vypít aspoň jednu sklenici vody. To znamená průměrně 12–14 doušků — ne 1–2.

Nepij ve městě čaj, kávu a jiné nápoje obsahující kofein nebo colu. Tyto nejen, že nedodávají tělu vodu, ale ve skutečnosti je ještě odvodňují. Vždyť kofein vylučuje z ledvin abnormálně velké množství vody. Piješ-li je místo vody a neslazených ovocných šťáv, nesplní to svůj účel. S kávou, čajem a nápoji „cola“ sice vypiješ šálek vody, ale jakmile kofein začne působit na ledviny, vyloučí se močí mnohem více vody, než vypiješ.

Kofein dále odčerpává zásobu cukru v játrech a snižuje tím hladinu krevního

E STÍNU města

cukru. Proto se ti zdá, že tě šálek kávy vzpruží. Ale z praxe víš, že zanedlouho se cítíš opět unaven. To se snižuje v krvi hladina cukru.

Chceš-li se během dne ve městě osvěžit, kup si ovocný mošt, neslazenou minerálku nebo sodovku.

3. Dýchej zhluboka. Vzduch v centru města nestojí za nic. Obsahuje málo kyslíku, zato tím více popílku. Na rušných křižovatkách je dále ve vzduchu obsaženo mnoho kysličníku uhelnatého. Je ho tolik, že dopravní orgány se musí v řízení dopravy častěji střídat. Jinak by padli za oběť kysličníku uhelnatému a olovu — jedovatým zplodinám automobilových výfuků.

Možná, že i na tebe tyto látky poněkud zapůsobily a přispěly částečně k tvému bolestem hlavy a únavě. Radím ti, aby ses při pobytu ve městě porozhlédl po nějakém parčíku, nebo po kousku zeleně. Tam se desetkrát zhluboka nadechni. Propereš si tím plíce.

VELKOMĚSTSKÁ ÚNAVA

Bolest hlavy však nemusí být jediným důsledkem života ve velkoměstě. Mezi jeho další „ovoce“ patří velkoměstská únava.

Už jste někdy přemýšleli o tom, proč lidé ve velkých městech bývají více unaveni? Možná, že sami žijete ve velkoměstě a prožíváte tento pocit skleslosti. Sám bydlím v tiché ulici na předměstí velkoměsta,

uprostřed stromů, listové zeleně a trávníků. Často však pozoruji, že stačí, když jdu do centra nakoupit nebo něco vyřizovat na úřadech, a už se cítím unaven a zoufale apatický.

Snad vás bude zajímat, proč ve velkoměstech není tolik kyslíku jako na venkově nebo na předměstích. Naše zásoba kyslíku vzniká v zelených rostlinách. Venku je zeleně dost. Rostliny dodávají bohatou zásobu kyslíku a přijímají kysličník uhličitý, který vydechují lidé a zvířata. Krátce řečeno, musíme zemřít v souladu s přírodou. Předáváme rostlinám kysličník uhličitý a rostliny nás zásobují kyslíkem.

Lidé ve velkoměstech však nežijí uprostřed zeleně, ale mají kolem sebe dlážděné nebo betonové chodníky, asfaltové silnice a vysoké cihlové nebo železobetonové budovy, které nám kyslík nemohou poskytnout. V mnoha zemích se v obchodních domech využívá 75 procent vzduchu znovu — ovšem s přídavkem voňavky. Do večera se pak vzduch stává směsicí vůní, které nezvyšují obsah kyslíku a mohou u některých lidí vyvolat přecitlivělost.

K tomu ještě přidejte hustý provoz na ulicích. Všechna motorová vozidla spalují kyslík a vydávají nedýchatelné, jedovaté plyny. Můžeme se tedy divit, že v centru velkoměsta cítíme únavu?

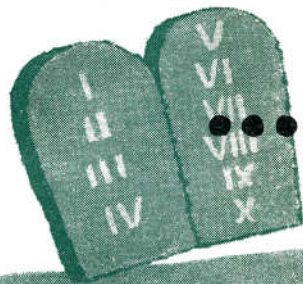
K únavě, nervovému napětí a zeslabování rezerv naší nervové soustavy přispívá nejen nedostatek kyslíku ve městě, ale druží se k tomu hluk vozidel, houkání aut, zvonící

telefony i jiný hluk, který po celý den dráždí naše uši i nervy. Sami musíme splnit mnoho důležitých úkolů, které často nesnesou ani minutu odkladu, spěcháme na autobus, nakupujeme a navíc musíme učinit zadost mnohým společenským povinnostem. To je úžasný nápor na nervy, na který jsou obyvatelé velkoměst zřejmě zvyklí.

Odpověď na problém únavy není snadná a jednoznačná. Cítíš-li se často vyčerpan, zajdi si k lékaři. Příčina chronické únavy však může být mnohem závažnější, než městský způsob života. Řekne-li ti tvůj lékař, že je vše celkem v pořádku, proč bys neutlumil co nejvíce činitelů únavy velkoměsta? V tom případě uvažuj o těchto radách:

1. Pohybuj se co nejvíce v přírodě. Zelené prostředí předměstí ti poskytne nejenom čerstvý vzduch s bohatou zásobou kyslíku pro buňky těla, které po něm touží. Nalezneš zde i odpočinek pro mozek a nervy. Při procházce krajinou ruku v ruce s manželkou nebo s manželem si možná připomenete šťastná zaslá léta. Opájejte se bezprostředně krásou bohatého listí a jemným sametem bílých obláček na azurově modré obloze. Nač spěchat? Zde není spěch na místě. Vychutnejte přírodu co nejlépe! Po návratu domů poznáš, že máš lehčí chuzi. Odpočinek, klid, čerstvý vzduch a štěstí v duši zahnal všechny stopy únavy.

2. Nech si něco na zítřka. Obyvatelé

...a přikázání jeho zachovávej!

Jižní Ameriky mají jeden zvláštní zvyk. Vždy si nechávají nějakou práci na druhý den. Také u některých asijských národů můžeme pozorovat, že mají čas posedět si. V některých městech sedávají před svými domy a spokojeně se baví. Běloši se neustále honí, ale oni se nedají vyrušit z klidu a říkají: „Jen ať si spěchají. My si sedíme, přemýšlíme a jsme šťastni.“ A dodávají: „Mají vždy mnoho práce, ale udělají málo. Poletují jako motýl a nejsou vůbec šťastni.“

Vezměme si příklad z našich orientálních přátel. Udělejme si čas, abychom si mohli sednout. „Nesedneš-li si dnes, možná, že tu již potom nebudeš a neposadíš se,“ říkají orientálci. Dopřej si trochu radosti, odpočini si, a budeš déle žít.

3. Nechtěj zaručeně ztroskotat. Co z peněz, budeš-li tak unaven a nemocen, že je neužiješ? Pamatuj na své zdraví. Budeš déle žít, budeš i déle pracovat a těšit se z výsledků své práce.

V KAŽDÉ DOBĚ MĚL BŮH NA ZEMI SVĚ POSLY, KTERÍ PŘINÁŠELI POSELSTVÍ SVÝM vrstevníkům. Noe měl poselství pro předpotopní svět, Eliáš pro odpadlý národ Izraelský, Jan Křtítel hlásal první příchod Kristův, reformátoři návrat k bibli. Také pro druhý příchod Kristův má být svět připraven. Podle prorocství knihy Zjevení má církev hlásat poselství, jež bylo představeno třemi anděly ve 14. kapitole: „Bojte se Boha a vzdejte jemu chválu, neboť přišla hodina soudu jeho; a klanějte se tomu, kterýž učinil nebe i zemi i moře i studnice vod.“ (viz verše 6-12) Základem tohoto poselství je výzva — „Bojte se Boha“. Dnešní křesťané jsou však náchylní k tomu, aby si Boha „zmodernizovali“ a „zdemokratizovali“. I když ne zcela otevřeně, přece mu často upírají autoritu a právo vládnout svému stvoření. Proto je dnes tak málo „bohobojných“ věřících. Lidé si vytvořili svého „domácího boha“, před kterým nestojí v bázi a úctě. A protože nemají před ním respekt, necítí ani potřebu poslouchat jej. Kristus však představil světu Boha, jenž stvořil tuto zem a který ji také vládne. Kristův Bůh lidem žehná pro jejich poslušnost, ale neposlušnost navštěvuje tresty. Učedníci plně pochopili, co je to neposlušnost a měli pro ni jednoznačné označení — hřích. A abychom nebyli na pochybách, co to hřích je, nechali nám jasné vysvětlení: „Hřích je přestoupení zákona.“ (1 Jan 3, 4) Ano, hřích je porušení Božího zákona — Desatera.

Bát se Boha, znamená uznat jej jako nejvyššího Vládcu a respektovat jej i jako svého osobního Pána a Krále. Tato bázeň Boží není v žádném případě totožná s obvyklým strachem nebo úzkostí, jež se nás zmocňuje při pomýšlení na zlého člověka. Je to spíše hluboká úcta člověka hledícího na božskou lásku, moudrost a všemohoucnost. A protože Kristus chtěl právě tyto Boží vlastnosti lidem představit, musel jim připomenout i trvalou platnost jeho zákona.

„Deset přikázání, krátkých, obsažených a směřujících, obsahuje povinnosti člověka k Bohu a k bližním; všechna přikázání vycházejí z velké základní zásady lásky. „Milovati budeš Pána Boha svého ze srdce svého, a ze vši duše své, a ze vši síly své, i ze vši mysli své, a bližního svého jako sebe samého.“ (Luk 10, 27; viz též Moj 6, 5. 6; 3 Moj 19, 18) V deseti přikázáních jsou tyto zásady podrobně rozvedeny a přizpůsobeny lidským podmínkám a poměrům.“ (E. G. Whiteová: Patriarchové a proroci, str. 221)

Protože je tak mnoho těch, kteří nikdy deseti Božím přikázáním neporozuměli, chceme podat jejich stručný přehled. Jsme si vědomi toho, že není možné vyčerpát tento předmět, vždyť žalmista David napsal: „O jak miluji zákon tvůj, tak že každého dne on jest mé přemýšlování.“ (Žalm 119, 97) David přemýšlel o Božím zákonu, studoval jej a snažil se jej denně uplatňovat. Toto poznání mu propůjčilo moudrost, takže mohl vyznat: „Nad nepřátely mé moudřejšího mne činíš přikázáními svými... Nade všechny své učitele rozumější jsem učiněn; nebo svědectví tvá jsou mé přemýšlování.“ (Žalm 119, 98a. 99)

- I. JÁ JSEM HOSPODIN BŮH TVŮJ, KTERÝŽ JSEM TĚ VYVEDL ZE ZEME EGYPTSKÉ, Z DOMU SLUŽBY, NEBUDEŠ MÍT BOHŮ JINÝCH PŘEDE MNOU.
- II. NEUCINIŠ SOBĚ RYTINY, ANI JAKÉHO PODOBENSTVÍ TĚCH VECÍ, KTERÉŽ JSOU NA NEBI SVRCHU, ANI TĚCH, KTERÉŽ NA ZEMI DOLE, ANI TĚCH, KTERÉŽ U VODÁCH POD ZEMI. NEBUDEŠ SE JIM KLANĚTI, ANI JICH CTÍT. NEBO JÁ JSEM HOSPODIN BŮH TVŮJ, BŮH SILNÝ, HORLIVÝ, NAVŠTĚVUJÍCÍ NEPRAVOST OTCŮ NA SYNECH DO TŘETÍHO I ČTVRTÉHO POKOLENÍ, TĚCH, KTERÍŽ NENÁVIDÍ MNE, A ČINÍCÍ MILOSRDENSTVÍ NAD TISÍCI TĚMI, KTERÍŽ MNE MILUJÍ, A OSTRÍHAJÍ PŘIKÁZÁNÍ MÝCH.
- III. NEVEZMEŠ JMÉNA HOSPODINA BOHA SVĚHO NADARMO; NEBOť NENECHA BEZ POMSTY HOSPODIN TOHO, KDOŽ BY BRAL JMÉNO JEHO NADARMO.
- IV. POMNI NA DEN SOBOTNÍ, ABYS JEJ SVĚTIL, ŠEST DNÍ PRACOVATI BUDEŠ, A DĚLATI VŠELIKÉ DÍLO SVĚ; ALE DNE SEDMÉHO ODPOČINUTÍ JEST HOSPODINA BOHA TVÉHO. NEBUDEŠ DĚLATI ŽÁDNÉHO DÍLA, TY I SYN TVŮJ I DCERA TVÁ, SLUŽEBNÍK TVŮJ I DĚVKA TVÁ, HOVADO TVÉ I PŘÍCHOZÍ, KTERÝŽ JEST V BRANÁCH TVÝCH. NEBO V ŠESTI DNECH UČINIL HOSPODIN NEBE I ZEMI, MOŘE A VŠECKO, COŽ V NICH JEST, A ODPOČINUL DNE SEDMÉHO; PROTOŽ POZEHNAL HOSPODIN DNE SOBOTNÍHO A POSVĚTIL HO.

- V. CTI OTCE SVĚHO I MATKU SVOU, Ať SE PRODLEJÍ DNŮVĚ TVOJI NA ZEMI, KTEROUŽ HOSPODIN BŮH TVŮJ DÁ TOBĚ.
- VI. NEZABIJEŠ.
- VII. NESESMILNÍŠ.
- VIII. NEPOKRADEŠ.
- IX. NEPROMLUVÍŠ PROTI BLIŽNÍMU SVĚMU KRIVÉHO SVĚDECTVÍ.
- X. NEPOŽÁDÁŠ DOMU BLIŽNÍHO SVĚHO, ANIŽ POŽÁDÁŠ MANŽELKY BLIŽNÍHO SVĚHO, ANI SLUŽEBNÍKA JEHO, ANI DĚVKY JEHO, ANI VOLKA JEHO, ANI OSLA JEHO, ANI COŽKOLI JEST BLIŽNÍHO TVÉHO.

PŘIKÁZÁNÍ PRVNÍ NEBUDEŠ MÍTÍ BOHŮ JINÝCH PŘEDE MNOU

Deset Božích přikázání nám vlastně podává všechny důležité zásady lidského chování. Desatero nelze srovnat s lidskými zákony a předpisy, jež musí být často upraveny a měněny. Boží příkazy zjevují charakter Stvořitele, dokládají jeho existenci a jsou spojnicí mezi dávnou věčností a věčnou budoucností. Deset Božích přikázání — Dekalog, jak je nalézáme ve druhé knize Mojžíšově 20. kapitole, jež vyšla na hoře Sinaj z Božích úst a dvakrát byla napsána na kamenné desky, to nebyla jen nějaká přechodná opatření pro zbožný lid. Měla se stát vzorem a normou všeho lidstva, po všechny časy. Sahají od věčnosti až po věčný život světa, vykoupěného z tragických následků hříchu. Inspirovaný prorok David věděl, že Boží zákon je trvalý a neměnný, a proto napsal: „... nepohnutelní všichni rozkazové jeho. Upevnění na věčnou věčnost; učinění jsou v pravdě a v pravosti.“ (Žalm 111, 7. 8)

Zpola obrácený lid Izraelský byl shromážděn na úpatí hory Sinaj, když Mojžíš přijímal desky zákona, které měly tento božský zákon jeho lidu připomínat. Zatímco Mojžíš byl vzdálen od svého lidu, propadl tento panice a žádal Árona: „Udělej nám bohy, kteří by šli před námi.“ (2 Moj 32, 1) A víme, že Áron podlehl. Ovšem i později si svět vytvářel vlastní společenská pravidla, vytesal si vlastní božstva a sklízel ovoce vzpoury proti Bohu.

Morální předpisy, jež Bůh vyryl vlastním prstem do kamenných desek a k nimž Kristus podal duchovní vysvětlení, nabízí řešení mnohých problémů dnešního člověka. Neobviňujeme v nejrůznějších spletných situacích křesťanství nebo Boha. Dostáváme-li se někdy do různých problémů a svízěl, hledíme vinu v nás samých, kteří se často stavíme proti nebeskému zřízení a pohrdáme základy pravdy.

Ve významném vidění oznámil Bůh proroku Izaiášovi pozoruhodnou výstrahu, kterou měl dále tlumočit: „Běda těm, kteří říkají zlému dobré, a dobrému zlé, kladouce tmě za světlo, a světlo za tmě, pokládající hořké za sladké, a sladké za hořké. Běda těm, kteří jsou moudří sami u sebe, a vedle zdání svého opatrní. Běda těm, kteří jsou silní ku pití vína a muži udatní k smíšení nápoje opojného, kteří ospravedlňují bezbožného pro dary, spravedlnost pak spravedlivých tak odjímají od nich.“ (Iz 5, 20-23)

Povšimněme si dobře, proč Bůh vynáší tento rozsudek: „Nebo zavrhl zákon Hospodina zástupu, a řečí svatého Izraelského pohrdli.“ (v. 24) Každá společnost, která chce žít ve svornosti a spravedlnosti, musí uznat určité zásady, jež mají všichni její členové dobrovolně dodržovat. Křesťan, který znehodnocuje požadavky morálního zákona, není hoden tohoto označení a není čistý před Pánem. V minulosti křesťanství zklamalo právě proto, že Kristovi následovníci si dovedli představit duchovní život jediné bez kázně a sebezapření. Kdyby se přidrželi mravního zákona, získali by kázeň a pravou lásku ke Kristu, který na kříži zemřel jako oběť smíření zákona.

Dokonalé mravní měřítko

Desatero zůstalo po celá staletí a tisíciletí

nedotčeno. Tam, kde je lidé uznávali, přinášelo požehnání jejich snažení. Jeho posledních šest požadavků, usměrňujících vzájemné vztahy jedinců a lidí, zhrnul Pán Ježíš v kázání na hoře: „A protože všechno, jakž byste chtěli, aby vám lidé činili, tak i vy činite jim; toť zajisté jest zákon i proroci.“ (Mat 7, 12) Tak se přikázání stala již v oné době společenským měřítkem.

„Nebudeš mítí bohů jiných přede mnou.“

V den vydání zákona halila se hora Sinaj do oblaku kouře a Bůh mluvil výstražně proti bezbožnosti. Hned toto první přikázání zasáhlo přímo kořen všech hříchů od doby Adamovy počínaje. Proti jakému hříchu je namířeno? Proti nastolení jiného „boha“, vlastního JÁ, namísto Boha. Učinit něco takového je duchovní přestupek. Tím, že člověk uctívá stvoření více nežli Stvořitele, popírá své posvátné dědictví a přinášením druhořadých darů na oltář, zprofanuje oběť.

Když Mojžíš s Jozuem sestupovali se skalnaté hory, viděli, jak si lid našel jiného „boha“. Slyšeli křik a výskání rozjařeného davu, který se podobal divoké vřavě. Nemohli ani uvěřit svým uším. Jaká to rouhavá slova provolávali Izraelští? „Toto jsou bohové tvoji, Izraeli, kteříž tě vyvedli z země egyptské.“ (2 Moj 32, 4) Lid si vytvořil zlaté tele podle způsobu egyptských bohů a oddal se hodování a nemravnému orgiím. Přitom předstíral, že oslavuje Hospodina. Mojžíš byl při pohledu na tuto scénu tak zděšen, že vzal krásné desky zákona, na které Bůh krátce předtím vepsal přikázání, jež měla uchránit lid před duchovním nebezpečím, a na důkaz vlastního zármutku i Boží nelibosti je roztrhl o skálu.

Satan se odjakživa vyznal v „umění nahrazování“. V zahradě Eden nabízel poznání zlého za nebeskou moudrost Za duhu Božího zaslíbení navrhnul babylónskou věž, která se měla stát útočištěm v případě nové potopy. Místo stánku s Boží přítomností vedl lid k tomu, aby stavěl v hájích chrámy pohanským božstvům. Na místo Beránka zabitého od ustanovení světa v zájmu spasení člověka vymyslel ohavné uctívání bázanských volů.

Tím, že Mojžíš onoho smutného dne rozbil na Sinaji kamenné desky, nezměnil se Boží plán a ani nedošlo k odstranění zákona. Mojžíš musel připravit nové desky, na které Bůh znovu přikázání vepsal. Tyto desky byly uchovávány po celou dobu putování vyvoleného lidu v truhle smlouvy. Velkolepé konstituční zásady nebes byly uloženy přímo pod deskou přikrývací tuto truhlu — pod slitovnicí, připomínající Boží lásku k člověku.

Pán Ježíš vykládá zákon

Pán Ježíš poukázal na pozitivní stránku prvního přikázání tím, že na otázku zákoníka — „Které je přikázání velké v zákoně?“ — pohotově odpověděl: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, a ze vši duše své, a ze vši mysli své.“ (Mat 22, 37) Na tomto přikázání nám proto musí nesmírně záležet. Kdyby se jím lidé vždy řídili, odpadla by na světě nevyšlovná bída a bolest. Oni však nechtějí posvětit svá srdce, myslí a duši Bohu, a na trůn dosazují místo toho své vlastní názory a myšlenky. Dnešní lidstvo má náboženství plné kompromisů a okázalosti, a proto odmítá zásady a kochá se v nemravnosti.

Snad můžeme omluvit nevěřící svět, že nezná Boží zákon. Ale odmítavý postoj křes-

ťanů k Božím požadavkům dokazuje, že zradili svoji odpovědnost. Každý rozumný člověk pochopí, že i v nádherné svatyni můžeme sloužit vlastním bohům. Na jedné straně můžeme mluvit o autoritě Božího slova a na straně druhé vychalovat rozum těch, kteří jej ničí. Přes okázalé skutky dobročinnosti můžeme být otroky mamonu. Člověk může psát zbožná pojednání a kázat morálku evangelia a přitom může být pošetilý kacíf. Bůh nepřijme rozdělené srdce. Kristus mluvil jasně o tom, že nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. „Nikdo nemůže sloužiti dvěma pánům; neboť buď bude jednoho nenáviděti a druhého milovati, nebo jednomu dá přednost a druhým pohrdne. Nemůžete sloužiti Bohu a mamonu.“ (Mat 6, 24)

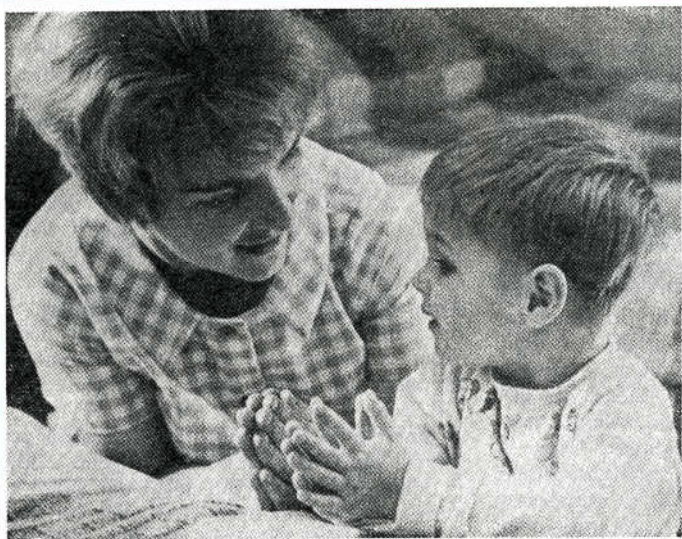
Dnes je velmi mnoho lidí duchovně osiřelých, kteří by mohli nalézt útěchu a klid v Bohu. Jako kdysi Job, tak i oni volají ve svém utrpení: „Ó bych věděl, kde ho najít!“ (Job 23, 3) Všem těmto upřímným srdcím ukazuje bible na první krok k Bohu: „... nebo přistupující k Bohu věřiti musí, že jest Bůh, a těm, kteří ho hledají, že odplatu dává.“ (Žid 11, 6) Jedna zajímavá arabská legenda vypráví o obrovském skalním útesu, který je vystaven náporu živlů a na každého kolemjdoucího působí velmi výhrůžně. Jestliže se však někdo ke skále přiblíží ze správné strany, tomu se v holé skále otevrou dveře a znavený poutník si může v chládku odpočinout. Navíc nalezne drahocenné poklady, z nichž si dle libosti může vzít.

Tento příběh obrazně naznačuje, jak se má životem znavený poutník přiblížit k Bohu. Na cestě za duchovním objevem se musí především odvrátit od cest hříchu.

Bible je pro většinu obyvatel světa závěrnou knihou. Představuje pro ně jen pochybné dějiny dávného a zapomenutého národa, prázdné životopisy mužů a žen, kteří dávno zetleli v bezejmenných hrobech, nudné mravní zásady, nehodící se do vřavy a shonu moderního života, mystické zprávy o hříchu a Vykupiteli, o němž slyší snad jen o vánočních a barvitě líčené budoucího Božího hněvu. Jakmile se však k bible upřímně přiblíží a chtějí ji uvěřit, stane se jim Boží slovo bohatou a nádhernou zkušeností. Klíčem k těmto dveřím naděje a pochopení je víra v Krista, jakožto Spasitele světa. Jan to jasně vyjádřil v desáté kapitole svého evangelia: „Já jsem dveře ovčí. Všichni, kolik jich přede mnou přišlo, zloději jsou a lotři, ale neslyšely jich ovce. Já jsem dveře skrze mne všel-li by kdo, spasen bude, a vejde i vyjde, a pastvu nalezne.“ (v. 7-9)

Ježíš označil zachovávání prvního přikázání jako přední povinnost člověka. Základem mravní úrovně každého křesťana je pravé pokání. A taková duchovní změna musí začít u jednotlivce, ke kterému Boží zákon v prvé řadě promlouvá. Bůh učinil člověka ke svému obrazu, a proto i duchovní obnova musí začít osobním vztahem k Bohu. I ty největší snahy a úmysly nevytvoří správný vztah mezi lidmi, pokud si každý jednotlivec neuvedomí, že Bůh je láska a že „rozumu výborného nabývají všichni,“ kteří plní jeho přikázání. (Žalm 111, 10)

Kdo toto pochopí a takto jedná, nalezne klid a duchovní bezpečí. Jedině tak vzniká soulad s nebesy. Je zde však jedna podmínka — být poslušen důležitých příkazů Božího mravního zákona, jehož první přikázání jasně praví: „Nebudeš mítí jiných bohů přede mnou.“

O ÚČELU VÝCHOVY

NAZORNÁ SROVNÁNÍ nebývají zcela výstižná, mají nějakou chybu. A přece většinou mohou dobře objasnit i spletité souvislosti. Hovoříme-li zde o účelu výchovy, ukažme si na příkladu, oč vlastně jde.

Sochař chce z velkého žulového kvádru vytvořit postavu. Určitě se mu to nepodaří, nebude-li mít jasnou představu o svém uměleckém díle. Může pracovat podle živého modelu a mnozí sochaři tak činí, nebo má ve své představě jasnou myšlenku. Jestli tato podoba existuje v jeho fantazii nebo je skutečná — vždy pracuje podle vzoru. Čím intenzivněji se řídí podle předlohy, tím lépe zpracuje svůj žulový kvádr. Neřídí-li se umělec podle předlohy a nemá-li ani jasnou představu o tom, co chce vytvořit, pak celá jeho práce bude velkým omylem. Úkol spočívá v tom, vytvořit skutečnost podle myšlenky. Bude-li vzor nebo myšlenka bezcenná, nevznikne z toho žádné výmluvné umělecké dílo. Nestojí-li model za nic, pak si může dát sochař sebevětší práci s kusem žuly, a přece nebude se svou prací spokojen.

Nezapomeňme však ještě na dva další aspekty. Někdy je model nebo myšlenka v představách umělce bezvadná, a přece se práce nepodaří. Může to záviset na špatné kvalitě žuly. Možná, že je příliš drobivá nebo příliš tvrdá. Nedá se opracovat podle přání. Možná, že je neúspěch způsoben neschopností umělce. Mo-

del i materiál jsou dobré, ale umělec s nimi neumí dobře zacházet.

Vraťme se k naší úvodní myšlence. Sochař musí mít myšlenku. To je také výchozí myšlenka vychovatele. Nebude-li mít jasnou představu o tom, co chce

získat, vzniknou mnohé těžkosti. Neznají-li rodiče správný směr a cíl výchovy, nebudou mít úspěch. Když sochař pokazí svůj žulový kvádr, protože měl jen nejasnou myšlenku, má z toho materiální škodu. Nelze si však ani představit následky, když rodiče pokazí budoucí osobnost dítěte, protože neměli jasnou představu o své výchově. Je to tak lehce pochopitelné, a přece musíme vždy a znovu zdůrazňovat: Vychovatel musí vědět, kterým směrem chce vést dítě! Musí mít v tom dokonale jasno! Patří k tomu samozřejmě určité schopnosti a znalosti o „materiálu“. O tom si pohovoříme jindy. Teď nám půjde jen o to, abychom si ujasnili, že všichni, kteří mají co činit s výchovou dítěte, musí mít model nebo jasnou myšlenku. Musí přesně vědět, jak chtějí formovat novou osobnost, kam směřuje jejich výchova.

Nebudeme se zabývat radami některých moderních pedagogů, kteří radí, aby se dítě vyvíjelo bez jakýchkoli výchovných vlivů. Tvrdí, že ponecháme-li dítě samo sobě, vyvíjí se nejlépe a nejjistěji se z něj stane dokonalá osobnost. Všechny zásahy a formování z vnějšku, ať jsou to třeba vlastní rodiče, prý zraňují přirozené vnímání dítěte a působí nenapravitelné škody. Tito pedagogové tvrdí, že všechny vady ve vývoji charakteru jsou zavineny zásahy vychovatelů. Snad v něčem mohou mít pravdu. Avšak úplně nesprávné jsou extrémní závěry vůbec neovlivňo-

vat výchovu dítěte. Naopak velmi oprávněná je zásada: Naše děti by měly být ve svém vnitřním vývoji především ovlivňovány svými rodiči. Musíme si proto přivlastnit důkladné znalosti o základní podstatě našich dětí a ujasnit si účel všeho výchovného snažení.

Chceme varovat ještě před jiným nebezpečím. Chybí-li v působení na dítě jasný výchovný cíl, přivádí to dítě k duševní nestálosti. Právě tak povážlivé je neustálé měnění výchovných cílů. Samozřejmě, že se může stát, a někdy je to dokonce žádoucí, aby se zkorigoval naznačený výchovný cíl. Běžně by to však měla být výjimka. Hned na začátku si musíme jasně uvědomit, jak chceme dítě vychovávat a kam je chceme přivést.

Výchova - kdysi a dnes

Abychom předešli nepochopení, chceme objasnit hlavní účel těchto statí. Z hlediska vzniku a významu slova se zdá relativně velmi jasný. Ve slově výchova je obsaženo sloveso chovati - pečovati. Tím získá slovo chovat - vychovat svůj přesnější význam: ze stavu nehotového a bezradného na přírodě závislého má být člověk vychován k dokonalosti. Výchova znamená tedy upnutí všech sil člověka k uloženému cíli. Latinské a řecké přirovnání v raných dobách rozumělo výchovou zprostředkování přirozených životních potřeb: potravu, oděv a ochranu. Tím je řečeno to podstatné z hlediska jazykového.

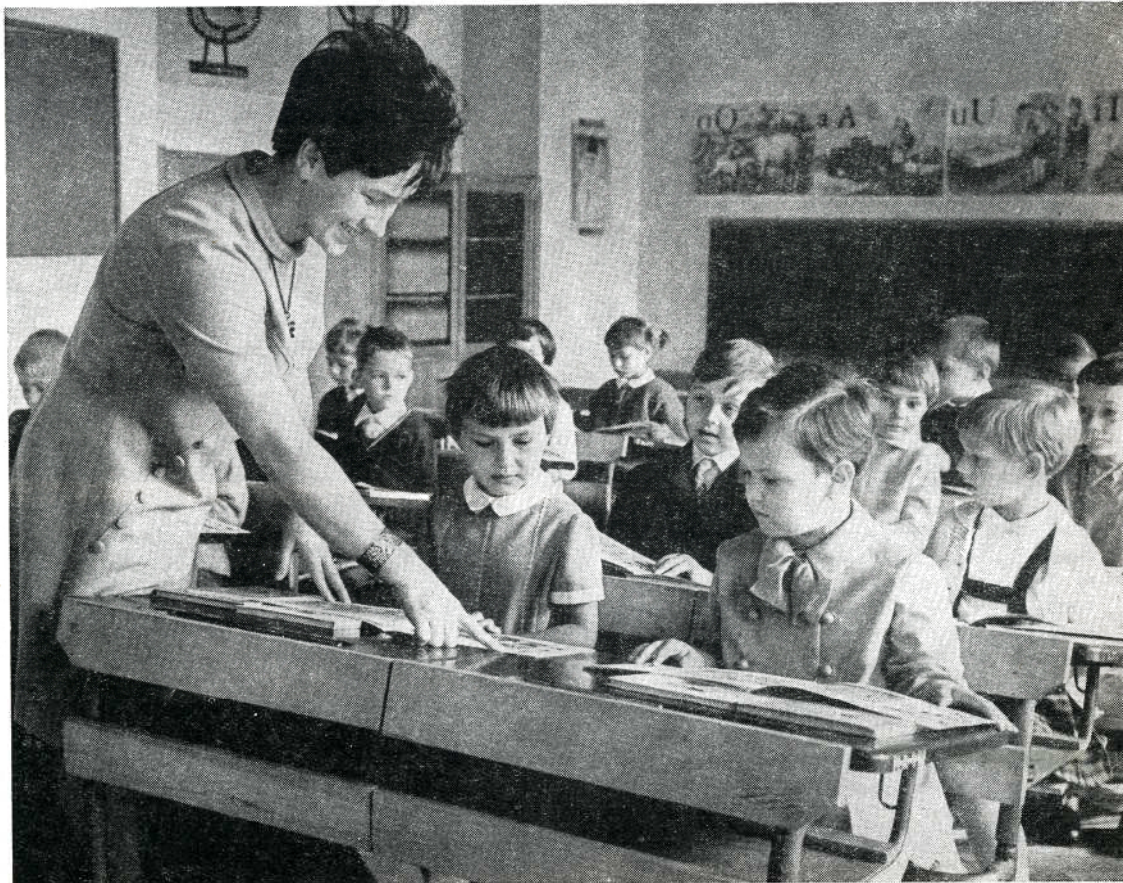

Foto ČTK

Na výchovu se nemůžeme dívat jen z tohoto hlediska. Někteří pedagogové se domnívají, že výchova je donucování. Listujeme-li v dějinách pedagogiky, najdeme tam příliš často tuto myšlenku. Ve starověku měly děti jen málo práv a o školství a výchovných metodách jsou jen nepatrné záznamy. Větší záznamy nalézáme ze středověku. Studujeme-li je, pocítíme s dětmi jen hluboký soucit. V raném středověku byla normální škola školou klášterní. Zde vládla přísná kázeň. Hůl a metla byly nepostradatelnými pomocníky výchovy. Hůl byla symbolem učitele. Radosti mládí nepřekročily práh takové školy. Můžeme-li věřit lite-

rárnímu svědectví, pak doma vládly podobné poměry.

Podstatné změny ve školství nastoupily s příchodem humanismu a reformace. Hlavní změny se týkaly školy, učební látky a vyučovacích metod. Postavení dítěte ve společnosti se nezměnilo. Luther i někteří jiní reformátoři byli sice ovlivněni výrokem Nového zákona o dětech, ale v podstatě je i pro Luthera výchova něčím, kde se více nebo méně používá donucování.

Výchovné metody se změnily teprve v době osvícenské. Zástupci této doby John Locke nebo Jan Ámos Komenský věnovali problému výchovy zvláštní pozornost. Pro ně vychovávat zna-

mená dovolit dítěti, aby se správně vyvíjelo. Dítě musí nasbírat zkušenosti. Vychovatel je přítom vede, ale nesmí to být drezúra. Vychovatel má za povinnost pozorovat podstatu, schopnosti a povahu dítěte a usměrňovat ho podle jeho osobnosti. Má se to dít bez nucení a tvrdé kázně. Osvícenství usměrňuje otázku, JAK vychovávat. Mnohé z toho neodpovídá úplně našemu dnešnímu pojetí, ale vcelku jsou to rady moderní. V čele výchovných pravidel je antická věta: „Ve zdravém těle zdravý duch.“ Vychovateli se klade na srdce, aby nepečoval jen o duševní rozvoj dítěte, ale také o rozvoj tělesných schopností. Dítě má být vychováváno rázně a bez rozmazlování. John Locke např. radí: „V hojnosti čerstvý vzduch; tělocvik a dostatečný spánek; jednoduchá strava, žádné víno nebo opojný nápoj a jen málo nebo raději žádné léky; nepřilíš teplý a úzký oděv.“

O sto let později byl pojem výchovy osvobozen od všech pravidel. Jan Jindřich Pestalozzi (1746–1827) byl nazýván největším reformátorem výchovy. Výchova začíná již v kolébce, a proto se obrací zvlášť k matkám. Domov je pro Pestalozziho ústředním místem výchovy. Opěvuje zvlášť moc lásky jako výchovného prostředku a přirovnává ji k jarnímu slunci, které prohřívá ztuhlou zimní zemi. Právě tak má vychovatel probouzet v dítěti dřímající síly. Znamená to poznat individualitu a osobitý život dítěte a pak přimět k plnému rozvoji všechny schopnosti. Na žádný způsob nesmí se libovolně nebo tvrdě zasahovat do

tohoto téměř samovolného procesu vývoje.

Pestalozzi zasáhl i naši dobu. Měl následovníky a měl také nepřátele, následovala reakce, ale jeho lidské pojetí výchovy nebylo již možno potlačit.

Vzpomeňme zde ještě jedno jméno, jméno Švédky Ellen Keyové. Její nejznámější dílo vyšlo r. 1900 a název se stal heslem mnoha pedagogů: „Století dítěte“. Nesouhlasím se vším, co Ellen Keyová vyžadovala. Mnohé se mezitím ukázalo jako pedagogický omyl. Avšak jedna zásluha se jí nemůže upřít: Postarala se o výraznou změnu v posuzování bytosti dítěte a výchovných metodách. Mnohé její these byly mezitím opraveny, ale ve vědomí veřejnosti se podstatně změnil názor na výchovu. Bylo to jistě i zásluhou dalších vlivů, které do výchovy zasáhly.

Různé významové stupně pojmu výchova je nutno rozšířit ještě o jednu myšlenku. Určení pojmu z hlediska jazykového a historického chceme doplnit obsahem výchovy. V mnohých pojednáních o výchovných otázkách je předmětem výchovy dítěte. Kromě metody a cíle výchovy rozeznáváme i obsah výchovy. Ptáme se, oč nám jde a o koho nám ve výchově jde. Tady už je odpověď těžší.

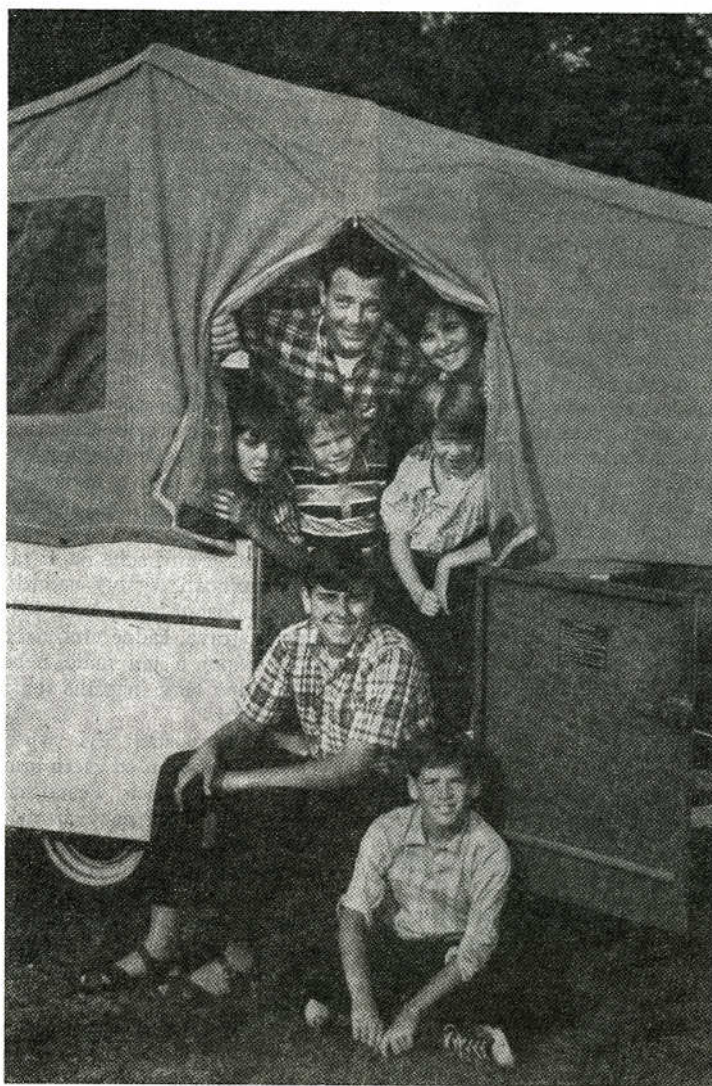
Obsahem výchovy není jenom dítě samotné. Dítě nežije ve vzduchoprázdnu. Ve výchově ke každému JÁ patří i TY a ONO. Jestliže pod pojmem JÁ rozumíme dítě, pak pojem TY může mít různá jména. Mohou to být rodiče, učitel, sestra, bratr nebo přítel. Každé jiné JÁ působí nějak svým vlivem. Obsah výcho-

vy je střídavé vzájemné působení toho JÁ a TY. Nejenom, že okolní lidé působí na dítě, ale i dítě působí na své okolí.

Ke vztahu JÁ-TY patří i další vztah: to ONO. Copak to je? Jednání lidí se vždy podle něčeho řídí a podle něčeho hodnotí. I vychovatel hodnotí chování a jednání dítěte podle něčeho. Hodnotí podle určitých směrnic. Buďto je odněkud má nebo si je sám vytváří. Díváme se na ně jako na pevné a stálé směrnice. Přisuzujeme jim určitou objektivitu. Kde je pramen těchto směrnic, jaké je jejich výchozí hledisko? Mohou být různá výchozí hlediska. Ale pro pochopení našeho uvažování o výchově a k pochopení těchto myšlenek platí jedno: pramenem všech směrnic k jednání ve výchově jsou věčně platné mravní zásady, obsažené v Božím zákoně. To je odpověď na otázku, co nebo kdo je tím třetím činitelem řídícím se k faktorům JÁ - TY. Když v obsahu výchovy budou tyto zásady chybět, pak vztah činitelů JÁ-TY je problematický. Chceme zdůraznit, že obsah výchovy pozůstává z tří činitelů: JÁ-TY-ONO. K úplné výchově jsou potřební všichni tři, nemůže z nich některý chybět.

Ještě je nutno zdůraznit další myšlenku. Dítě žije a bude se vyvíjet v určitém vztahu ke svému blízkému i širšímu okolí, ve vztahu k životu vůbec. V současné pedagogice se klade důraz právě na tyto vztahy. O jaké vztahy se jedná? Život člověka se pohybuje v několika oblastech. Člověk je do nich postaven a musí si k nim vytvořit vztah.

Takovou oblastí je například oblast sociální nebo kulturní. Sociální vztahy si vytváří člověk už ode dne svého narození. Patří sem společenské vztahy, přede-

vším v rodině. K sociální oblasti patří další vztahy k příbuzným, k přátelům, ke kolektivu spolužáků ve škole, k mládežnické organizaci apod. Kdyby si rodiče

uvědomili, že by k nim všem měli svému dítěti pomáhat vytvářet pěkné vztahy, pak by dítě ušetřilo různých konfliktů.

Bereme-li výchovu vážně, pak nemůžeme děti a mládež ponechat samu sobě v širokých oblastech každodenního života. Moderní výchova mládeže vyžaduje přípravu pro moderní hospodářský život. Úkolem rodičů není jenom najít hochovi nebo dívce vhodné zaměstnání. Známe všechna ta různá povolání dnešní moderní doby? Kdo z rodičů si dal už tu práci, aby měl o nich přehled? Jistě, je možné přenechat tuto starost příslušnému referentovi pro volbu povolání. Ale i rodiče by se měli o to zajímat. Aby svému dítěti mohli dobře poradit, měli by mít znalosti i z tohoto oboru.

Volba povolání je vlastně oblast moderního hospodářství. Do života mladého člověka zasahuje mnoho vlivů. Proč bychom měli vliv hospodářský opomíjet? Tedy do výchovy patří i oblast hospodářská.

Ve svém uvažování o výchově docházíme k závěru. Uvažovali jsme o formě a obsahu výchovy. K pochopení formální stránky jsme se zamysleli z hlediska jazykového nad významem slova výchova a pak jsme se podívali na krátké dějiny výchovy. Při zkoumání jejího obsahu jsme odkryli tři činitele: JÁ-TY-ONO. Uvažovali jsme i o vztazích člověka v oblasti sociální, kulturní a hospodářské. Ty všechny patří k pojmu výchova a v následujících úvahách se k nim budeme častěji vracet.

Dr. L. T.

Bílé vločky sněhu se snášely na celý kraj. Byl tichý večer, podobný mnoha večerům, a přece byl jiný. Příroda jakoby se snažila zakrýt sněhovým rouchem všechno to, co přinesl den. Ten snůh, to byly bílé obvazy na rány, bílé závoje nad černými hroby, mléko hladovému, nepopsané listy vedle soudních rozsudků.

Šel zvolna a lehce, jakoby mu bylo líto pošlapat sněhovou nádheru. Kdesi hodně dale, až na dně duše, cítil pelyněk. Čtvrt století si neuvědomoval jak chutná.

Zvuk lokálky a hlasy cestujících ho vyrušily. Nastoupil. Míjel jedno kupé za druhým. Všude někdo seděl, všude byli lidé, a on hledal člověka. Pátral v očích lidí, díval se do spicích tváří, na otevřené knihy, balíčky jídla, naslouchal slovům pro slova. Jak šedivý byl svět, jak lhostejný! Odvrátil se. Věcho mu bylo líto, všechno bylo studené, beztvaré, zbytečné. Za okny se mihala krajina a promítala obrazy na okoralou desku srdce.

Jen zdálky slyšel, že jej někdo oslovil. Nic zvláštního, společnost cestujících, která se baví a nemá ráda výjimky. Ale bylo to milé. Uvědomil si, že se ještě umí usmívat.

NÁVRAT

Sousedé si krátili cestu. Otázky jen pršely.

„A kam pan jede? A odkud? Jistě domů. Co rodina?“

Prudká bouře po jitrním rozbřesku. Kam vlastně jede? Sám neví. Nemá domov. Rodina. Táta. Maminka. Ta sladká slova zná jen z vyprávění. Vyrostil v ústavu.

Několik párů očí zjihlo. Dívka, po jejíž pravici seděl, mu podala veliký pomeranč a její oči připomínaly lekníny plovoucí na průzračné hladině slz.

Náhle pochopil, jak ho hladí ten soucit nikdy nepoznaný. Chtěl říci vše, svěřit se, osvobodit se od té pelyňkové přichuti života. Proč neřekl pravdu? Vždyť ho tolik chápou! Jede také z ústavu. Z ústavu nápravného zařízení. Udělal špatnou věc, ale již nikdy...

Ustrnul. Samet v očích se měnil v temnou ocel, lekníny se zavíraly. Malé ohníčky šlehaly z očí, kameny létaly. Nucené odkašlávání, důležité čtení, dívka vedle si odsedla. A pak ticho. Důstojné ticho nad

smrtelně bledou tváří toho, jež lidská společnost nemínala přijmout zpět, důstojné ticho nad umírající duší člověka, pro něhož tekla na Golgatě krev.

Jen Ježíš, který měl po obou stranách kříže lotry, před nímž stála Samaritánka, Zacheus, Matouš i Petr, hříšníci a hříšnice, On jediný se dokázal sklonit nad každou lidskou bídou, On sám mohl odpustit, potěšit a pochopit.

Ježíš však nežil jen kdysi v Palestině. On zemřel za naše hříchy, vstal z mrtvých a vrátil se k svému nebeskému Otci. Jeho srdce je však právě tak milující, jako bylo na této zemi.

Milý příteli, možná, že jsi zůstal sám se svou bolestí, hříchem a utrpením. Snad máš přátele, kteří tě chápou, avšak jediný Přítel tě může pochopit dokonale, jedině On může i pomoci. Nechce tě vrátit zpět pouze do lidské společnosti, On tě chce mít ve společnosti nebeských bytostí a svého Otce. Vrať se jako marnotratný syn, dej Mu své srdce. Nebesa se zarádají, Ježíš tě přijme. Jdi! Návrat k Bohu je cesta ke štěstí.

M. Drbohlavová

BIBLICKÉ PARADOXY

S novým ročníkem Znamení doby otevíráme i novou rubriku, kterou chceme obohatit náš pohled na Boží slovo: Biblické paradoxy. Kdosi přirovnal Písmo svaté k broušenému drahokamu, který při každém otočení vrhá nové světlo. Kolik biblických pravd je skryto v hlubokých obrazech, které při studiu vrhají stále nové a nové světlo. Někdy se nám zdá, že v bibli jsou i taková místa, která si zdánlivě odporují. Jestliže je však správně pochopíme, pak poznáme, že jsou to „perly velké ceny“, a že mají nesmírnou hodnotu pro pochopení celého plánu vykoupění.

Pán Ježíš děkoval nebeskému Otci, že skryl pravdu před „moudrými a opatrnými“, a zjevil ji „pacholátkům“. Těm, kteří se domnívají, že jsou „bohatí a žádného nepotřebují“, bývají mnohé hloubky biblické zještě ukryty. Přístup k nim mají ti, jež jsou malí a pokorní a touží po větším poznání a zkušenostech.

I apoštol Pavel potvrzuje skutečnost, že evangelium může někdo přijímat jako „bláznovství“, zatímco jiní rozeznávají jeho vznešenost a pravdivost. A právě pro ty chceme přinést vysvětlení mnohých biblických paradoxů a věříme, že je tak povzbudíme v dalším studiu Písma.

LEV BERÁNKEM

V Písmu svatém je použito více než 200 jmen, přívlastků a symbolů, vyjadřujících charakter a poslání Ježíšovo. Tato skutečnost potvrzuje pravdivost výpovědi proroka Izaiáš, který řekl: „Mé jméno bude Předivný“. (Iz 9, 6)

Jedno z nejvýznamnějších a nejvýznamnějších symbolických jmen je název „Beránek“. Od bran zahrady Eden až po Golgotu dokazovali lidé svou víru v plán vykoupění obětováním předobrazného beránka, v němž spatřovali „Beránka Božího, který snímá hříchy světa“. (Jan 1, 29)

Ještě za šedesát let po ukřižování a nanebevstoupení prohlašuje Jan Spasitele za „Beránka zabitého od počátku světa“. A kniha obsahující jména vykoupěných všech věků je nazývána „knihou života Beránkova“. (Zjev 21, 27) V knize Zjevení je celkem devětadvacetkrát Ježíš nazván „Beránkem“. V páté kapitole je Bůh představen jako sedící na trůnu a ve své ruce drží knihu zapečetěnou sedmi pečeti. A mocný anděl volá k obyvatelům vesmíru: „Kdo jest hoden otevřít tu knihu, a zrušit pečeti její?“ Další verš uvádí smutné Janovo zjištění, že „nemohl žádný, ani na nebi, ani na zemi, ani

pod zemí, otevřít té knihy, ani pohledět do ní.“ (Zjev 5, 2, 3)

Toto zjištění zapůsobilo na proroka tak, že plakal, dokud se mu nedostalo ujištění, že „Lev, ten který je z pokolení Judova, kořen Davidův“ přemohl i zvítězil a proto byl mocen „aby otevřel tu knihu a zrušil sedm pečeti jejích.“ (v. 5) Jan byl vyzván, aby pohlédl na tohoto lva, a když tak učinil, uviděl Beránka, stojícího „jako zabitý“. (v. 6)

Zde je tedy Pán Ježíš představen jako „Lev i Beránek“. To je jeden z mnoha předních paradoxů bible. Vždyť co si může více odporovat v přirozenosti, zjevu a charakteru? Oba tyto symboly jsou však nutné k dokreslení skutečného obrazu Kristova.

Paradox je v podstatě skutečně jen zdánlivě nesmyslné tvrzení. Je to popis něčeho, co odporuje zdravému rozumu, co se zdá být nepravděpodobné. V uvedeném biblickém příkladu jsou vedle sebe postaveny dva protichůdné obrazy. Jsou však pravdivé a dokonce i vznešené.

Žádné jiné stvoření by nemohlo lépe představovat mírnost, pokoru a nevinnost jako beránek. Beránkové nejsou nikdy prudcí a útoční, ani nebojují za svá práva. Nikdy nehladají odplatu nebo pomstu. V prorockém popise představil Izaiáš Krista těmito slovy: „Všichni my jako ovce zbloudili jsme, jeden každý na cestu svou obrátili jsme se, a Hospodin uvalil na něj nepravosti všech nás. Pokutován jest i strápen, avšak neotevřel úst svých. Jako beránek k zabiti veden byl, a jako ovce před těmi, kdož ji stíhají, oněměl, aniž otevřel úst svých.“ (Iz 53, 6, 7) A když apoštol Petr vzpomínal na události, při kterých se naplnilo toto proroctví, pak napsal: „Kterýžto, když mu zlořečili, nezlořečil zase; trpěv, nehrozil, ale poroučel tomu, kterýž soudí spravedlivě.“ (1 Petr 2, 23)

Když jistý italský právník vzpomínal ne-spravedlivý výslech Ježíše před židovským tribunálem, řekl: „Rozsudek byl již před výslechem rozhodnut... Ježíš to věděl a pohrdal odpovídat na to, co mu bylo předneseno, poněvadž to bylo nesprávné. Když proti němu vznesli nepravdivé obvinění, mlčel. Odpovídal teprve tehdy, když ho přestali nutit předkládáním falešných důkazů. Bylo to skutečně neobvyklé a vznešené chování obžalovaného u soudu.“ (Výslech Ježíšův, str. 180)

Na druhé straně nebylo lepšího obrazu, jenž by lépe symbolizoval odvahu, neohroženost a rozhodnost, jako lev. A také tyto vlastnosti byly charakteristickými vlastnostmi Ježíšovými. Byl nejstatečnější ze statečných a nebál se nejenom zlých lidí, ale i ďáblů. Nesmlouvavě káral zákoníky a farižeje pro jejich pokrytectví a nazýval je „blázny a vůdci slepých“. Připodobňoval je k „hadům, obíleným hrobům a plemeni ještěřčím“. (Mat 23) Vyčistil chrám, když zpěvřel stoly ziskuchtivých penězomenců a vyhnal všechny, kteří z jeho domu dělali „dům kupecký“ a „peleš lotrovskou“. Mohl by jej někdo obvinít ve světle této skutečnosti, že byl zbabělý, vychytralý nebo vypočítavý?

Přirozená a opravdová mírnost i skromnost nemá nic společného s bojácností. Není jiným jménem pro strach, úzkost, slabost nebo zbabělost. V pravdě mírní a pokorní jsou též v podstatě stateční a silní. Jedině oni

mohou být klidní a rozvázní v tísní i převrácenosti. A právě proto, že Ježíš vlastnil mírnost, pokoru i odvahu v tak nezvyklé míře, je symbolizován jak beránkem, tak i lvem.

Jistý pisatel líčil kombinaci pokory a statečnosti těmito slovy: „Žádný člověk nemůže být božsky mírný a pokorný, jestliže sám u sebe neví, že každý jeho čin je v souladu se zákonem Božím. Takto může čelit každé překážce... Slabocha rozčilí i malíčkost, a proto takový člověk nemůže být nikdy mírný, pokorný a skromný, poněvadž jej lze snadno podráždít. Nemá k tomu povahu, aby byl mírný a pokorný. Ten, kdo ví, že je zajedno s Bohem, nepřipustí, aby ho takové vlastnosti trápily... Ten, kdo žije v dokonalém pokoji sám se sebou, kdo je pánem vlastních pohnutek a ovládá své záležitosti i okolnosti, ten dokáže být mírný a pokorný. Utrhačný jazyk ho nezraní, poněvadž ví, že se nakonec všechny nepravdy prokáží být nicotnými. Ví, že se nezakládají na skutečnosti, a proto ho nemohou zranit. A konečně — Bůh nepotřebuje obrany.“

Přesně tak tomu bylo u Ježíše. Byl příliš velikým, než aby se ho mohly dotknout urážky a spílání a příliš horlivý, než aby se dal odvrátit malichernými věcmi od svých ušlechtilých úmyslů. Byl nejpokornějším z pokorných, největším z velikých, nejsilnějším ze silných a nejstatečnějším ze statečných. Zde je vzdána nádherná pocta Beránkovi, který byl též Lvem: „Byl pokorný nejen ve své pasivitě, ale i když bojoval... Miluj Krista, planoucího zraku a žehnající ruky, laskavého, ale i hrozného Proroka, jenž vyslovil nad městem „běda“, avšak nad ním i upřímně zaplakal. Miluj Krista, který rozpoutal bouři svého hněvu nad národem a potom nechal vracející se bouři bít do něho samého, když visel na kříži, aby dokonal vykoupění. Čerpám ze života Kristova, který tolik miloval, aby nenáviděl zlo, jež hubí ty, které On miluje. (S. Jones: Kristus u kulatého stolu, str. 228)

Evangelium nás chce učinit podobnými tomu, jenž je „dokonale laskavý“ a „nejvyšší mezi desetitisíci“. Účel a cíl jeho prostřednické služby je učinit nás silnými. Poznání vlastní slabosti je zdrojem pokory a tajemství pravé síly v rozvoji charakteru. Proto je spojení charakteristických obrazů beránka a lva tajemstvím duchovního vzrůstu, který dosahuje „muže dokonalého, v míru postavy plného věku Kristova“. (Ef 4, 13) T. B.

HLEDÁNÍ ZTRACENÉHO UMĚNÍ

UMĚNÍ PRACOVAT A ODPOČÍVAT

Někdy se tvrdí, že práce je hlavní náplní života. Proto je problému práce věnována v této rubrice zvláštní kapitola. Nechtěli bychom se při tom ztrácet ve všeobecnostech, neboť nám nezáleží na tom, abychom dokázali nutnost práce, nýbrž abychom probrali, jak a v jakém duchu můžeme nejlépe plnit své povinnosti.

I kdybychom měli ze své práce sebevětší

radost, přesto se budeme cítit velmi příjemně, bude-li náš život naplněn méně námahou a více volným časem. Vždyť všichni holdujeme někomu více, někomu méně zásadě: Čím snadněji, tím lépe!

Před sto lety trvala denní pracovní doba téměř všude dvanáct hodin. Dnes se běžně pracuje osm hodin, a není žádný důvod k tomu, aby nebyl zaveden sedmihodinový pracovní den. Pokračující mechanizace podniků pravděpodobně přinese s sebou další zkrácení pracovní doby. Není to v podstatě důkazem toho, že se vyhýbáme námaze? Pouhá činnost se nám sice líbí; protože ji však často považujeme již za vlastní práci, dokazujeme tím, že náš smysl pro skutečnost je nejasný. Naše století nutí lidi k nepřetržité činnosti, lidé jsou stále v pohybu a přece jistě nepracují více a namáhavěji než jejich předkové.

Mnozí lidé však skutečně milují svou práci, ačkoliv ve většině případů pravděpodobně ne pro práci samu, nýbrž kvůli výhodám, jež jim práce poskytuje: peníze, čest, radost z rozvinutí vlastních sil a různé další výhody. Hledají a hodnotí úspěch své práce, ale ne práci samu.

Je správné přistupovat k práci s vnitř-

ním odporem a řídit se „zákonem nejmenší námahy“? Na tuto otázku musíme ovšem odpovědět záporně, neboť až do nynějška se bez poctivé námahy nemohlo vytvořit nic velkého, dobrého a krásného. Edison, významný vynálezce, nám může sloužit jako příklad. Tento učený muž pracoval průměrně šestnáct hodin denně, aniž by na něm byla patrná únava, a pravděpodobně ani nebyl unaven. Zemřel teprve ve stáří devadesáti let. Když byl jednou tázan na tajemství svého úspěchu, odpověděl: „Za svůj úspěch vděčím z jednoho procenta inspiraci a z devadesáti devíti procent mému potu.“ Edison mohl vykonat své obrovské dílo jistě ne proto, že se chtěl bezpomínečně umořit a strhat práci, nýbrž proto, že viděl před sebou cíl, jehož chtěl dosáhnout.

Totéž lze říci i o jiných, kteří pracovali výjimečně těžce, aby své práci dali jasnou a bezvadnou formu. Co tyto mužové a jim podobní hledali, nebyla práce sama o sobě, nýbrž plody jejich namáhání, zdokonalení jejich vědy nebo jejich umění. Byli podrobeni stejnému zákonu jako jiní lidé, kteří se nestali tak proslulými, a v hloubi své duše měli aversi ke každé těžké a zdoluhavé práci. Protože práce téměř vždy přináší s sebou starosti, nemáme ji rádi, a mnohdy ji dokonce považujeme za kletbu. Z tohoto hlediska je zcela pochopitelné, že se chceme — když se už práci nemůžeme vyhnout — zbavit alespoň jejich nepříjemných průvodních jevů.

Když naši předkové poprvé zhršili, řekl Bůh, že si od té doby v potu své tváře budou dobývat prostředky ke svému živobytí. To je dnes pro mnohé lidi důvodem k tomu, aby v práci viděli bezprostřední důsledek prvního hříchu. Tak tomu však není. Již dříve než Adam a Eva zhršili, byli umístěni do zahrady Eden, aby ji obdělávali a ošetřovali. (1 Moj 2, 15) Adam a Eva pracovali tedy již dříve než si přivodili trest, a vykonávali nejvznešenější ze všech povolání, totiž povolání zemědělce. Avšak tehdy byla jejich práce ještě lehká, jednoduchá a nebyla spojena s nepříjemnostmi. Teprve po pádu do hříchu stala se námahavou, protože se od té doby tělesné síly optřebovávají; a toto ukazuje lidem, že jednou musejí zemřít. Všimněme si tedy, že práce slouží především jako zdroj zdraví a pramen radosti z udržování života a nesmí se zaměřovat s těžkostmi, které jsou odplato za hřích. Dříve než budeme zkoumat, jakých pravidel nutno dbát při umění pracovat, probereme poněkud podrobněji naznačený protiklad.

Ačkoliv později budeme podrobně mluvit o únavě, zdůrazňujeme již zde, že podle našeho mínění únava není následkem práce, nýbrž je vyvolána jak pracovními podmínkami, tak i naší pracovní morálkou. Jednotvárnost, která je často spojena s naší prací, tísnivá myšlenka, že práce musí být hotová

do určitého termínu, starost o každodenní chléb, toto vše způsobuje, že se nám práce nejen zdá neuspokojující a namáhavou, nýbrž se nám skutečně stává utrpením. Lidé, aby překonali tento stav stísněnosti, se často povzbuzují k práci tím, že sahají po nějakém dráždivu, tedy po kávě, alkoholu nebo podobně. Tyto jedy oslabují nejen tělo, nýbrž i vůli. Zdá se sice zpočátku, že nás posilují, ve skutečnosti je to však omyl, po němž následuje ještě větší vyčerpanost. K tomu se připojuje ještě ta skutečnost, že mnozí duševní pracovníci jedí nepravidelně. Při snídani se spokojí často šálkem kávy a krajíčkem chleba s máslem; oběd spolykají ve chvatu, zatímco jejich večere se skládá z hojných a těžkých chodů, což pak ruší jejich spánek. Přidruží-li se k tomuto způsobu života ještě hojně požívání masa, jež prý dodává sílu, pak jsme vyjmenovali téměř všechny omyly pokud jde o naši výživu.

Často obdivujeme výkony atletů a rekordy mnoha sportovců. Můžeme zjistit, že vegetariáni jsou všeobecně silnější a vytrvalejší než jedlíci masa. Přitom ovšem zjistíme ještě i to, že se nejenom vyhýbají požívání masa, nýbrž kromě toho vedou v každém směru rozumnou životosprávu.

Dnešní podmínky jsou skutečně velmi často škodlivé. Všimněme si — abychom uvedli několik příkladů — zaměstnanců v cukrovarech, chemických závodech a továrnách různého typu. Tito zaměstnanci jsou vystaveni vážným nebezpečím. Avšak totéž platí i o duševních pracovnících, kteří téměř bez hnutí sedí u stolu. Po celé hodiny vysedávají nad knihami a papíry, přičemž po celou tu dobu je brzděna jejich látková výměna. Je dokázáno, že zvýšená duševní koncentrace podivným způsobem ovlivňuje intenzitu dechu a že chvílemi může dokonce zastavovat dýchání. Není totiž možno se zároveň soustředit a normálně dýchat. Pro samou námahavou duševní práci bychom snad mohli zapomenout dýchat, kdyby nás silná tělesná nevolnost nepřivolala zpět ke skutečnosti. To se projevuje tím, že hluboce vdechneme a vydechneme a přitom dokonce vzdechneme.

Mnozí lidé se posadí při své práci přímo před zářivé světlo a jsou překvapeni tím, že se rychle unaví. Nechápou, že se nevědomky po celé hodiny musejí namáhat, aby chránili oči před oslňujícími nepříjemnými a z nesprávného směru dopadajícími paprsky. Světlo by mělo pokud možno dopadat zleva a poněkud zezadu. Práce by pak mnohem méně namáhala.

Mám se zmínit ještě také o starostech, jejichž tíhu při práci nemůžeme odložit? Mnoho lidí žije v ustavičném neklidu a strachu, že by mohli onemocnět a tak ztratit svůj výdělek. Za takových podmínek se jim práce stane nesnesitelným břemenem; neboť nic nepůsobí tak tísnivě a nic nepodlamuje síly

tak, jako denní starosti. Prosím, přečtěte si, co nám říká Ježíš. U Matouše v kapitole šesté, ve verších 25—34, najdete jeho výrok: „Protož pravím vám: Nepečujte o život svůj, co byste jedli a co pili, ani o tělo své, čím byste se odívali. Zdalíž není život více nežli pokrm, a tělo nežli oděv? Hleďte na ptactvo nebeské, že nesejí ani žnu, ani shromažďují do stodol, ale Otec váš nebeský živí je. I zdalíž vy jich mnohem nepřevyšujete? A kdo z vás pečlivě myslí, může přidati ku postavě své loket jeden? . . . Nepečujtež tedy, říkajíce: Co budeme jísti? aneb co budeme pít? aneb čím se budeme odívat? Nebo toho všeho pohané hledají. Víť zajisté Otec váš nebeský, že toho všeho potřebujete. Ale hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto vše bude vám přidáno. Protož nepečujte o zítřejší den, nebo zítřejší den bude pečovati o své věci. Dostít má den na svém trápení.“

Po těchto úvahách o trampotách a starostech spojených s prací chceme přejít k otázce, v jakém duchu se práce má vykonávat.

Tři dělníci, kteří pracovali na stejném pracovišti, byli jeden po druhém dotazováni: „Co zde děláte?“ — První dělník odpověděl: „Vydělávám si na živobytí.“ Druhý odpověděl: „Právě rozřezávám kámen.“ Odpověď třetího dělníka zněla: „Pomáhám při stavbě kostela.“ Všimněte si, že všichni tři konali stejnou práci na stejné stavbě, ale zřetelně se od sebe lišili postojem ke své práci. První dělník myslel jenom na svůj bezprostřední výdělek. Druhý se věnoval svému úkolu, aby ho vykonal co možná nejdokonaleji. Jenom třetí našel vlastní poměr ke společnému dílu, cítil se spolupracovníkem architekta, stavebníka, jakož i všech řemeslníků, kteří spolupracovali na výstavbě budovy.

Pravděpodobně každý z nás patří k jednomu z těchto tří typů dělníků, nehledě na to, jaké povolání vykonává. Pracujeme-li jen pro náš každodenní chléb, pak nedosáhneme žádného opravdového uspokojení, neboť život — stejně jako peníze — nemá pro nás pak žádný zvláštní smysl a význam. Ať vykonáváme naši práci nuceně nebo dobrovolně, chceme být nad ní a nechceme se jí nechat zotročovat. Ve skutečnosti považujeme práci jen za prostředek k získání peněz, ale ne za samostatný cíl. Lépe by již bylo, kdybychom se podobali druhému dělníkovi, neboť ten měl bezpochyby zájem na své práci, a také chtěl svou práci vykonat co možná nejpečlivěji a bez chyb. Cítíme však, že — jak tomu bylo u třetího muže — mělo by záležet pouze a jediné na tom, v jakém duchu přistupujeme k práci a jaký postoj vůči ní zaujímáme, neboť jen toto ospravedlňuje námahu, kterou na práci vynakládáme. Mělo by být pro nás nezbytně nutné vědět proč, z jakého důvodu a za jakým účelem pracujeme. Teprve pak bude mít práce smysl, takže z ní bude pramenit taková radost, která poskytne hluboké vnitřní uspokojení.

Ze všeho toho můžeme poznat nejvyšší zásadu, již se musíme řídit, když se chceme naučit umění pracovat. Tato zásada zní: Plň svou povinnost s radostí, sebezapřením a s láskou. V žádném případě nestačí láska pouze k užitečnému zaměstnání; spíše je důležité, aby člověk byl činný s vědomím, že se tímto způsobem uskutečňuje vysoký a vznešený ideál. Jistěže nás každá práce nenaplní stejným nadšením. O některém úkolu se nám může zdát, že je méně hodný pozornosti a že je méně důležitý než jiný

Kdo přistupuje v pravém duchu ke své práci, bude ji pociťovat nejen jako lehkou, nýbrž také jako příjemnou. Tvrdí dokonce, že za takového předpokladu budeme svou práci mít rádi, neboť nám poskytne vědomí, že spolupůsobíme se všemi těmi, kteří se snaží dosáhnout vysokých ušlechtilých věcí a kteří by chtěli v každodenním životě uskutetňovat to, co je dobré a pravdivé. Dříve nebo později se každému stává jasným, že práce šlechtí člověka k tomu, aby se stal zprostředkovatelem duchovních sil a aby mohl mít jako Boží spolupracovník podíl na zdokonalení a zušlechtnění lidstva. Ne bez důvodu Bůh v deseti přikázáních a to ve čtvrtém, spojil zákon o práci se zákonem o odpočinku. Účelem odpočinku je obnovení naší zásohy tělesných a duševních sil, které prostřednictvím práce máme nasazovat pro blaho našich bližních.

Pracujeme-li v tomto smyslu a v tomto duchu, pak přispíváme svými schopnostmi a silami k tomu, aby se myšlenky nebe uskutečnily již zde na zemi. To však neznamená nic jiného než nasazení všech sil k tomu, aby se hříšní lidé navrátili k Bohu. Při posouzení práce z tohoto hlediska jeví se nám práce jako prokazování příně — jako čestný úkol. Práce nám zajišťuje všechno, co potřebujeme k životu, a pozvedá nás na úroveň Božích spolupracovníků.

Úvahy o umění pracovat nacházejí své přirozené doplnění v pojednání o tom, jak můžeme překonat nepříjemné průvodní jevy — stavy vyčerpanosti — způsobené prací. Proto dříve než se budeme podrobně zabývat a přemýšlet o tom, jak odpočívat nemáme.

Příčina únavy tkví v podstatě v tom, že se v krvi hromadí jedovaté látky, které se vytvářejí v důsledku tělesné námahy, protože je s ní spojeno opotřebování tkáně. Za normálních podmínek se tyto jedy vylučují krevním oběhem ve stejné míře jak se tvoří. Dokonce i v takových případech, kdy se jedy přechodně vyskytnou v hojném množství, stačí obvykle pravidelný a časově omezený odpočinek, aby se organismus s nimi vypořádal. Není-li malátnost příliš velká, postačí k odstranění jedů vydatný noční spánek. Příštího rána člověk vstane opět posílen k nové denní práci. Příležitostně však může spotřeba sil překročit rezervy, které jsou k dispozici. Pak jsou zasaženy vnitřní zdroje, anebo člověk hledá útočiště v umělých dráždivlech, jejichž škodlivost jsme již dříve zdůraznili.

Tu a tam pocítí každý z nás naléhavě nutnost vydatnějšího zotavení než je možno uskutečnit normálním nočním spánkem. Život z nás často odčerpá všechny síly a čím větší pokrok dosahujeme v civilizaci, tím více jsme vystaveni vyčerpaní. Již jsme poukázali na okolnosti, které nás nutí ke spěšné horečnaté práci uprostřed hluku. Proto často potřebujeme odpočinek. Většinou nám však k tomu schází čas, ba na odpočinek již nejsme ani zvyklí a tak hledáme uvolnění v rozptýlování a vzrušení; chceme se sebe stříst únavu a vybičovávat své síly, abychom si vytvořili klamný pocit, že vůbec nejsme unaveni nebo že disponujeme svými tělesnými a duševními silami, které jsou zdánlivě nevyčerpatelné.

Dnes lidé nemají správnou představu o tom, jak se má odpočívat. Po celé měsíce nadměrně dřou a pak si vyberou tak zvanou dovolenou, kterou však často zcela nesmyslně promrhají.

Lidé často vyhledávají k zrekreování takové místo, kde je postaráno o mnoho zájmů. Lidé se zde setkávají se svými příbuznými, přáteli a známými, podnikají společné výlety, společně se radují a vzrušují nebo se rozptýlují v divadle, v kavárnách s tanečním programem a na jiných místech. Tak se zapomínají na svou vyčerpanost, ale nepřekonávají ji.

Právě tak, jak si lidé neumějí rozumně zorganizovat svou dovolenou, stejně tak nerozumějí problému spánku. Zpočátku si myslí, že na spánek nemají čas, a později spát vůbec nemohou. Pak si pomáhají léky, které jsou však většinou natolik nebezpečné, že je musí předepisovat lékař, neboť v lékárně nejsou volně k dostání. Takto člověk sice spí, ale bez osvěžujícího účinku.

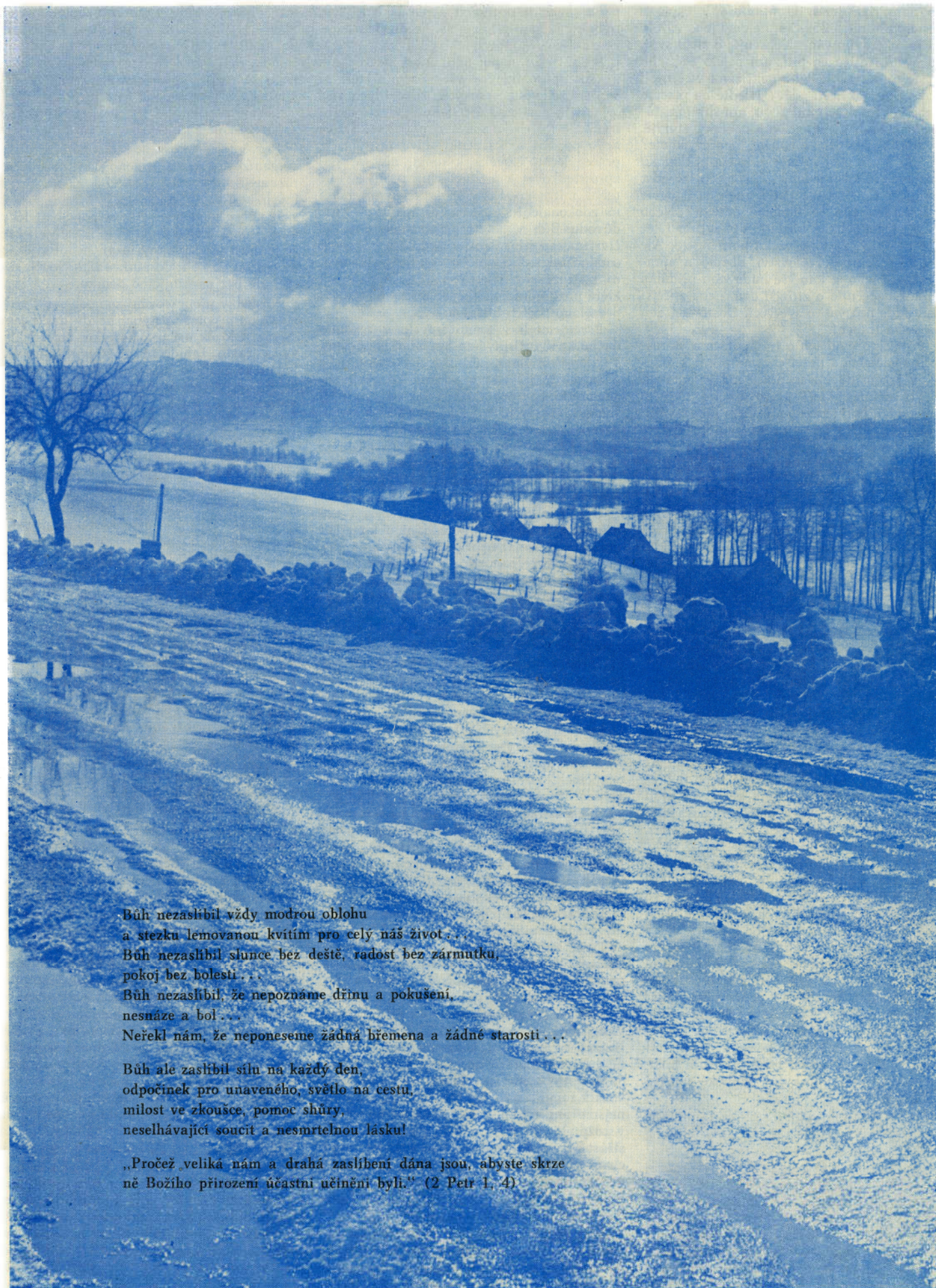
Následky přepracování se neobjevují vždy pozvolna a pomalu, nýbrž někdy náhle jako otrava. Člověk má pak horečku, bolesti hlavy a často žaludeční a střevní poruchy. Jedná se zcela o přirozené projevy otravy, které jsou vyvolány únavovými látkami, jež se nahromadí v těle a nutí ho k odpočinku. Vyčerpaní je prostě všeobecnou časťou příčinou nemoci.

Jakých hlavních pravidel musíme dbát při umění odpočívat? Tuto otázku si nyní probereme. Nejdříve máme zde na mysli samozřejmý denní odpočinek. Moderní způsob života nás nutí k dodatečnému odpočinku kromě obvyklého nočního spánku. Den naplněný prací, spěchem a vzrušením naše zeslabené nervy již nestačí zvládnout.

Ještě důležitější je však odpočinek, který téměř zcela upadl v zapomnutí, a jímž je odpočinek, který se opakuje každý týden. O něm budeme nyní mluvit. Mohu jen říci, že je výborným zvykem odpočinout si každý sedmý den v týdnu. Je to ostatně zvyk, který je nejen plodem životních zkušeností, nýbrž má svůj původ v tom, že věčný Stvořitel čtvrtým přikázáním nařídil lidem jeden den v týdnu odpočívat. Ano, tento zvyk, který se zakládá na Božím přikázání, je stejně tak starý jako naše země, neboť sahá zpět do ráje. Stvořitel zcela určitě ví, že tento den odpočinku je pro nás nutný. Měli bychom si v ten den také skutečně odpočinout.

Tato záležitost má však ještě druhou stránku, které si chceme trochu povšimnout. Potřebujeme nejen tělesný odpočinek, ale především duševní a duchovní odpočinek a zotavení. Věřím, že Stvořitel svými slovy: „Šest dní pracovati budeš . . . ale dne sedmého nebuděš dělati žádného díla“ chtěl vyjádřit, jak je nutné žádný jeden celý den věnovat duchovnímu životu a hledání pravých základů naší víry a naší naděje. Abychom mohli v tento den nabrat nové síly, měli bychom tomuto dnu odpočinku přidávat hlubší smysl než se to dnes všeobecně děje. Již sama vůle vytvořit vnitřní spojení se zdrojem duševních sil bude mít za následek, že budeme méně zneklidnění a méně vyčerpaní, neboť pak nás již nebude trápit pocit, že jsme vystaveni hře náhody.

Jistě jsme pochopili, že umění odpočívat tkví přednostně v posílení mravních a duchovních sil plynoucích z víry a spoléhání na Boha. Záleží především na tom, abychom získali duševní klid, abychom se spoléhali na Boha a důvěřovali lidem a abychom v Knize knih hledali odpověď na důležité otázky, které vždy zajímaly lidstvo. Klid, který pak začne vyzařovat z našeho nitra, bude mocně působit na naše zdraví.

Bůh nezaslibil vždy modrou oblohu
a stezku lemovanou kvítím pro celý náš život...
Bůh nezaslibil slunce bez deště, radost bez zármutku,
pokoj bez bolesti...
Bůh nezaslibil, že nepoznáme dřinu a pokušení,
nesnáze a bol...
Neřekl nám, že neponeseme žádná břemena a žádné starosti...

Bůh ale zaslíbil sílu na každý den,
odpočinek pro unaveného, světlo na cestu,
milost ve zkoušce, pomoc shůry,
neselhávající soucit a nesmrtelnou lásku!

„Pročež veliká nám a drahá zaslíbení dána jsou, abyste skrze
ně Božího přirození účastní učnění byli.“ (2 Petr 1, 4)

★A★S★D★

Z OBSAHU 1. ČÍSLA:

Vrať se domů!

Bible mluví sama o sobě

C. H. Spurgeon - dokončení

Biblická zpráva o Josefovi
- skutečná událost

Tělo - chrám ducha

Příkázání jeho zachovávej!

My a naše děti

Biblické paradoxy

Biblické hádanky

Hledání ztraceného umění

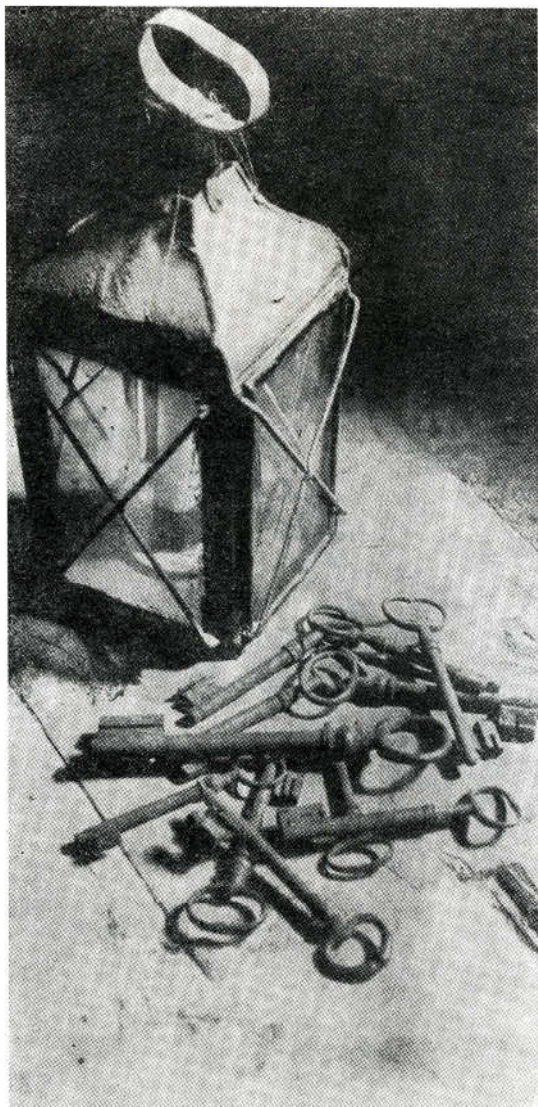
Návrat

73

ZNAMENÍ DOBY

A jsou to všechny klíče?

Před Pánem uctivě jsem kdysi stál:
„Zde jsem, bych svazek klíčů svých ti dal.
Ó, přijmi je, jsou všechny, všechny tvé
a vše co mám, dám z lásky upřímné.
Své dveře otevřel jsem dokořán,
bys vešel ke mně — „Vůdce můj a Pán“.
Můj Pán však pohléd na ně zkoumavě:
„A to jsou všechny klíče?“, ptal se mne.

„Tak daleko již Pane, dospěl jsem,
že každé místo dám ti v srdci mém
a celý svazek klíčů vydám ti,
bys v domě mém, moh vládnouti.
Ó, Pane, přijď a bydlí v něm,
ó, vládni ode dneška v srdci mém!“
Však znovu slyším vážný Páně hlas:
„A jsou to všechny klíče?“, ptal se zas.

„Ach, Pane, odpust! Moje váhání,
mne připravilo o tvé žehnání.
Však dnes já celý svazek klíčů svých
vložím do tvých rukou zbodených.
Ó, přijmi jej navždy, na věky!
Chci být tvůj, ó Bože veliký.“
Však na můj dar Pán ani nepohléd.
„A jsou to všechny klíče?“, ptal se hned

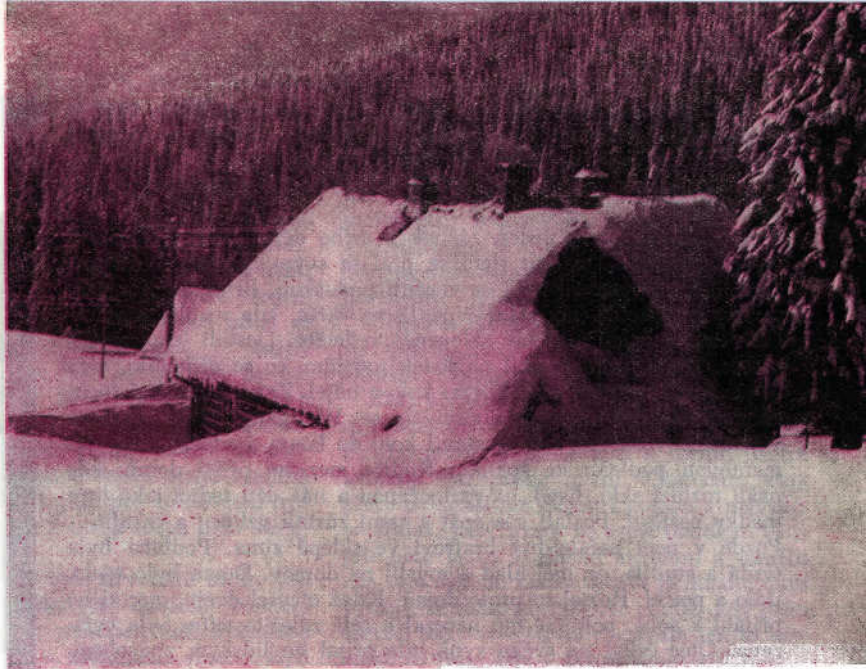
Já klopím zrak a v srdci bolný sten.
Ach ne, já jeden klíček malý jen,
jsem odvázal a tajně ukrývám.
„Ty ostatní však všechny tobě dám.
Ó, přijmi je, ó, přijmi klíče mé!“
Je odstrčil jak věci ničemné.
„Ó, nevydáš-li tento klíček svůj,
já nestojím o celý svazek tvůj.“

„A jsou to všechny klíče?“ — mocně zní
ta otázka a páli svědomí.
Jen jeden klíček skrývám ve dlani,
hřích tajný brzdí Boží žehnání.
Již nelze vydržet — já vydám jej!

„Ó, Pane, prosím, tvář svou neskrývej!
Ať nedělí mne nic již od tebe,
bych věčně tvůj — byl schopen pro nebe.“

VRÁT SE domů!

Zkrácený záznam kázání, které v sobotu 23. září 1972 přednesl v brněnském sboru ta'omník ústředí církve adventistů v Německé demokratické republice E. Hennig.

VĚNUJME POZORNOST třem podobenstvím Pána Ježíše, která jsou zaznamenána v Lukášově evangeliu, v 15. kapitole. Pán Ježíš v nich na jedné straně ukazuje člověka, jaký skutečně je, a na straně druhé nám líčí podrobně obraz nebeského Otce a Božího Syna s jeho úlohou vykoupení lidstva. V této kapitole jsou popsány věčné vztahy mezi Bohem Otcem, jeho Synem a člověkem.

Je zajímavé sledovat, při jaké příležitosti Ježíš Kristus pronesl svou řeč: bylo to po rozepři s farizeji, kteří nemohli pochopit, proč On, jako Boží Syn, se stýká s hříšníky, „přijímá je, a jí s nimi.“ (Luk 15, 2)

Tak jako tenkrát, i dnes existují lidé, kteří nedovedou pochopit Boží jednání. Jsou i takoví, kteří sebe nevidí v pravém světle; domnívají se, že jsou lepší než ostatní lidé a považují se za jiné, než jakými ve skutečnosti jsou.

Studujme nyní ona tři podobenství: o ztraceném groši, o ztracené ovci a o ztraceném synu. Jsou to ty nejkrásnější příběhy, v nichž nám Pán Ježíš chce přiblížit věčné pravdy Božího Slova, po nichž denně žijeme. Na nich si můžeme osvětlit, jak se Bůh dívá na člověka.

Všimněme si nejdříve slov „být ztracen“ a „zahynout“, která se vyskytují ve verších 4, 6, 8, 9, 24 a 32 — tedy celkem sedmkrát. Sedmkrát ztracen, zahynul. Náš Spasitel poukazuje však také na jinou stránku: pro ztraceného existuje záchrana — a to znamená radost! Ve verších 5, 6, 7, 10, 23, 24 a 32 najdeme slova „radost“, „radovat se“, „veselit se“ také sedmkrát.

Někteří lidé rádi zkoumají čísla v bibli. A bible nám je sama nabízí. Známe sedm dnů v týdnu, sedm církví, sedm pečeti, sedm troubení, sedm ran, sedm duchů před trůnem Božím a podobně. Číslo sedm znamená něco dokonalého, plnost, něco absolutního. A v tomto případě mluví Slovo Boží o člověku, který byl naprosto ztracen — ale existuje také absolutní věčná radost, totiž když ztracený je zachráněn.

Probereme si nyní tři hlavní myšlenky, jež se prolínají ve všech těchto podobenstvích.

KOLIK ZTRÁCÍ ČLOVĚK NA CENĚ, KDYŽ JE ZTRACEN?

Kolik ztrácí na ceně groš, když se ztratí? Groš na své ceně neztratí nic. Ať již leží pod stolem, nebo v příkopě u cesty, nebo v kapse. Groš zůstane grošem.

Kolik ztrácí na ceně ovce, když se ztratí? Ovece může hodně ztratit na své ceně. Může zhubnout, může si zlomit nohu, může onemocnět, a pak se již za ni tolik nedostane. Ovece ztrácí něco na své ceně.

Kolik ztrácí na ceně člověk, když se ztratí? Ve Slově Božím je napsáno, že marnotratný syn vyznal: „Aniž jsem hoden více sloužit synem tvým.“ (Luk 15, 19) — U syna je situace zcela jiná než u groše nebo u ovce. Člověk ztrácí všechno, celou svou hodnotu. Člověk si totiž celou svou cenu buď podrží, nebo ji celou ztrácí.

MŮŽE ČLOVĚK ZA TO, KDYŽ JE ZTRACEN?

Může za to groš, když je ztracen? Kdy vypadne z ruky nebo z kapsy, nemůže zavolat: „Ztratil jsem se!“ — Nenese žádnou vinu, když se ztratí.

Nakolik může ovce za to, když se ztratí? — Pastýř vyžene na pastvu houf oveček. Malá ovečka, která je zvědavá, tu a tam ukusuje travičku a zabloudí. Někdo může říci: „Ty hloupá, ovečko, že ses ztratila.“ — Ona by tomu stejně nerozuměla. Šla prostě tam, kam ji vedl její pud. — Ovečka je tedy částečně vinná, protože běžela na vlastních nohou. Nemůže být sice volána k odpovědnosti, trpí však tím, že se ztratila.

A nyní přemýšlejme o synovi:

Syn odešel od otce na základě vlastního rozhodnutí. Proto syn je vinný. Co nám chce tímto Pán Ježíš naznačit? Dává nám naučení, že člověk může být ztracen buď cizí nebo vlastní vinou. Avšak na stavu, že je ztracen, to nic nemění.

CO MŮŽE ČLOVĚK UČINIT, ABY BYL NALEZEN?

Co může učinit groš, aby byl nalezen? — Když jdou děti na podzim ze školy, prohrabávají nohama listů na cestě, a tu leží na cestě groš. Ten však nemůže zavolat: „Zde ležím!“ Groš nemůže nic udělat pro to, aby byl nalezen.

A může něco udělat ovečka, aby byla nalezena? — Může bečet a případně se může pohybovat po třech. Ovece může tedy udělat něco.

Syn však musí učinit všechno sám. Což to není napsáno ve verši osmnáctém? „Vstana, půjdu k otci svému.“ Spasitel nám tím chce ukázat, že někteří lidé nemohou nic udělat pro svou záchranu. Musí k nim někdo přijít, říci jim o bibli. — Pak jsou tu ovšem i takoví lidé, kteří navštěvují shromáždění a slyší kázat Slovo Boží. Ti sami musejí povstat a jít ke svému Otci.

Z lidského hlediska jsou rozdíly mezi ztraceným grošem, ztracenou ovci a ztraceným synem. Z hlediska Božího je to však nedůležité, nepodstatné. Ať je to již ovce, groš nebo syn — všichni mají něco společného: všichni jsou ztraceni. Ale Bůh může tento stav ztracenosti obrátit ve věčnou radost. A proto vypráví Pán Ježíš podobenství o ztraceném synovi podrobněji.

U Lukáše 15, 11 čteme, že jeden člověk měl dva syny. A ve verši dvanáctém se dovídáme, že mladší syn řekl otci: „Otče, dej mi díl statku, kterýž mi náleží.“ — Otec tedy dal oběma synům jejich podíly. Mladší syn odešel z otcovského domu, vedl prostopášný život a všechny peníze promrhal. Třicátý verš popisuje, jaký byl vlastně jeho život. Byl nemorální, nemravný a navíc syn upadl do bída. Bylo to jeho vinou? Ano, bylo.

„A když všechno utratil, stal se hlad veliký v krajině té, a on počal nouzi trpěti.“ (v. 14) — Mohl syn za to, že v té krajině nastal hlad a nouze, že nemohl najít práci a trpěl tamějšími poměry? Ne, za to nemohl. — On se tedy do bída dostal vlastní vinou, ale trpěl i vinou cizí.

A pak se stal pasákem vepřů. Ale nemohl dostat ani potravu, kterou krmili vepře. Řekneme si možná, že když mu nikdo nedal ani mláto, pak si ho mohl ukrást. Kdyby si však byl vzal z cizího, stal by se zlodějem a byl by potrestán.

A když trpěl nouzí, představoval si svého otce, otcovský dům, nájemníky svého otce... Viděl v duchu, jak sedí u stolu a jedí... A v jeho srdci rostla touha vrátit se domů. — My všichni také toužíme po otcovském domě, o němž Pán Ježíš praví: „V domě Otce mého přibytkové mnozí jsou... Jduť, abych vám připravil místo.“ (Jan 14, 2. 3)

A touha po jídle vedla syna domů. To je pravá příčina, proč se chtěl vrátit. Bohu na tom nezáleží, z jakých důvodů se vracíme domů. Rozhodující je, že se vůbec vracíme. My nejsme tak dokonalí, abychom z nějakých vznešených důvodů nebo pohnutek přicházeli k Bohu.

Vzpomínám si na jeden zážitek z mého dětství. — Byli doma čtyři sourozenci. Jednou jsem se pral se svým bratrem Wolfgangem. On mě boxoval a já se chránil poduškou. Bratr mi ji vytrhl z ruky a odhodil. Poduška dopadla na skříň, kde rozbila maminčiny krásné vázy a různé skleněné předměty. Dostali jsme strach z otce. Bratr proto napsal na listek rodičům, co se přihodilo, a že se již domů nevrátí. Pak si vzal kolo a odjel. Zamířil do jiné čtvrti velkoměsta. Byl již večer a stmívalo se. Wolfgang zašel do sklepa v jedné novostavbě, tam postavil kolo do kouta a uložil se na cementovou podlahu ke spánku. Rodiče mezitím přišli domů, kde našli rozbité sklo, listek na rozloučenou a nás děti sedící jako hromádky nešťestí. Poslali nás spát a sami zůstali vzhůru a čekali... Pozdě v noci začalo být bratrovi ve sklepě zima. Podlaha byla tvrdá a studila, on měl hlad a myslil na domov. Doma bylo teplo, jídlo a postel. Rozjel se proto domů. Když otevřel dveře, otec si ho přitáhl k sobě, pořádně mu nařezal a celá záležitost tím byla vyřízena. Otec čekal na svého syna, ale přijal ho lidským způsobem. — Bůh však jedná jinak.

Vratme se však zpět k podobnostem. Syn uvažoval: „Vstana, půjdu k otci svému.“ (v. 18) A pak uskutečnil své rozhodnutí: „I vstav, šel k otci svému.“ (v. 20) — Otec ho viděl již z dálky a běžel mu vstříc. Kdo byl rychlejší? Otec nebo syn? O synovi je psáno, že přemýšlel a pak vstal a „šel“. Otec však „přiběhl“. Bůh také pospíchá více než my, aby nás vzal do své náruče.

Otec padl na synovu šíji a políbil ho. Očekávali bychom, a považovali i za samozřejmé, že syn měl padnout otci kolem krku. A zatím otec objal syna. Když Bůh zasahuje do života člověka, vše dopadá jinak. On má na všechno jiná měřítká a hlediska, odlišná od našich lidských.

Syn si předem všechno pěkně promyslel „... půjdu k otci svému, a dím jemu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou. Aniž jsem hoden více sloužit synem tvým. Učiň mne jako jednoho z nájemníků svých.“ (v. 18. 19) Když se však octl na otcově srdci, dopadlo to poněkud jinak. To první, co chtěl říci, že zhřešil proti nebi a před otcem, to řekl; to druhé, že není hoden se nazývat synem, také vyslovil; ale to třetí, aby ho otec učinil jedním z nájemníků, to říci už nemohl. Což je možné spočívat na otcově hrudi a být pouze jeho služebníkem? Ne, to nejde. Syn zůstane vždy synem. — A to je také naše místo na srdci Boha Otce.

Syn se vrátil domů a tak radost a veselí zavládly v otcovském domě. Až znenadání se něco přihodilo. — Starší syn byl na otcově poli a také se vrátil domů, kde se dělo něco nezvyklého. Protože slyšel radostná slova a hudbu, tázal se jednoho ze služebníků, co se to stalo. „Bratr tvůj přišel,“ zněla odpověď. Mysleli bychom, že i on se z toho bude radovat? On se však „rozhněval a nechtěl vjíti. Otec pak jeho vyšed, prosil ho.“ (v. 28)

Na koho se rozhněval? Na otce? Že je tak dobrý? Pán Ježíš řekl: „Ale veseliti a radovati se náleželo. Nebo bratr tvůj tento byl umřel, a zase ožil; zahynul byl, a nalezen jest.“ (v. 32)

Není to divné, že Bůh přichází i za tím druhým ztraceným synem a prosí ho, aby šel domů? — To je to nejkrásnější! Bůh vychází i nám vstříc a prosí nás: Pojdte domů. — Tak může jednat jedině Bůh.

Nerozhoduje, zda se podobáme ztracenému groši, ztracené ovci nebo ztracenému synu. Všichni máme místo na Otcově srdci.

Uděl nám, Pane, tu milost, abychom se všichni setkali ve tvém domě a tam se společně radovali.

Bible mluví SAMÁ O SOBĚ

JEJÍ ŽIVÉ POSELSTVÍ MĚNÍ ŽIVOTY

Každý z nás je stíhán otázkami, na které nenajdeme uspokojivou odpověď ani v dějinách, ani ve vědě. Člověk již vytvořil velké věci, rozřešil nesnadné problémy a objevil mnohé cesty. Na největší lidské tajemství však stále hledá odpověď: Odkud jdeme? Kam jdeme? Proč jsme zde?

Bible na tyto otázky odpovídá. A její světlo proniká šerem i mnohých jiných záhad: Můžeme se přesvědčit o vyslyšení našich modliteb? Jak vytvořit s bližními jednu rodinu, jež nepozná boje a hádky? Lze zvítězit nad smrtí? Je možné žít čistým životem i mezi hrubými lidmi? Jak zůstat spravedlivý i tam, kde vládne křivda?

Bible nám odpovídá. Ona však nejenom odpovídá, ale dává i sílu k takovému životu. Zasáhne-li srdce člověka, pak ho i promění.

Vzpomeňme jen na vzbuřence z lodi Bounty. Co z nich bible učinila? Kolik autorů zaujal jejich vzrušující příběh. Když se zmocnili lodi, unesli ji k ostrovu Pitcairnu, kde ji zapálili a na ostrově se usadili jako pestrá banda: devět bílých námořníků, šest Tahitanů a deset žen a dívek. Jeden z námořníků se naučil pálit alkohol a to byla spolehlivá cesta k tomu, aby všichni obyvatelé malé ostrovní osady propadli pití a prostopášnému životu. A potom přišly vzájemné rvačky a vraždění.

Netrvalo dlouho, kdy na ostrově zůstal jediný bílý muž, obklopený houfem žen a

děti. Tento muž — jmenoval se Alexander Smith — objevil v jedné truhle přenesené z lodi na ostrov, bibli. Začal ji sám číst a vyučoval z ní i jiné osadníky. A výsledek toho byl, že se změnil nejenom jeho vlastní život, ale i život všech ostrovanů. Dlouhou dobu neměli vůbec žádný kontakt s ostatním světem. Až když v roce 1808 přistála u Pitcairnu loď „Topaz“, našla její posádka na ostrově pořádanou obec, pro jejíž obyvatele znamenala slova zločin, alkohol, žalář, násilí a pláč jen vzpomínku na trudnou minulost. Bible změnila jejich život a z ostrovního pekla učinila malý pozemský ráj. Jestliže dnes všichni, kdo Pitcairn navštíví, mluví o něm jako o „ostrovu blažených“, pak je to jenom proto, že zde lidé otevřeli svá srdce Božímu slovu.

Je tomu vskutku tak, jak čteme v Žalmu 119: „Začátek učení tvého osvědčuje, a vyučuje sprostné rozumnosti.“ (v. 130)

A tak tomu bylo vždy; kam vstoupilo Boží slovo, tam přineslo světlo. Bible je mocná kniha.

Hledíme-li zpět do dějin, pak vidíme, že

lidé hledali často různé cesty k vybroušení charakteru, k dosažení šlechetnosti, čestnosti a upřímnosti. Vzkřísili mnohé starověké filozofy a učili se od nich. Shromažďovali rady moudrých a vážili si jejich zkušeností. Na stromech jejich poznání vypěstovali mnohé plody, kterými dnes obohacují a usnadňují svoji životní pouť. Zkoušejí to s psychologii, psychoterapií a vytěží z nich i mnoho užitečného, ale přece zde nenalezli odpověď na největší otázku lidského bytí. Mnozí to zkoušejí s různými cvičeními, dietou, hypnózou. Jiní sahají po pilulkách nebo hledají své štěstí v alkoholu. Proč to nezkusit s biblí?

Nazýváme ji také Písmem svatým nebo Božím slovem, protože věříme, že obsahuje Boží zjevení pro svět. Věříme, že Stvořitel ví nejlépe, co člověk potřebuje. A proto nám dal tuto knihu. V ní nás popisuje tak, jací opravdu jsme. Rozpoznává všechny naše strasti a odhaluje i kořen všech našich problémů. Nazývá ho dokonce krátkým, ale jasným jménem — h ř í c h. Předepisuje také, jak nemoc hříchu léčit. A především — dává i odpověď na otázky „Odkud?“, „Proč?“ a „Kam?“

V BIBLI MLUVÍ BŮH I K MODERNÍMU ČLOVĚKU

Abychom získali skutečné pozhledání z četby Písma svatého, musíme je přijmout jako božské zjevení.

Jestliže Bůh existuje, a je-li opravdu dobrý, pak je pochopitelné, že se chtěl zjevit člověku. A jestliže písemné sdělení je nejspolehlivější ze všech, pak věříme, že dal o sobě vědět především prostřednictvím psaného slova. Bible se za takové zjevení sama prohlašuje.

Znovu a znovu se v ní opakuje „Slyš slovo Páně“, „Hospodin řekl“, nebo „Takto praví Hospodin“. A na jednom místě čteme: „Veškeré Písmo je vdechnuté Bohem a užitečné k učení, k ušvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti, aby člověk byl hotový Bůh člověk a pohotový ke každému dobrému dílu.“ (2 Tim 3, 16, 17)

Proč má bible tak hluboký vliv na jedince? Odpověď je snadná: Není to jen dobrá kniha, ale je to především inspirovaná kniha. Slovo „inspire“ znamená „Bohem vdechnuté“. A bible ujišťuje, že „veškeré Písmo“ je Bohem vdechnuté.

Její pisatelé nepsali ze své vlastní vůle své vlastní názory, ale byli vedeni a stráženi Bohem. Duch Boží působil, když ji psali a Duch Boží musí být i v srdci toho, kdo ji chce s prospěchem číst. Chceš-li proto i ve svém životě poznat její moc a vliv, pak ji musíš studovat s vírou, že v ní k tobě mluví Bůh, s touhou slyšet jeho hlas a s prosbou — ano, s prosbou, aby jeho Duch působil i ve tvém srdci. Učiníš-li to, pak určitě pocítíš mocný vliv Ducha Božího, který je skutečným autorem Písma.

MNOHO PISATELŮ, ALE JEN JEDEN AUTOR

Bible je skutečnou knihovnou. Vždyť obsahuje 66 knih, jež byly napsány v údobí asi 1500 roků. A přece ve všech základních naukách nenajdeme jediného rozporu.

Představme si, že by u našich dveří někdo zaklepal a po vyzvání by vstoupil do místnosti a přinesl s sebou podivně vypadající kus kamene. Položil by jej na podlahu v pokoji a beze slova náš byt opustil. Po

něm by přišel jiný a učinil totéž. A potom třetí, čtvrtý, desátý, dvacátý, třicátý... až by jich bylo čtyřicet nebo i více. Každý z nich by přinesl jiný kus kamene a vložil na určité místo v hromadě kamení uprostřed místnosti. Když by odešel poslední muž, s překvapením bychom zjistili, že před námi stojí krásná socha. Náš údiv by ještě vzrostl, když bychom se dověděli, že oni muži se z velké části navzájem neznali, že každý z nich přišel z jiné části světa. Jaký by byl náš nevyhnutelný závěr, kdybychom byli svědky takové události? Došli bychom k závěru, že jeden autor vytvořil návrh pro zhotovení takové sochy, a že každému z oněch mužů poslal přesný plán pro zpracování jednotlivých kamenů, z nichž socha byla sestavena.

Právě tak tomu bylo u vzniku bible. Její pisatelé žili v různých dobách. Některé z nich dělilo více než tisíc let. Pocházeli i z různých míst a sociálních vrstev. Byli mezi nimi obchodníci, pastýři, rybáři, vojáci, lékaři, kazatelé, králové — prostě lidé různého společenského postavení. Žili pod různými vládami a v rozporných filosofických systémech. To nejpodivuhodnější však je, že když všech 39 knih Starého zákona a 27 knih zákona Nového bylo shromážděno, vzniklo dílo, jež dnes obsahuje 1189 kapitol a 31 173 veršů a v němž nejenže nejsou protiklady, ale naopak dokonalá tematická harmonie. Tak jako mramorová socha, i bible tvoří obdivuhodný celek. Jeden autor vytvořil plán, podle něhož byly jednotlivé knihy napsány. A tento autor je Bůh. Proto Písmo svaté nazýváme Božím slovem. Tato úžasná jednota dokazuje, že bible je opravdu Boží knihou.

„Nebo nikdy z lidské vůle nepošlo proctví, ale Duchem svatým puzení byvše, mluvili svatí Boží lidé.“ (2 Petr 1, 21)

Písmo svaté není tedy lidským produktem. Muži psali slova, ale ke psaní byli inspirováni Bohem.

NAJDI V BIBLI SÁM SEBE!

Už jsi někdy přečetl celou biblí — od začátku až do konce? Pročetl jsi již někdy jednou celou z některých biblických knih? Naučil jsi se již někdy zpaměti nějaký verš, kapitolu nebo celou biblickou knihu?

Počítej s tím, že při pečlivém čtení bible tě jedna věc ohromí: často na jejích stránkách objevíš sám sebe a pohlédneš sám sobě do očí. Každá zkouška, zoufalství, naděje i radost, každá prohra i vítězství, veselí i nářek — prostě vše, co lidé prožívají, je popsáno v biblí. Každá lidská bytost najde v Písmu svůj protějšek.

Čti ji a uč se, jak se tito lidé vyrovnávali se svými problémy. Na své životní cestě se v ní potkáš s jinými, kteří byli postiženi stejnými starostmi a měli i radost jako máš ty. Proto je bible knihou pro všechny. Proto může každému ukázat, jak má žít a jaký má být. Skýtá rady a naučení, jež každý potřebuje. A protože v ní nalezneš někoho, kdo ti je podobný, získáš příklad, jak i ty můžeš být nejenom špatný, ale i dobrý. Poučíš se, že všichni lidé jsou hříšníci a potřebují spasení. Poznáš, že i s tebou může Kristus učinit totéž, co vykonal s jinými. Tak jako proměnil rybáře Petra a rabího Saula, ze kterých se stali mocní apoštolové, tak může i z nás učinit své věrné služebníky. Hříšnou Marii Magdalenu proměnil ve vznešenou učednici.

Jestliže si to přejeme a toužíme po tom,

přijde i k nám Kristus a přes všechny naše zvyky, sklony, tužby i hříchy nás učiní takovými, jakými máme být. Jak se rozhodneš? Ježíš ti chce pomoci. Nechceš jej přijmout jako svého Pána a Spasitele?

„Ale všem těm, kteří ho přijali, dal moc státí se dítkami Božími, těm, kteří věří v jeho jméno.“ (Jan 1, 12)

Při čtení bible pocítíš přítomnost a přátelství Ježíše, který řekl: „Neopustím vás jako sirotky. Přijdu k vám.“ (Jan 14, 18)

Chci při této příležitosti vydat i své osobní svědectví. Moji rodiče byli chudí. Neměli mnoho peněz, a proto mně a mému bratru nemohli dát žádné jmění. Oni nám však přece odkázali ten největší poklad a nejvzácnější dar, jaký nemá ve světě obdoby. Vstřípili nám lásku k Písmu svatému a naučili nás tuto drahou knihu číst. A já musím dnes vyznat, že bible mi od prvé chvíle, kdy jsem otevřel její svaté stránky, dávala jen to nejlepší, co jsem kdy v životě mohl získat.

Zkus to i ty! Cti ji a neochuzuj se o požehnání, jež z ní plyne. Je pravda, že v biblí jsou místa obtížná, kterým zpočátku nebudeš rozumět. A jsou v ní dokonce věci, jež jen těžko vysvětlíš. To však není důvod, abys ji nedůvěřoval.

ČTI BIBLI A ŽIJ VĚČNĚ!

Nejpřednější důvod, proč se člověk musí seznámit s biblí, je ten, že nám zjevuje Ježíše Krista. V evangeliu Janově (20, 31) čteme: „Tato jsou však zapsána, abyste věřili, že Ježíš jest Kristus, Syn Boží, a abyste vírou měli život v jeho jménu.“

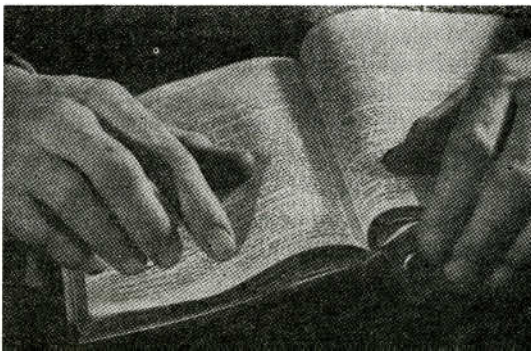
Není to dostatečný důvod, abychom navázali s biblí důvěrné přátelství? Stojí opravdu zato, seznámit se s Ježíšem, který prohlásil: „Vpravdě, vpravdě vám pravím: Kdo věří ve mne, má život věčný.“ (Jan 6, 47)

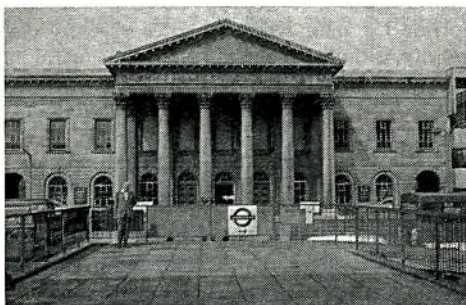
Písmo svaté rovněž důrazně připomíná, že všichni lidé zhřešili. To znamená, že se ve svých srdcích vzbouřili proti Bohu a přestoupili jeho Svatý zákon. A potom bible dodává: „Mzdou za hřích je smrt.“ (Řím 6, 23)

Znamená to tedy, že člověk je v beznaděné situaci? Ne, je zde pozhledaná a slavná naděje. Právě zde dává bible odpověď na největší otázku člověka: „Nebo tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozněného dal, aby každý, kdo věří v něho, nezhynul, ale měl život věčný.“ (Jan 3, 16)

Tato jasná a upřímná nabídka je pro každého. V okamžiku, kdy ji přijmeš, ocitneš se v novém světě. Moc Boží vstoupí do tvého života. Budeš zbaven mnohých strastí, jejichž břímě vezme nebeský Otec sám na sebe. Poznáš, co to znamená být Božím dítkem a jemu patřit jak v životě, tak i ve smrti. Budeš mít rád nejenom své přátele, ale naučíš se milovat i nepřátele. Bůh, který ti dal biblí, má tu moc, proměnit tebe i vše kolem tebe: nenávisť v lásku, starosti v pokoj a smutek i žal v radost a temnotu ve světlo.

Proč to tedy nezkusit s biblí? A. M.

Když se v červnu roku 1884 dožil Spurgeon svých padesátin, mohl zvolat se zbožným Samuelem: „Až potud pomáhal nám Hospodin.“ (1 Sam 7, 12) Den jeho padesátin byl jakýmsi dnem obžinek. Sbor a vzdálení přátelé si to nenechali ujít, aby věrnému svědkovi evangelia neprojevili dík slovem a činem a nepopřáli mu do budoucích dnů Boží pomoc a požehnání. Ve sboru konali pobožnost, při které děkovali Pánu za to, co vykonal skrze tichého a pokorného sluhu. Tehdy odpověděl Spurgeon na slova uznání takto: „Po celý život bych měl hluboký zármutek, kdyby tu bylo řečeno nebo konáno něco, co by neodpovídalo duchu našeho Pána. Po všech přátelských slovech, která jste pronesli, nemohu mnoho říci. Při vzpomínce na ně se sotva mohu zdržet slz. Jedno mi však dovolte prohlásit: „Požehnání, jehož se mi zde dostávalo po tolik let, je třeba připsat jediné milosti Boží a působení Ducha svatého mezi námi.“

Z Ameriky přijel tehdy světoznámý evangelista Moody, který řekl při oné příležitosti: „Spurgeon pravil, že se může sotva zdržet slz. Mně se však nepodařilo zadržet slzy. Před 25 lety, bylo to po mém obrácení, četl jsem o jednom mladém muži, který káže v Londýně s velkou mocí. Přání slyšet jej se mi splnilo.“ Pak vypočítával mnohá požehnání, jichž se dostalo jubilantovi, a ukončil svá slova evangelizační výzvou: „Mohli-li Bůh potřebovat Spurgeona, proč ne také nás? Proč bychom se i my neměli položit k nohám svého Pána a zvolat: Pošli mne, použij mne! Konečně, dílo nekoná Spurgeon, ale Bůh! On totiž bez Boha není o nic silnější než ostatní lidé. A tak, milí přátelé, když spojíme svou slabost s Boží silou, můžeme vykročit a stát se požehnáním světu!“

Jubilant se velmi radoval z toho, že při slavnosti byl přítomen i jeho starý otec, kazatel John Spurgeon, který prohlásil, že Charles byl předmětem modliteb svých rodičů. Velebil lásku Boží, která jej samého vykouplila a darovala mu dva takové syny. Jubilant odpověděl na otcova slova svým typickým způsobem: „Smím říci, že jsem si jej nevyvolil za otce. Kdyby mi však byla bývala dána ta možnost, nikdo jiný by nebyl zaujal jeho místo.“ Pak zavolal svého bratra Jamese a řekl: „Je to předivné řízení Boží a důkaz Boží nekonečné lásky ke mně, že mám takového pomocníka. Nikdo na světě nemá tak dobrého bratra jako já nebo má-li někdo takového, nechť volá Haleluja!“ Nakonec se připojil ke chválení Boha také

Konec Spurgeonova boje a práce

MILOSLAV ŠUSTEK

jubilantův syn, kazatel Charles Spurgeon.

Ti, kteří v minulosti rádi podporovali Spurgeonovo dílo evangelizace, výchovy a práci sociální, chtěli mu nyní učinit radost pro něj samotného. Peněžité dary dosáhly obrovské sumy, ale ten, který konal jen dílo lásky, odevzdal je pro sociální práci svého sboru. Jeho dík byl srdečný a jeho radost tím větší. Ještě větší radost však projevil, když o dva dny později se přihlásilo 37 osob, že na vyznání své víry chtějí být pokřtěni ponořením. To byl největší počet duší, který se tu kdy za jeden den přihlásil ke křtu. A tak se stalo jubileum dožínkami duchovních požehnání a pozemských darů, které Bůh udělil pilnému rozséváči semene Slova Božího.

Spurgeon byl radostný křesťan, který dovedl Bohu vždy, všude a za všechno děkovat. Byl požehnaným modlitebníkem a svým duchem vděčnosti a radosti předčil všechny. V jeho slovech a činech bylo vidět, že se věrně řídí radou Písma: „Vždycky se radujte, bez přestání se modlete, ze všeho díky činite!“ 1 Tes 5, 16–18 Zůstal radostným a nepolevil v horlivosti pro Pána, ani když jeho milovaná žena Zuzana byla těžce nemocna. Jmenoval ji přesto „pomocnicí v evangeliu“. Sdílela jeho zbožnou mysl a chtěla spolupracovat ve věcech království Božího. Dala mu dvojčátka, syny — Karla a Tomáše. Oba se stali kazateli evangelia, Karel v Anglii a Tomáš v Austrálii. Tomáš se však po návratu z ciziny stal jedním z nástupců v kazatelském úřadě otcova sboru v Londýně.

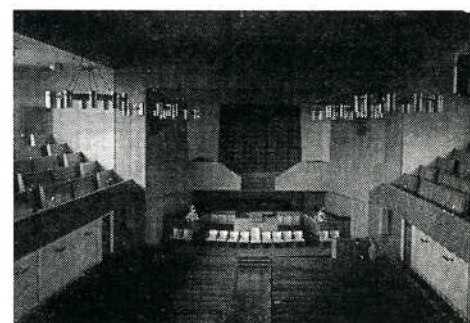
Apoštol Pavel praví v 2. epistoletě ke Korintským 4, 17. 18: „Nebo toto nynější lehoučké soužení naše převelmi veliké věčné slávy břímě nám působí, když nepatříme na ty věci, kteréž se vidí, ale na ty, kteréž se nevidí.“ Břímě Spurgeonovo bylo těžké. Vírou překonával všechny strasti života. Jeho pracovní výkon byl obrovský. I když měl mnoho spolupracovníků, kteří v jeho započatém díle pokračovali, nezmenšil se tím nikterak rozsah jeho práce. Nebylo proto divu, že roku 1879 bylo jeho zdraví poprvé silně narušeno. Trpěl reumatismem a dnou. Nepřestal však pracovat. Často jej vídali jít na kázání opírajícího se o dvě hole. Kázával v sedě a jednu nohu mívával položenou na druhé židli. Lékaři mu doporučili, aby během clasných měsíců vyhledal mírnější podnebí. Našel vhodné místo v Mentone, ve Francii, na pobřeží Středozemního moře. Velmi si toto místo pochvaloval pro jeho krásu a léčivé účinky. Po několik let odjížděl na jih. Smutek však naplňoval jeho

srdce, že jej nemohla doprovázet jeho manželka a že musel být vzdálen od svého sboru. Udržoval však čilou korespondenci a neúnavně pokračoval ve své spisovatelské práci. Kde mohl, sloužil Slovem Božím. Tím větší byla jeho radost, když se mohl zase vrátit do Londýna a ke svým milým. Ovšem ani doma nezůstal ušetřen soužení, když vzdor veškeré péči musel ležet, i když se konala ve sboru důležitá shromáždění.

Ale roku 1891 se jeho stav velmi zhoršil. S vypětím všech sil sloužil ještě na výroční kazatelské konferenci a pronesl ono velké proslulé kázání na téma „Největší boj ve světě“. Po něm se dostavilo vyčerpání, je muž statečně vzdoroval. Ale vtom onemocněl chřipkou. 7. června roku 1891 ještě jednou kázal ve svém sboru, i když byl velmi slabý. Silný reumatismus se znovu ohlásil. Zdálo se, že úsilí lékařů ani veškerá věrná péče nic nezmohou. Zpráva o vážném zdravotním stavu Spurgeonově se rychle roznesla po Londýně, po celé Anglii a šla dál za hranice země. Konala se za něj modlitební shromáždění ve sboru i na jiných místech. Modlitebních shromáždění se účastnili duchovní, kazatelé a misionáři různých církví. Malé děti se ráno nejdříve ptaly na zdraví Spurgeonovo. Noviny přinášely denně zprávu o jeho zdravotním stavu. Jeden jeho teologický odpůrce tehdy napsal: „To bylo svědectví o osvědčených vlastnostech muže, o neotřesitelné víře lidu v jeho upřímnost a o obdivu jeho nevšedních darů jako kazatele. Získal si srdce lidu. Jeho vítězství je a zůstane dokonalé.“

Bůh vyslyšel prosby lidu. Spurgeon byl ještě jednou vytržen ze smrti. Ve svém měsíčníku vyjádřil svůj dík za veškerou lásku způsobem zvláště tklivým a ujišťoval své přátele, že se vroucně modlí za všechny, kteří na něj s takovou účastí pamatovali. Pln naděje psal: „Nezemřu, ale budu žít a zvěstovat skutky Páně!“ 26. října mohl opět cestovat. Ke své velké radosti mohl poprvé vzít s sebou také manželku, která napsala

Vnitřek Spurgeonovy modlitebny - pohled z galerie

z Mentone ve Francii, že tehdy prožili tři měsíce dokonalého pozemského štěstí. Jeho stav se stále zlepšoval. Byl čilý a veselý jako ve svých nejlepších dnech. Pilně se věnoval výkladu Matoušova evangelia a korektuře svých kázání. Na konec starého roku a 1. ledna ráno kázal pro své přátele. Byla to jeho dvě poslední poselství. Měl nadále živý zájem o události v Anglii a ve svém sboru. V lednu však najednou prohlásil svému spolupracovníkovi: „Moje práce je u konce.“ Ve svém pokoji shromáždil kolem sebe ještě několikrát své přátele k Slovu Božímu a k modlitbám. Jako poslední pozdrav poslal ještě svému sboru větší peněžitý dar za sebe a za manželku se slovy: „Srdečná oběť díků na všeobecná vydání sboru. Pozdrav všem přátelům.“ Netřeba ani připomínat, že jeho milí vynaložili veškeré úsilí v lékařském umění i v laskavé péči. Svíce Spurgeonova však uhasínala, až úplně zhasla v neděli dne 31. ledna roku 1892.

V Londýně a v Anglii nastal velký smutek. Tělo zemřelého bylo nabalzámováno a vloženo do prosté rakve z olivového dřeva. Nejdříve železnicí a potom lodí bylo dopraveno do vlasti. Obrovský zástup lidí se již shromáždil v přístavu, aby doprovodili rakvu. Ta pak byla vystavena v modlitebně, aby měli přátelé možnost rozloučit se se svým milovaným pastýřem. 60 000 osob prošlo kolem rakve, nad níž byl umístěn nápis: „Dobrý boj víry bojoval jsem, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval.“ Na rakvi ležela bible, otevřená v prorocství Izaiáše 45, 22: „Obratítež zřetel ke mně, abyste spaseny byly všechny končiny země!“ Musely být uspořádány čtyři vzpomínkové pobožnosti, aby byla umožněna návštěva všem členům sboru a přátelům. Ve čtvrtek dne 11. února roku 1892 byl Spurgeon pohřben na hřbitově v Norwoodu za účasti tisíců lidí.

Nad otevřeným hrobem kázal jeho žák a přítel kazatel Brown. Jeho promluva kon-

čila těmito slovy: „Zde nakrátko odpočine tvůj vzácný prach. Pak přijde Ten, kterého jsi nadevšecko miloval, a probudí tě. Na jeho hlas povstaneš z tohoto lože hlíny, abys v oslaveném těle viděl jeho slávu. Pak budeš s tělem, duší i duchem oslavovat vykupitelské dílo svého Pána. Do té doby spi, náš milovaný! Chváíme Boha za tebe a doufáme, že skrze krev věčné smlouvy budeš spolu s tebou velebit Pána tam nahoře.“

Byla to předivná cesta života, která takto skončila. Jak se kdysi lidé posmívali kazateli-chlapci a domnívali se, že svým nepřátelstvím zastaví jeho zvláštní způsob práce! Jak mnozí ze státní církve jím pohrdali! Na konci jeho života celý lid nad ním truchlil! Jeho pohřeb byl jako pohřeb knížete. Ano, on byl „knížetem mezi kazateli“! On však veškerou čest složil u trůnu Toho, jenž mu odpustil hříchy a naplnil jeho srdce pokojem a radostí. My chceme činit totéž.

biblická zpráva o Josefovi

náboženská pohádka, nebo skutečná událost?

PRVNÍ KNIHA MOJŽÍŠOVA KONČÍ KRÁSNÝM A VELMI PODROBNÝM VYPRÁVĚNÍM O JEDNOM Z BIBLICKÝCH PATRIARCHŮ — JOSEFOVI. OBLÍBENÝ SYN JÁKOBA, JOSEF, BYL PRODÁN SVÝMI BRATRY DO OTROCTVÍ A ODVEDEN DO EGYPTA. TAM JEJ FARAÓN VYZNAMENAL A POVÝŠIL NA PRVNÍHO MINISTRA. JEHO VYSOKÁ FUNKCE MU DOVOLILA ZACHRÁNIT JEHO RODINU A DOSÁHNOUT JEJÍHO UBYTOVÁNÍ V ZEMI GESEN, ÚRODNÉ OBLASTI VÝCHODNĚ OD NILSKÉ DELTY.

V jednom z minulých čísel Znamení doby jsme ukázali, jakým způsobem archeologie potvrdila patriarchální údobí, popisované v první knize Mojžíšově. Nyní chceme pomocí archeologie vrhnout trochu světla na konec tohoto biblického údobí a umožnit tak našim čtenářům, aby poznali, jak bylo vyprávění o Josefovi potvrzeno vědeckými objevy.

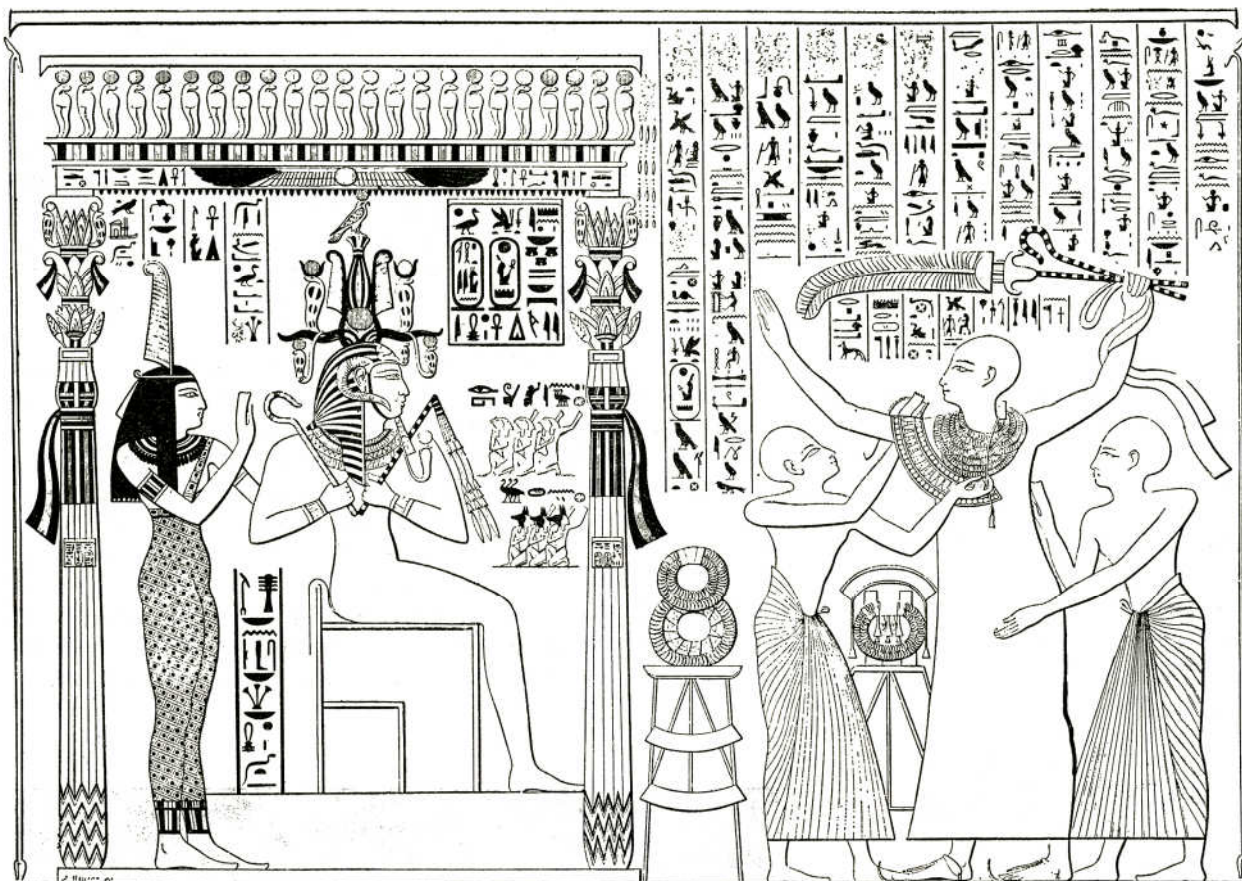
Nejprve stanovme co možno nejpresněji datum usídlení Hebrejců v Egyptě. Podle 1 Král 6, 1 rok 480 po vyjití synů Izraelských z Egypta, 966 let př. Kr., byl 4. rokem Šalomounovy vlády, před křesťanskou érou. Exodus — vyjití by tedy měl být roku 1445 př. Kr. Abrahám byl povolán o 430 let dříve (Gal 3, 17; 2 Moj 12, 40. 41) v roku

1875 př. Kr., Jákob přišel do Egypta v roku 1660 př. Kr. Příběh o Josefovi se tedy odehrává v 17. století před naším letopočtem.

Co se dělo v Egyptě v 17. století před naším letopočtem?

Díky archeologickým objevům se od historiků dovídáme, že stálost, ke které došly Egypt a Mezopotámie, byla během 17. a 16. století př. Kr. přerušena cizími nájezdy.

Manethon, egyptský historik hovořící řecky, který žil ve 3. století př. Kr., vypráví o náhlém obsazení Egypta Asiaty: „Za vlády jednoho z našich králů, jehož jméno bylo Timaos, hněv bohů se obrátil proti nám, nevím proč, znenadání lidé neznámé rasy přišli z Orientu, měli opovržlivost zaplavit naši zemi a bez obtíží, bez boje se jí násilím zmocnili. Zajali naše vůdce, vypalovali barbarsky města, plenili chrámy bohů a nakládali s obyvatelstvem s největší krutostí. Jedny podřezávali, ostatní, jako třeba ženy a děti odvlékali do otroctví. Nakonec si ustanovili krále, jehož jméno bylo Salatis. Sídli v Memfis, uvalil poplatky na Horní i Dolní provincie a v nejpříhodnějších místech zřídil posádky. Obzvláště opevnil východní oblast, protože předvídal vzestup Asyřanů, kteří by mohli zatoužit po jeho království a zaútočit na ně. Na saitském území našel velmi pří-

Obřad, během kterého Séti I. udílí Pa-urovi odznaky velekněze, místodržitele a soudce. Srovnejte s 1 Moj 44, 42.

znivě položené město, na východ od ramena Nilu a Bubastisu, podle staré tradice nazývané Avaris. Město přebudoval, opevnil velmi silnými zdmi a mimo jiné tam nechal množství dobře vyzbrojených vojáků. Bylo jich kolem 240 000, aby je střežili. V létě tam Salatis jezdil vykupovat obilí, vyplácet žold a pečlivě cvičit vojáky, aby nahnal strach cizincům.“

Jeden náhrobek, údajně z roku 400 p. Kr., nalezený ve vesničce San — dřívějším sídle asijských vetřelců Avarisu — umožnil přibližně stanovit první objevení cizinců ve východní deltě a založení jejich hlavního města na rok 1730 př. Kr.

Historikové, kteří nazývají tyto asijské hordy jménem Hyksové, si vypůjčili toto jméno od Manethona. Ten praví, že výraz Hyksové znamená „králové-pastýři“. Ve skutečnosti výraz heka kha sut ze součas-

ných egyptských dokumentů, označující tyto uchvatitele, znamená „vůdcové cizích zemí“. Při současném stavu vědy historikové připouštějí, že hlavní část nájezdných kmenů byla semitského původu. Některá jména králů Hyksů, jako Jakub-hur nebo Anathur, jsou čistě semitská. Bůh Sutek-Seth, kterého obzvlášť uctívali, je totožný se semitským Bálem. A konečně Hyksové uvedli do Egypta koně a současně s ním jeho semitské jméno.

Cesta od Kavkazu na jih Palestiny, vytvořená stěhováním těchto národů, se vyznačuje stopami opevnění, příznačných pro Hyksy. Jejich tábory a města byly obehnané širokými hliněnými náspy, včetně vnějšího předhradí. Používali novou válečnou zbraň, lehký vůz vybavený koly s loukotěmi a tažené dvěma koňmi. Tento způsob dopravy byl až do této doby v Egyptě neznámý.

Hyksové vládli v Egyptě asi 150 let, ale zdá se, že svou vládu omezili na deltu Nilu a na severní Egypt. V Horním Egyptě přetrvávalo thébské království, vazal Hyksů, opevnilo se a vstoupilo do osvobozenického boje kolem roku 1580, který vedl k dobytí Avarisu a vyhnání vetřelců. Xenofoby, tak jak byly, Egypťané zničili, stejně tak jako všechny stopy po Hyksech. Následkem této skutečnosti, víme velmi málo o údobí egyptských dějin, ve kterých žil Josef a jeho bratři.

Josef a Hyksové

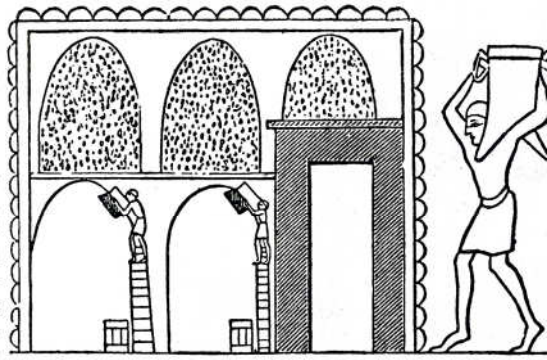
Biblická chronologie nám umožnila umístit pobyt Josefa v Egyptě do 17. století před naším letopočtem. Dále nás bible informuje o předním postavení v zemi a o ochotném přijetí Jákoba a jeho rodiny samotným faraónem. Historické zprávy nám říkají, že v tomto údobí v Egyptě vládli Hyksové. Povýšení nějakého Semity by se ve všech ostatních dobách egyptské historie zdálo ne-

pravděpodobné. Je však pochopitelné za vlády Hyksů, také Semitů, kteří měli větší důvěru k rasově spřízněným úředníkům než k poddaným Egypťanům.

Připomeňme si několik skutečností zaznamenaných v první knize Mojžíšově, které ukazují, že Josefův příběh se opravdu stal v Egyptě v době Hyksů.

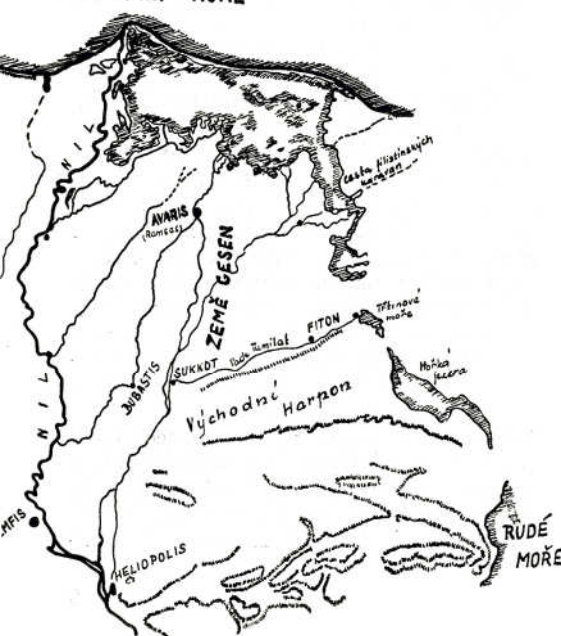
1. Ve vyprávění o Josefovi se bible poprvé zmiňuje o přítomnosti koní a vozů v Egyptě. „A dal ho voziti na svém druhém voze...“ (1 Moj 41, 43) „Josef pak zapřáh do svého vozu, vyjel vstříc Izraelovi otci svému do Gese.“ (1 Moj 46, 29) „...i dal jim Josef potrav za koně a za stáda ovce, a za stáda volů i za osly.“ (1 Moj 47, 17) Již jsme uvedli, že koně a vozy se objevili v Egyptě v době Hyksů. Předtím je Egypťané neznali.

2. První kniha Mojžíšova třikrát upřesňuje, že Putifar, velitel faraónovy stráže, byl „Egyptský“. (1 Moj 39, 1. 2. 5) Použití tohoto přívlastku by bylo zbytečné a nelogické, kdyby se jednalo o jednoho z vysokých úředníků egyptského krále. Je naopak na místě, jestliže faraón a mužové vládnoucí třídy byli v Egyptě cizinci.

Egyptské silo na obilí.

STŘEDOZEMNÍ MOŘE

Mapa východní části nilské delty.

3. Země Gesen, ve které se usídlil Jákob, se nachází v blízkosti Avaris, hlavního města Hyksů a zahrnuje údolí Vadi Tumilat. Ve své knize „l'Egypte et la Bible“ egyptolog Pierre Montet cituje egyptské texty, zmiňující se o zemi Gesen. 1 Moj 47, 11 ji nazývá zemí Ramesses a 2 Moj 1, 11 popisuje stav prací Izraelitů ve Fitonu a v Ramessech. Egyptské dokumenty se často zmiňují o sídle Ramse II., na východ od nilské delty. Toto město je totožné s Avarisem Hyksů. Fiton, z egyptštiny velmi přesně přepsáno Pr-Itm „dům Tumův“, bylo hlavní město egyptského území východního Harponu. Stopy po něm se nacházejí v údolí Vadi Tumilat.

První osobnost po králi — Josef, zve svého otce Jáka, aby přišel do Egypta a vzkazuje mu: „A bydliti budeš v zemi Gesen a budeš blízko mne.“ (1 Moj 45, 10) Izraelité přijeli do Gesen, Josef zapřahá do vozů a jede vstříc svému otci (1 Moj 46, 28), potom přichází upozornit faraóna. (1 Moj 47, 4) „Všechno se odehrává v krátkém čase,“ píše Pierre Montet. „Sotva Izraelité překročili suezskou šíji, už jsou v zemi Gesen. Aby se s nimi Josef setkal, stačí mu udělat svým vozem vyjíždku z hlavního města, z blízkosti faraóna, a stejným dopravním prostředkem se vrací do sídla, aby vydal počet svému panovníku. Jak Maspero velmi správně poznamenává, v Egyptě vůz nemohl jet příliš daleko. Pro velké a dokonce i střední vzdálenosti se užívalo jako dopravního prostředku plavidel. Pro to, aby Josef mohl vykonat vozem výše uvedené cesty, nesmělo být hlavní město příliš vzdáleno od Gesen. Je jen jedno město, které velmi dobře odpovídá kladeným podmínkám. Je to Avaris, které bylo více než jedno století hlavním městem Hyksů.“

Avaris bylo vzdáleno 40 kilometrů od údolí Vadi Tumilat. Tato skutečnost potvrzuje přesnost vyprávění o Josefovi.

4. Před vpádem Hyksů Egypt žil pod vládou soukromého vlastnictví. Za 18. dynastie, brzy po vyhnání Asiatů, zjišťujeme, že majetek a pozemky, až na výjimku vlastnictví kněží, se nachází v rukou faraóna. 1 Moj 47, 18–26 uvádí, že během sedmi let hladu, na Josefův popud, faraón nabyt výměnou za stravu peníze, dobytek, území, domy i lidi.

5. Prohlášení v druhé knize Mojžíšově 1, 8, „že povstal král nový v Egyptě, kterýž neznal Josefa“ a skutečnost, že uvrhl Izraelity do otroctví, jsou dokonale vysvětleny, jedná-li se o faraóna z 18. dynastie, který vyhnal proklínané Hyksy a který nenáviděl všechny oblíbence vetřelců.

Zpráva o Josefovi archeologicky potvrzena

Vypravěčský kolorit příběhu o Josefovi, ryze egyptský, byl překvapujícím způsobem potvrzen archeologickými objevy. Uvedeme několik příkladů.

Josef byl „představen domů“ Putifara (1 Moj 39, 4). Egyptské texty udávají, že tento výraz je titulem úřadu, který byl zřízen v domech vysoce postavených osobností.

Egyptská literatura není vůbec ohleduplná k ženám, které obviňuje jako malicherné, kruté, prohané a nevěrné. Egyptská žena, píše Maspero, se nezapléta do citových komplikací. Pohled krásného mladého muže ji vnuknul jasnou a přesnou myšlenku na fyzickou lásku a její sklon musel být ihned uspokojen. Porovnejte tato fakta s chováním Putifarovy ženy (1 Moj 39, 6–20).

Biblické vyprávění se zmiňuje o několika úřednících v okolí faraóna — o vladaři nad číšníky, nad pekaři, o prvním ministru. Když se král rozhodl povýšit Josefa do nejvyšší vrstvy, dal mu svůj pečetní prsten, symbol zmocnění. Na jeho hrdlo vložil zlatý řetěz, oblékl jej do kmentového roucha a posadil jej do vozu, který jezdil hned za jeho vozem. Všechny tyto podrobnosti jsou v souladu s texty a zobrazenými výjevy z Egypta.

Když se Josef obrací k faraónovi ve třetí osobě (1 Moj 41, 33), podřizuje se egyptskému dvornímu zvyku (1 Moj 41, 10). Aby si pojistil pravdivost výpovědi svých bratří, používá, tak jak to dělali Egypťané, zapřísahání se životem faraónovým. (1 Moj 42, 15).

Egyptské dokumenty potvrzují důležitost, která byla přisuzována snům a jejich výkladu. (1 Moj 41) Jákob a Josef byli po své smrti balzamováni podle zvyku země, která je přijala za vlastní. (1 Moj 50, 2, 26)

Vyprávění o sedmiletém hladu, které přináší 1 kniha Mojžíšova, bylo pro racionalisty předmětem jízlivých vtipů. Následkem nedostatečných, nebo příliš velkých záplav Nilu, nebo nepořádků, Egypt poznal nejdoudu hlad, a to jak ve starověku, tak i v arabské epoše. Mnoho egyptských textů zaznamenává těžká období hladu.

A nakonec vezměme několik výrazů, použitých v příběhu o Josefovi, které byly převzaty z egyptštiny: mokřiny (1 Moj 41, 2, 18), potok (1 Moj 41, 1-3), břeh (1 Moj 41, 17), roucha (1 Moj 41, 42), faraón. Jméno Safenat Paneach, které dostal Josef od faraóna (1 Moj 41, 45), bylo objeveno na nápisu pocházejícím z devátého století před Kristem a znamená „Bůh praví, že žije“. Putifar je přepsáno z egyptského pa-dy-Re, což znamená „Ten, kterého dal Ra“. Toto jméno je potvrzeno nálezy datujícími se od osmnácté dynastie. Výraz „klaněte se“ (1 Moj 41, 43), který volali při průjezdu Josefova vozu, v egyptštině znamená „dávejte pozor“.

Díky moderním archeologickým objevům, vyprávění o Josefovi, nemůže být bráno jako legendární tradice, zaznamenaná o nějakých deset století později, v době Izraelských králů. Je přesně vsazeno do zvláštní doby egyptských dějin, kdy Asiaté Hyksové, dílem Semité, ovládli Egypt, Palestinu, Sýrii. Svému území vládli z města Avaris, z východní části nilské delty. Archeologie potvrdila a osvětlila posledních patnáct kapitol první knihy Mojžíšovy. Můžeme být jisti, že příběh Josefa a jeho bratří nachází na dvoře v Avaris, za vlády králů Hyksů, svůj přesný rámec.

J. V.

Jak znáš svou bibli?

KDE JE TO NAPSÁNO?

Ve které knize bible můžeme nalézt zprávu o:

1. Vzkříšení mládence z Naim
2. Svatba v Káni Galilejské
3. Vylíčení Ducha svatého
4. Vraždění dětí v Betlémě
5. Zamordování Jakuba
6. Vyhnanství apoštola Jana
7. Obrácení komorníka královny Kandáce
8. Narození Jana Křtitele
9. Smrti Jidáše
10. Milosrdném Samaritánovi
11. Útoku Eliáše před Jezabel
12. Rozmluvě Pána Ježíše se Samaritánkou
13. Přimluvě Estery za národ židovský
14. Nasycení 5000 lidí
15. Vydání Desatera
16. Vzkříšení Lazara
17. Smrti Mojžíšově
18. Pavlově kázání před Felixem
19. Salomounově moudrosti a žádosti o ni
20. Obrácení Saula na cestě do Damašku

Odpovědi

kap. 19, 1. Král 3. kap. 20, Sk. 9. kap. 11. kap. 12, 5. Moj 34, 18. Sk. 24. 14. Jan 6. kap. 15, 2. Moj 19. kap. 16. kap. 12. Jan 4. kap. 13. Ester 7. kap. 27, 2. 10. Luk 10. kap. 11, 1. Král 19. 1. 9. 7. Sk. 8. kap. 8. Luk 1. kap. 9. Mat 4. kap. 2. kap. 5. Sk. 12, 2, 6. Zj. 1. Luk 7. kap. 2. Jan 2. kap. 3. Sk. 2.

Aforismy

Víra, to je důkaz. Věřit znamená prožívat ustavičné důkazy Božího vedení. Jeho blízkosti, moci a milosti.

Víra je první krok z každé bezradnosti. Nejlepší přípravou pro ztírek je věrné využití dneška.

Opravdový život začíná tehdy, když začíná sebezapření.

Pokoušení jsou duchovní horečky, reakce života. Mrtvé tělo nemá žádné horečky, mrtvý křesťan nemá žádná pokušení.

Nikdo není osamělejší, než ten, kdo už nikomu nedůvěřuje.

Naše tlusté „já“ je nejprotivnější společnost, jakou si můžeme vymyslet.

Je falešné hledat Boha ve věcech mimořádných a přehlížet ho ve věcech všedních.

Foto ČTK

Život v velké

BOLÍ TĚ VE MĚSTĚ HLAVA?

Měl jsi již někdy tak kruté bolesti hlavy, které ti pokazily krásný den ve městě? Ráno, když jsi se probudil, bylo ti báječně. Měl jsi však naspěch, a proto jsi snídani jen shltl. Pak jsi jel nakupovat. Musel ses prodírat vřavou velkoměsta, a tak jsi byl zaujat vyřizováním různých věcí, že sis uvědomil teprve později bolest ve spáncích. Ty jsi však chodil po městě dál, i přes poledne. Vždyť nemáš tak často volno, a proto musíš využít každé minuty. Ve dvě hodiny odpoledne ses možná zastavil na koláč a šálek kávy, ale toto sousto nikterak neodstranilo nepříjemnou bolest hlavy.

Na tomto všedním případě jsme si ukázali příčinu častých bolestí hlavy.

Zdá se, že lidé trpící bolestmi hlavy spolýkají více algeny a jiných tišivých tablet, než si dovedeme představit. Alespoň lékárny jsou neustále naplněny lidmi, hledajícími úlevu. Vždyť stále slyšíme: „Chtěl bych něco proti bolení hlavy.“ Tablety ovšem nejsou řešením.

Bolesti hlavy ve městě byly už podrobeny pečlivému průzkumu. Vynikající odborník ve výživě, dr. W. H. Sebrell, tvrdí, že „městské“ bolesti hlavy vznikají nízkou hladinou cukru v krvi. Snídaně ve chvatu, nervózní napětí během nákupu a slabý oběd přispívají k bolestem hlavy. Žaludek neměl dost potravy a nemohl vytvořit cukr, který tělo potřebuje. Častým důsledkem nízké hladiny cukru v krvi je nervozita, bolesti hlavy a

pocit únavy, malátnosti. Nepřipomíná to i tobě náhodou tvé nedávné potíže?

Jsou zde však i jiní rozhodující činitelé. Například skutečnost, že sis ani nevzpomněl na napítí a tvé tělo postrádalo tekutinu. Nepijeme-li dost vody, můžeme být postiženi tzv. dehydrací bolesti hlavy. Obzvlášť ženy pijí málo vody. Jen si povšimněte suchých, vyprahlých rtů kolemjdoucích ve městě. Čím více máme naspěch, tím důležitější je spotřeba vody. Žel, že právě tehdy zapomínáme pít.

Také špatný vzduch ve městě napomáhá vzniku bolestí hlavy. Pobyt v přeplněných místnostech kanceláří a obchodů, kde není dobré větrání, může přivodit bolesti hlavy z nedostatku kyslíku.

Hlavní příčinou našich nesnází však může být nabitý program, působící nervózní napětí. Ten, kdo nakupuje bez chvatu, kdo má čas v poledne si sednout a v klidu se najíst a odpočinout si, nemívá večer tak častý pocit, že mu „praskne hlava“. Přehuštěný program tvoří napětí v krevním oběhu, a tím i bolesti hlavy. Své záležitosti vyřizuj proto v klidu a dopřej si chvíle oddechu. Až si příště vyjdeš do města na nákup, zařiď se podle dalších rad a možná, že nebudeš trpět následnou bolestí hlavy.

1. Správný začátek. Ráno vstaň a důkladně se nasnídej: ovocnou šťávu nebo ovoce, mléko, tvaroh nebo vejce, med, celozrnný chléb (Graham). Bílkoviny, obsažené v mléce, tvarohu, vejcích apod., vyžadují

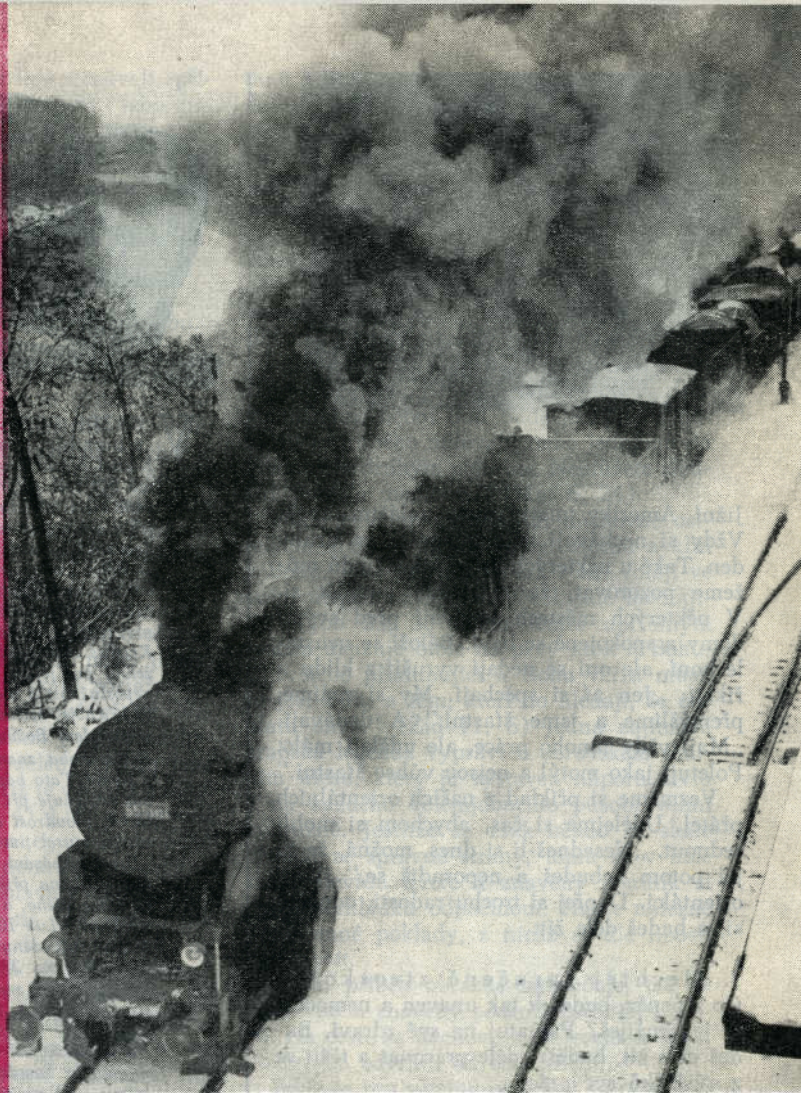
určitý čas k trávení a udrží tě celé dopoledne při síle. To nemůžeme říci o suché housce s čajem nebo černou kávou. Po takové hubené snídani můžeš čekat, že již v deset hodin budeš slabý jako moucha. Bohatá snídaně znemožňuje přílišný pokles hladiny cukru v krvi a zabrání bolestem hlavy. Neboj se, že tím zesílíš v pase. Kdepak! Při pobíhání ve městě vše rychle spálíš. Chceš-li vědět, kde je „zdroj“ tvé přebytké váhy, pak ti to prozradím: v bohaté večeři před spaním.

2. Pij hodně vody. Ráno před snídaní vypij dvě sklenice vody. Tato voda svlaží spolu s ovocnou šťávou a mlékem tvé tělo a zabrání bolestem hlavy. Ve městě se také porozhlédni po vodě. A nestačí jen olíznout rty. Napij se pořádně. Pamatuji, že má-li se ti zastavení u vody vyplatit, musíš vypít aspoň jednu sklenici vody. To znamená průměrně 12–14 doušků — ne 1–2.

Nepij ve městě čaj, kávu a jiné nápoje obsahující kofein nebo colu. Tyto nejen, že nedodávají tělu vodu, ale ve skutečnosti je ještě odvodňují. Vždyť kofein vylučuje z ledvin abnormálně velké množství vody. Piješ-li je místo vody a neslazených ovocných šťáv, nesplní to svůj účel. S kávou, čajem a nápoji „cola“ sice vypiješ šálek vody, ale jakmile kofein začne působit na ledviny, vyloučí se močí mnohem více vody, než vypiješ.

Kofein dále odčerpává zásobu cukru v játrech a snižuje tím hladinu krevního

E STÍNU města

cukru. Proto se ti zdá, že tě šálek kávy vzpruží. Ale z praxe víš, že zanedlouho se cítíš opět unaven. To se snižuje v krvi hladina cukru.

Chceš-li se během dne ve městě osvěžit, kup si ovocný mošt, neslazenou minerálku nebo sodovku.

3. Dýchej zhluboka. Vzduch v centru města nestojí za nic. Obsahuje málo kyslíku, zato tím více popílku. Na rušných křižovatkách je dále ve vzduchu obsaženo mnoho kysličníku uhelnatého. Je ho tolik, že dopravní orgány se musí v řízení dopravy častěji střídat. Jinak by padli za oběť kysličníku uhelnatému a olovu — jedovatým zplodinám automobilových výfuků.

Možná, že i na tebe tyto látky poněkud zapůsobily a přispěly částečně k tvému bolestem hlavy a únavě. Radím ti, aby ses při pobytu ve městě porozhlédl po nějakém parčíku, nebo po kousku zeleně. Tam se desetkrát zhluboka nadechni. Propereš si tím plíce.

VELKOMĚSTSKÁ ÚNAVA

Bolest hlavy však nemusí být jediným důsledkem života ve velkoměstě. Mezi jeho další „ovoce“ patří velkoměstská únava.

Už jste někdy přemýšleli o tom, proč lidé ve velkých městech bývají více unaveni? Možná, že sami žijete ve velkoměstě a prožíváte tento pocit skleslosti. Sám bydlím v tiché ulici na předměstí velkoměsta,

uprostřed stromů, listové zeleně a trávníků. Často však pozoruji, že stačí, když jdu do centra nakoupit nebo něco vyřizovat na úřadech, a už se cítím unaven a zoufale apatický.

Snad vás bude zajímat, proč ve velkoměstech není tolik kyslíku jako na venkově nebo na předměstích. Naše zásoba kyslíku vzniká v zelených rostlinách. Venku je zeleně dost. Rostliny dodávají bohatou zásobu kyslíku a přijímají kysličník uhličitý, který vydechují lidé a zvířata. Krátce řečeno, musíme zemřít v souladu s přírodou. Předáváme rostlinám kysličník uhličitý a rostliny nás zásobují kyslíkem.

Lidé ve velkoměstech však nežijí uprostřed zeleně, ale mají kolem sebe dlážděné nebo betonové chodníky, asfaltové silnice a vysoké cihlové nebo železobetonové budovy, které nám kyslík nemohou poskytnout. V mnoha zemích se v obchodních domech využívá 75 procent vzduchu znovu — ovšem s přídavkem voňavky. Do večera se pak vzduch stává směsicí vůní, které nezvyšují obsah kyslíku a mohou u některých lidí vyvolat přecitlivělost.

K tomu ještě přidejte hustý provoz na ulicích. Všechna motorová vozidla spalují kyslík a vydávají nedýchatelné, jedovaté plyny. Můžeme se tedy divit, že v centru velkoměsta cítíme únavu?

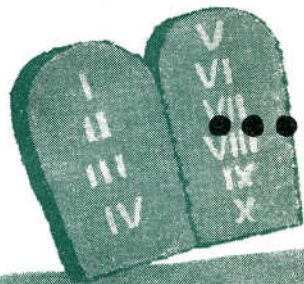
K únavě, nervovému napětí a zeslabování rezerv naší nervové soustavy přispívá nejen nedostatek kyslíku ve městě, ale druží se k tomu hluk vozidel, houkání aut, zvonící

telefony i jiný hluk, který po celý den dráždí naše uši i nervy. Sami musíme splnit mnoho důležitých úkolů, které často nesnesou ani minutu odkladu, spěcháme na autobus, nakupujeme a navíc musíme učinit zadosť mnohým společenským povinnostem. To je úžasný nápor na nervy, na který jsou obyvatelé velkoměst zřejmě zvyklí.

Odpověď na problém únavy není snadná a jednoznačná. Cítíš-li se často vyčerpan, zajdi si k lékaři. Příčina chronické únavy však může být mnohem závažnější, než městský způsob života. Řekne-li ti tvůj lékař, že je vše celkem v pořádku, proč bys neutlumil co nejvíce činitelů únavy velkoměsta? V tom případě uvažuj o těchto radách:

1. Pohybuj se co nejvíce v přírodě. Zelené prostředí předměstí ti poskytne nejenom čerstvý vzduch s bohatou zásobou kyslíku pro buňky těla, které po něm touží. Nalezneš zde i odpočinek pro mozek a nervy. Při procházce krajinou ruku v ruce s manželkou nebo s manželem si možná připomenete šťastná zaslá léta. Opájejte se bezprostředně krásou bohatého listí a jemným sametem bílých obláček na azurově modré obloze. Nač spěchat? Zde není spěch na místě. Vychutnejte přírodu co nejlépe! Po návratu domů poznáš, že máš lehčí chuzi. Odpočinek, klid, čerstvý vzduch a štěstí v duši zahnal všechny stopy únavy.

2. Nech si něco na zítřka. Obyvatelé

...a přikázání jeho zachovávej!

Jižní Ameriky mají jeden zvláštní zvyk. Vždy si nechávají nějakou práci na druhý den. Také u některých asijských národů můžeme pozorovat, že mají čas posedět si. V některých městech sedávají před svými domy a spokojeně se baví. Běloši se neustále honí, ale oni se nedají vyrušit z klidu a říkají: „Jen ať si spěchají. My si sedíme, přemýšlíme a jsme šťastni.“ A dodávají: „Mají vždy mnoho práce, ale udělají málo. Poletují jako motýl a nejsou vůbec šťastni.“

Vezměme si příklad z našich orientálních přátel. Udělejme si čas, abychom si mohli sednout. „Nesedneš-li si dnes, možná, že tu již potom nebudeš a neposadíš se,“ říkají orientálci. Dopřej si trochu radosti, odpočini si, a budeš déle žít.

3. Nechtěj zaručeně ztroskotat. Co z peněz, budeš-li tak unaven a nemocen, že je neužiješ? Pamatuj na své zdraví. Budeš déle žít, budeš i déle pracovat a těšit se z výsledků své práce.

V KAŽDÉ DOBĚ MĚL BŮH NA ZEMI SVĚ POSLY, KTERÍ PŘINÁŠELI POSELSTVÍ SVÝM vrstevníkům. Noe měl poselství pro předpotopní svět, Eliáš pro odpadlý národ Izraelský, Jan Křtitel hlásal první příchod Kristův, reformátoři návrat k bibli. Také pro druhý příchod Kristův má být svět připraven. Podle proroctví knihy Zjevení má církev hlásat poselství, jež bylo představeno třemi anděly ve 14. kapitole: „Bojte se Boha a vzdejte jemu chválu, neboť přišla hodina soudu jeho; a klanějte se tomu, kterýž učinil nebe i zemi i moře i studnice vod.“ (viz verše 6-12) Základem tohoto poselství je výzva — „Bojte se Boha“. Dnešní křesťané jsou však náchylní k tomu, aby si Boha „zmodernizovali“ a „zdemokratizovali“. I když ne zcela otevřeně, přece mu často upírají autoritu a právo vládnout svému stvoření. Proto je dnes tak málo „bohobojných“ věřících. Lidé si vytvořili svého „domácího boha“, před kterým nestojí v bázi a účtě. A protože nemají před ním respekt, necítí ani potřebu poslouchat jej. Kristus však představil světu Boha, jenž stvořil tuto zem a který ji také vládne. Kristův Bůh lidem žehná pro jejich poslušnost, ale neposlušnost navštěvuje tresty. Učedníci plně pochopili, co je to neposlušnost a měli pro ni jednoznačné označení — hřích. A abychom nebyli na pochybách, co to hřích je, nechali nám jasné vysvětlení: „Hřích je přestoupení zákona.“ (1 Jan 3, 4) Ano, hřích je porušení Božího zákona — Desatera.

Bát se Boha, znamená uznat jej jako nejvyššího Vládcu a respektovat jej i jako svého osobního Pána a Krále. Tato bázeň Boží není v žádném případě totožná s obvyklým strachem nebo úzkostí, jež se nás zmocňuje při pomýšlení na zlého člověka. Je to spíše hluboká úcta člověka hledícího na božskou lásku, moudrost a všemohoucnost. A protože Kristus chtěl právě tyto Boží vlastnosti lidem představit, musel jim připomenout i trvalou platnost jeho zákona.

„Deset přikázání, krátkých, obsažených a směřujících, obsahuje povinnosti člověka k Bohu a k bližním; všechna přikázání vycházejí z velké základní zásady lásky. „Milovati budeš Pána Boha svého ze srdce svého, a ze vši duše své, a ze vši síly své, i ze vši mysli své, a bližního svého jako sebe samého.“ (Luk 10, 27; viz též Moj 6, 5. 6; 3 Moj 19, 18) V deseti přikázáních jsou tyto zásady podrobně rozvedeny a přizpůsobeny lidským podmínkám a poměrům.“ (E. G. Whiteová: Patriarchové a proroci, str. 221)

Protože je tak mnoho těch, kteří nikdy deseti Božím přikázáním neporozuměli, chceme podat jejich stručný přehled. Jsme si vědomi toho, že není možné vyčerpat tento předmět, vždyť žalmista David napsal: „O jak miluji zákon tvůj, tak že každého dne on jest mé přemýšlování.“ (Žalm 119, 97) David přemýšlel o Božím zákonu, studoval jej a snažil se jej denně uplatňovat. Toto poznání mu propůjčilo moudrost, takže mohl vyznat: „Nad nepřátely mé moudřejšího mne činíš přikázáními svými... Nade všechny své učitele rozumější jsem učiněn; nebo svědectví tvá jsou mé přemýšlování.“ (Žalm 119, 98a. 99)

- I. JÁ JSEM HOSPODIN BŮH TVŮJ, KTERÝŽ JSEM TĚ VYVEDL ZE ZEME EGYPTSKÉ, Z DOMU SLUŽBY, NEBUDEŠ MÍT BOHŮ JINÝCH PŘEDE MNOU.
- II. NEUCINIŠ SOBĚ RYTINY, ANI JAKÉHO PODOBENSTVÍ TĚCH VECÍ, KTERÉŽ JSOU NA NEBI SVRCHU, ANI TĚCH, KTERÉŽ NA ZEMI DOLE, ANI TĚCH, KTERÉŽ U VODÁCH POD ZEMI. NEBUDEŠ SE JIM KLANĚTI, ANI JICH CTÍTI. NEBO JÁ JSEM HOSPODIN BŮH TVŮJ, BŮH SILNÝ, HORLIVÝ, NAVŠTĚVUJÍCÍ NEPRAVOST OTCŮ NA SYNECH DO TŘETÍHO I ČTVRTÉHO POKOLENÍ, TĚCH, KTERÍŽ NENÁVIDÍ MNE, A ČINÍCÍ MILOSRDENSTVÍ NAD TISÍCI TĚMI, KTERÍŽ MNE MILUJÍ, A OSTRÍHAJÍ PŘIKÁZÁNÍ MÝCH.
- III. NEVEZMEŠ JMÉNA HOSPODINA BOHA SVĚHO NADARMO; NEBOť NENECHA BEZ POMSTY HOSPODIN TOHO, KDOŽ BY BRAL JMÉNO JEHO NADARMO.
- IV. POMNI NA DEN SOBOTNÍ, ABYS JEJ SVĚTIL, ŠEST DNÍ PRACOVATI BUDEŠ, A DĚLATI VŠELIKÉ DÍLO SVĚ; ALE DNE SEDMÉHO ODPOČINUTÍ JEST HOSPODINA BOHA TVÉHO. NEBUDEŠ DĚLATI ŽADNÉHO DÍLA, TY I SYN TVŮJ I DCERA TVÁ, SLUŽEBNÍK TVŮJ I DĚVKA TVÁ, HOVADO TVÉ I PŘÍCHOZÍ, KTERÝŽ JEST V BRANÁCH TVÝCH. NEBO V ŠESTI DNECH UČINIL HOSPODIN NEBE I ZEMI, MOŘE A VŠECKO, COŽ V NICH JEST, A ODPOČINUL DNE SEDMÉHO; PROTOŽ POZEHNAL HOSPODIN DNE SOBOTNÍHO A POSVĚTIL HO.
- V. CTI OTCE SVĚHO I MATKU SVOU, Ať SE PRODLEJÍ DNŮVĚ TVOJI NA ZEMI, KTEROUŽ HOSPODIN BŮH TVŮJ DÁ TOBĚ.
- VI. NEZABIJEŠ.
- VII. NESESMILNÍŠ.
- VIII. NEPOKRADEŠ.
- IX. NEPROMLUVIŠ PROTI BLÍZNIMU SVĚMU KRIVÉHO SVĚDECTVÍ.
- X. NEPOŽÁDÁŠ DOMU BLÍZNÍHO SVĚHO, ANIŽ POŽÁDÁŠ MANŽELKY BLÍZNÍHO SVĚHO, ANI SLUŽEBNÍKA JEHO, ANI DĚVKY JEHO, ANI VOLKA JEHO, ANI OSLA JEHO, ANI COŽKOLI JEST BLÍZNÍHO TVÉHO.

PŘIKÁZÁNÍ PRVNÍ NEBUDEŠ MÍTÍ BOHŮ JINÝCH PŘEDE MNOU

Deset Božích přikázání nám vlastně podává všechny důležité zásady lidského chování. Desatero nelze srovnat s lidskými zákony a předpisy, jež musí být často upraveny a měněny. Boží příkazy zjevují charakter Stvořitele, dokládají jeho existenci a jsou spojnicí mezi dávnou věčností a věčnou budoucností. Deset Božích přikázání — Dekalog, jak je nalézáme ve druhé knize Mojžíšově 20. kapitole, jež vyšla na hoře Sinaj z Božích úst a dvakrát byla napsána na kamenné desky, to nebyla jen nějaká přechodná opatření pro zbožný lid. Měla se stát vzorem a normou všeho lidstva, po všechny časy. Sahají od věčnosti až po věčný život světa, vykoupěného z tragických následků hříchu. Inspirovaný prorok David věděl, že Boží zákon je trvalý a neměnný, a proto napsal: „... nepohnutelní všichni rozkazové jeho. Upevnění na věčnou věčnost; učinění jsou v pravdě a v pravosti.“ (Žalm 111, 7. 8)

Zpola obrácený lid Izraelský byl shromážděn na úpatí hory Sinaj, když Mojžíš přijímal desky zákona, které měly tento božský zákon jeho lidu připomínat. Zatímco Mojžíš byl vzdálen od svého lidu, propadl tento panice a žádal Arona: „Udělej nám bohy, kteří by šli před námi.“ (2 Moj 32, 1) A víme, že Aron podlehl. Ovšem i později si svět vytvářel vlastní společenská pravidla, vytesal si vlastní božstva a sklízel ovoce vzpoury proti Bohu.

Morální předpisy, jež Bůh vyryl vlastním prstem do kamenných desek a k nimž Kristus podal duchovní vysvětlení, nabízí řešení mnohých problémů dnešního člověka. Neobviňujeme v nejrůznějších spletných situacích křesťanství nebo Boha. Dostáváme-li se někdy do různých problémů a svízeli, hledíme vinu v nás samých, kteří se často stavíme proti nebeskému zřízení a pohrdáme základy pravdy.

Ve významném vidění oznámil Bůh proroku Izaiášovi pozoruhodnou výstrahu, kterou měl dále tlumočit: „Běda těm, kteří říkají zlému dobré, a dobrému zlé, kladouce tmě za světlo, a světlo za tmě, pokládající hořké za sladké, a sladké za hořké. Běda těm, kteří jsou moudří sami u sebe, a vedle zdání svého opatrní. Běda těm, kteří jsou silní ku pití vína a muži udatní k smíšení nápoje opojného, kteří ospravedlňují bezbožného pro dary, spravedlnost pak spravedlivých tak odjímají od nich.“ (Iz 5, 20-23)

Povšimněme si dobře, proč Bůh vynáší tento rozsudek: „Nebo zavrhl zákon Hospodina zástupu, a řečí svatého Izraelského pohrdli.“ (v. 24) Každá společnost, která chce žít ve svornosti a spravedlnosti, musí uznat určité zásady, jež mají všichni její členové dobrovolně dodržovat. Křesťan, který znehodnocuje požadavky morálního zákona, není hoden tohoto označení a není čistý před Pánem. V minulosti křesťanství zklamalo právě proto, že Kristovi následovníci si dovedli představit duchovní život jediné bez kázně a sebezapření. Kdyby se přidrželi mravního zákona, získali by kázeň a pravou lásku ke Kristu, který na kříži zemřel jako oběť smíření zákona.

Dokonalé mravní měřítko

Desatero zůstalo po celá staletí a tisíciletí

nedotčeno. Tam, kde je lidé uznávali, přinášelo požehnání jejich snažení. Jeho posledních šest požadavků, usměrňujících vzájemné vztahy jedinců a lidí, zhrnul Pán Ježíš v kázání na hoře: „A protože všechno, jakž byste chtěli, aby vám lidé činili, tak i vy činite jim; toť zajisté jest zákon i proroci.“ (Mat 7, 12) Tak se přikázání stala již v oné době společenským měřítkem.

„Nebudeš mítí bohů jiných přede mnou.“

V den vydání zákona halila se hora Sinaj do oblaku kouře a Bůh mluvil výstražně proti bezbožnosti. Hned toto první přikázání zasáhlo přímo kořen všech hříchů od doby Adamovy počínaje. Proti jakému hříchu je namířeno? Proti nastolení jiného „boha“, vlastního JÁ, namísto Boha. Učinit něco takového je duchovní přestupek. Tím, že člověk uctívá stvoření více nežli Stvořitele, popírá své posvátné dědictví a přinášením druhořadých darů na oltář, zprofanuje oběť.

Když Mojžíš s Jozuem sestupovali se skalnaté hory, viděli, jak si lid našel jiného „boha“. Slyšeli křik a výskání rozjařeného davu, který se podobal divoké vřavě. Nemohli ani uvěřit svým uším. Jaká to rouhavá slova provolávali Izraelští? „Toto jsou bohové tvoji, Izraeli, kteříž tě vyvedli z země egyptské.“ (2 Moj 32, 4) Lid si vytvořil zlaté tele podle způsobu egyptských bohů a oddal se hodování a nemravnému orgiím. Přitom předstíral, že oslavuje Hospodina. Mojžíš byl při pohledu na tuto scénu tak zděšen, že vzal krásné desky zákona, na které Bůh krátce předtím vepsal přikázání, jež měla uchránit lid před duchovním nebezpečím, a na důkaz vlastního zármutku i Boží nelibosti je roztrhl o skálu.

Satan se odjakživa vyznal v „umění nahrazování“. V zahradě Eden nabízel poznání zlého za nebeskou moudrost Za duhu Božího zaslíbení navrhnul babylónskou věž, která se měla stát útočištěm v případě nové potopy. Místo stánku s Boží přítomností vedl lid k tomu, aby stavěl v hájích chrámy pohanským božstvům. Na místo Beránka zabitého od ustanovení světa v zájmu spasení člověka vymyslel ohavné uctívání bázanských volů.

Tím, že Mojžíš onoho smutného dne rozbil na Sinaji kamenné desky, nezměnil se Boží plán a ani nedošlo k odstranění zákona. Mojžíš musel připravit nové desky, na které Bůh znovu přikázání vepsal. Tyto desky byly uchovávány po celou dobu putování vyvoleného lidu v truhle smlouvy. Velkolepé konstituční zásady nebes byly uloženy přímo pod deskou přikrývací tuto truhlu — pod slitovnicí, připomínající Boží lásku k člověku.

Pán Ježíš vykládá zákon

Pán Ježíš poukázal na pozitivní stránku prvního přikázání tím, že na otázku zákoníka — „Které je přikázání velké v zákoně?“ — pohotově odpověděl: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, a ze vši duše své, a ze vši mysli své.“ (Mat 22, 37) Na tomto přikázání nám proto musí nesmírně záležet. Kdyby se jím lidé vždy řídili, odpadla by na světě nevyšlovná bída a bolest. Oni však nechtějí posvětit svá srdce, myslí a duši Bohu, a na trůn dosazují místo toho své vlastní názory a myšlenky. Dnešní lidstvo má náboženství plné kompromisů a okázalosti, a proto odmítá zásady a kochá se v nemravnosti.

Snad můžeme omluvit nevěřící svět, že nezná Boží zákon. Ale odmítavý postoj křes-

tanů k Božím požadavkům dokazuje, že zradili svoji odpovědnost. Každý rozumný člověk pochopí, že i v nádherné svatyni můžeme sloužit vlastním bohům. Na jedné straně můžeme mluvit o autoritě Božího slova a na straně druhé vychalovat rozum těch, kteří jej ničí. Přes okázalé skutky dobročinnosti můžeme být otroky mamonu. Člověk může psát zbožná pojednání a kázat morálku evangelia a přitom může být pošetilý kacíf. Bůh nepřijme rozdělené srdce. Kristus mluvil jasně o tom, že nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. „Nikdo nemůže sloužiti dvěma pánům; neboť buď bude jednoho nenáviděti a druhého milovati, nebo jednomu dá přednost a druhým pohrdne. Nemůžete sloužiti Bohu a mamonu.“ (Mat 6, 24)

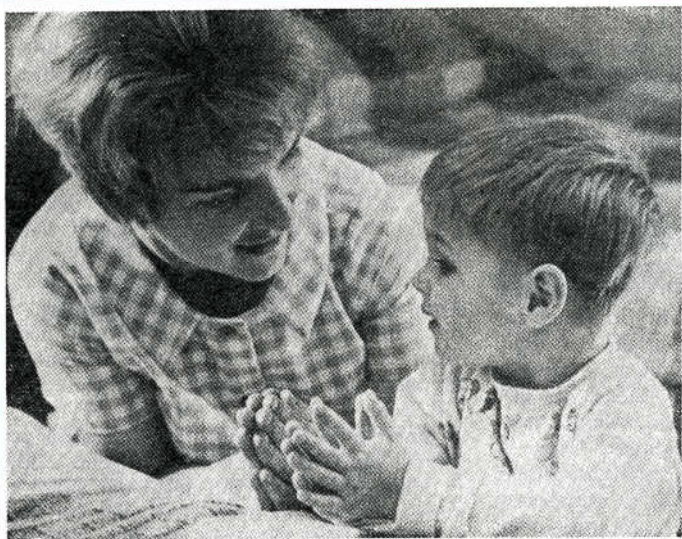
Dnes je velmi mnoho lidí duchovně osiřelých, kteří by mohli nalézt útěchu a klid v Bohu. Jako kdysi Job, tak i oni volají ve svém utrpení: „Ó bych věděl, kde ho najít!“ (Job 23, 3) Všem těmto upřímným srdcím ukazuje bible na první krok k Bohu: „... nebo přistupující k Bohu věřiti musí, že jest Bůh, a těm, kteří ho hledají, že odplatu dává.“ (Žid 11, 6) Jedna zajímavá arabská legenda vypráví o obrovském skalním útesu, který je vystaven náporu živlů a na každého kolemjdoucího působí velmi výhrůžně. Jestliže se však někdo ke skále přiblíží ze správné strany, tomu se v holé skále otevrou dveře a znavený poutník si může v chládku odpočinout. Navíc nalezne drahocenné poklady, z nichž si dle libosti může vzít.

Tento příběh obrazně naznačuje, jak se má životem znavený poutník přiblížit k Bohu. Na cestě za duchovním objevem se musí především odvrátit od cest hříchu.

Bible je pro většinu obyvatel světa závěrnou knihou. Představuje pro ně jen pochybné dějiny dávného a zapomenutého národa, prázdné životopisy mužů a žen, kteří dávno zetleli v bezejmenných hrobech, nudné mravní zásady, nehodící se do vřavy a shonu moderního života, mystické zprávy o hříchu a Vykupiteli, o němž slyší snad jen o vánočních a barvitě líčené budoucího Božího hněvu. Jakmile se však k bible upřímně přiblíží a chtějí ji uvěřit, stane se jim Boží slovo bohatou a nádhernou zkušeností. Klíčem k těmto dveřím naděje a pochopení je víra v Krista, jakožto Spasitele světa. Jan to jasně vyjádřil v desáté kapitole svého evangelia: „Já jsem dveře ovčí. Všichni, kolik jich přede mnou přišlo, zloději jsou a lotři, ale neslyšely jich ovce. Já jsem dveře skrze mne všel-li by kdo, spasen bude, a vejde i vyjde, a pastvu nalezne.“ (v. 7-9)

Ježíš označil zachovávání prvního přikázání jako přední povinnost člověka. Základem mravní úrovně každého křesťana je pravé pokání. A taková duchovní změna musí začít u jednotlivce, ke kterému Boží zákon v prvé řadě promlouvá. Bůh učinil člověka ke svému obrazu, a proto i duchovní obnova musí začít osobním vztahem k Bohu. I ty největší snahy a úmysly nevytvoří správný vztah mezi lidmi, pokud si každý jednotlivec neuvedomí, že Bůh je láska a že „rozumu výborného nabývají všichni,“ kteří plní jeho přikázání. (Žalm 111, 10)

Kdo toto pochopí a takto jedná, nalezne klid a duchovní bezpečí. Jedině tak vzniká soulad s nebesy. Je zde však jedna podmínka — být poslušen důležitých příkazů Božího mravního zákona, jehož první přikázání jasně praví: „Nebudeš mítí jiných bohů přede mnou.“

O ÚČELU VÝCHOVY

NAZORNÁ SROVNÁNÍ nebývají zcela výstižná, mají nějakou chybu. A přece většinou mohou dobře objasnit i spletité souvislosti. Hovoříme-li zde o účelu výchovy, ukažme si na příkladu, oč vlastně jde.

Sochař chce z velkého žulového kvádru vytvořit postavu. Určitě se mu to nepodaří, nebude-li mít jasnou představu o svém uměleckém díle. Může pracovat podle živého modelu a mnozí sochaři tak činí, nebo má ve své představě jasnou myšlenku. Jestli tato podoba existuje v jeho fantazii nebo je skutečná — vždy pracuje podle vzoru. Čím intenzivněji se řídí podle předlohy, tím lépe zpracuje svůj žulový kvádr. Neřídí-li se umělec podle předlohy a nemá-li ani jasnou představu o tom, co chce vytvořit, pak celá jeho práce bude velkým omylem. Úkol spočívá v tom, vytvořit skutečnost podle myšlenky. Bude-li vzor nebo myšlenka bezcenná, nevznikne z toho žádné výmluvné umělecké dílo. Nestojí-li model za nic, pak si může dát sochař sebevětší práci s kusem žuly, a přece nebude se svou prací spokojen.

Nezapomeňme však ještě na dva další aspekty. Někdy je model nebo myšlenka v představách umělce bezvadná, a přece se práce nepodaří. Může to záviset na špatné kvalitě žuly. Možná, že je příliš drobná nebo příliš tvrdá. Nedá se opracovat podle přání. Možná, že je neúspěch způsoben neschopností umělce. Mo-

del i materiál jsou dobré, ale umělec s nimi neumí dobře zacházet.

Vraťme se k naší úvodní myšlence. Sochař musí mít myšlenku. To je také výchozí myšlenka vychovatele. Nebude-li mít jasnou představu o tom, co chce

získat, vzniknou mnohé těžkosti. Neznají-li rodiče správný směr a cíl výchovy, nebudou mít úspěch. Když sochař pokazí svůj žulový kvádr, protože měl jen nejasnou myšlenku, má z toho materiální škodu. Nelze si však ani představit následky, když rodiče pokazí budoucí osobnost dítěte, protože neměli jasnou představu o své výchově. Je to tak lehce pochopitelné, a přece musíme vždy a znovu zdůrazňovat: Vychovatel musí vědět, kterým směrem chce vést dítě! Musí mít v tom dokonale jasno! Patří k tomu samozřejmě určité schopnosti a znalosti o „materiálu“. O tom si pohovoříme jindy. Teď nám půjde jen o to, abychom si ujasnili, že všichni, kteří mají co činit s výchovou dítěte, musí mít model nebo jasnou myšlenku. Musí přesně vědět, jak chtějí formovat novou osobnost, kam směřuje jejich výchova.

Nebudeme se zabývat radami některých moderních pedagogů, kteří radí, aby se dítě vyvíjelo bez jakýchkoli výchovných vlivů. Tvrdí, že ponecháme-li dítě samo sobě, vyvíjí se nejlépe a nejjistěji se z něj stane dokonalá osobnost. Všechny zásahy a formování z vnějšku, ať jsou to třeba vlastní rodiče, prý zraňují přirozené vnímání dítěte a působí nenapravitelné škody. Tito pedagogové tvrdí, že všechny vady ve vývoji charakteru jsou zavineny zásahy vychovatelů. Snad v něčem mohou mít pravdu. Avšak úplně nesprávné jsou extrémní závěry vůbec neovlivňo-

vat výchovu dítěte. Naopak velmi oprávněná je zásada: Naše děti by měly být ve svém vnitřním vývoji především ovlivňovány svými rodiči. Musíme si proto přivlastnit důkladné znalosti o základní podstatě našich dětí a ujasnit si účel všeho výchovného snažení.

Chceme varovat ještě před jiným nebezpečím. Chybí-li v působení na dítě jasný výchovný cíl, přivádí to dítě k duševní nestálosti. Právě tak povážlivé je neustálé měnění výchovných cílů. Samozřejmě, že se může stát, a někdy je to dokonce žádoucí, aby se zkorigoval naznačený výchovný cíl. Běžně by to však měla být výjimka. Hned na začátku si musíme jasně uvědomit, jak chceme dítě vychovávat a kam je chceme přivést.

Výchova - kdysi a dnes

Abychom předešli nepochopení, chceme objasnit hlavní účel těchto statí. Z hlediska vzniku a významu slova se zdá relativně velmi jasný. Ve slově výchova je obsaženo sloveso chovati - pečovati. Tím získá slovo chovat - vychovat svůj přesnější význam: ze stavu nehotového a bezradného na přírodě závislého má být člověk vychován k dokonalosti. Výchova znamená tedy upnutí všech sil člověka k uloženému cíli. Latinské a řecké přirovnání v raných dobách rozumělo výchovou zprostředkování přirozených životních potřeb: potravu, oděv a ochranu. Tím je řečeno to podstatné z hlediska jazykového.

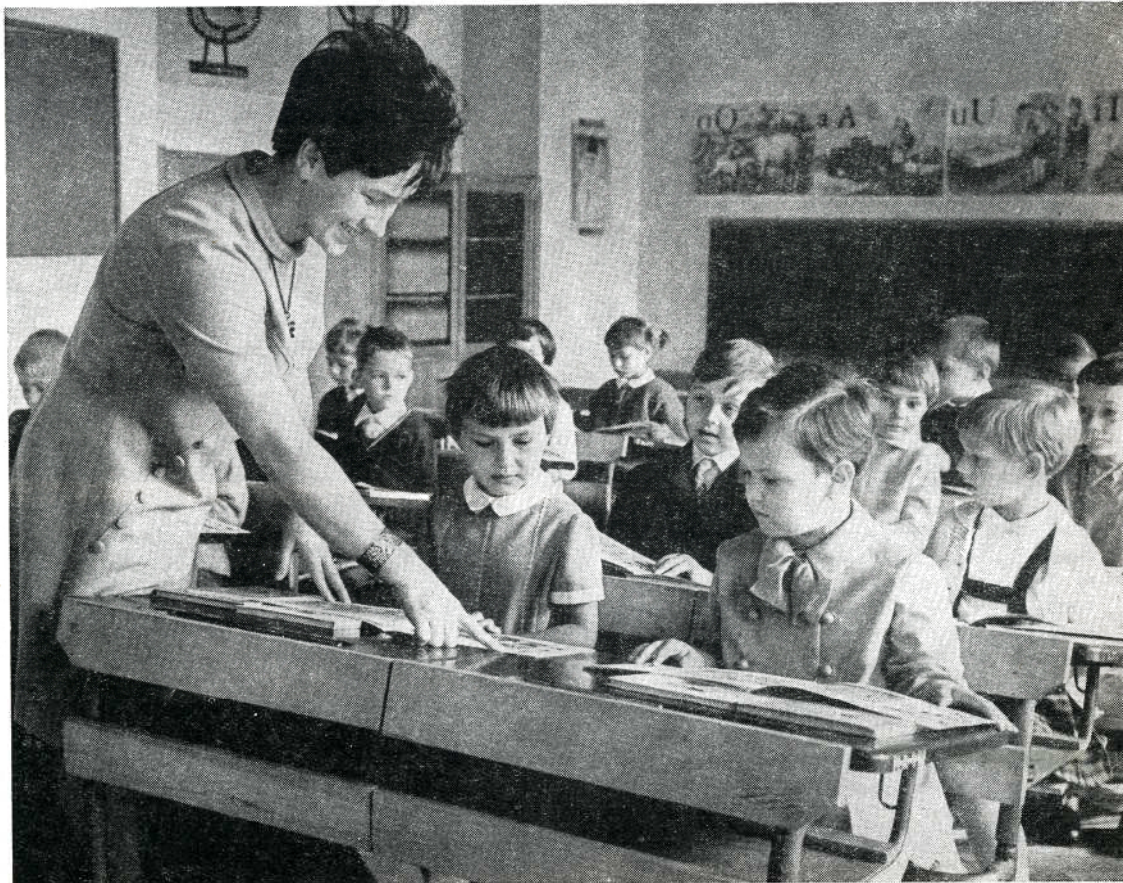

Foto ČTK

Na výchovu se nemůžeme dívat jen z tohoto hlediska. Někteří pedagogové se domnívají, že výchova je donucování. Listujeme-li v dějinách pedagogiky, najdeme tam příliš často tuto myšlenku. Ve starověku měly děti jen málo práv a o školství a výchovných metodách jsou jen nepatrné záznamy. Větší záznamy nalézáme ze středověku. Studujeme-li je, pocítíme s dětmi jen hluboký soucit. V raném středověku byla normální škola školou klášterní. Zde vládla přísná kázeň. Hůl a metla byly nepostradatelnými pomocníky výchovy. Hůl byla symbolem učitele. Radosti mládí nepřekročily práh takové školy. Můžeme-li věřit lite-

rárnímu svědectví, pak doma vládly podobné poměry.

Podstatné změny ve školství nastoupily s příchodem humanismu a reformace. Hlavní změny se týkaly školy, učební látky a vyučovacích metod. Postavení dítěte ve společnosti se nezměnilo. Luther i někteří jiní reformátoři byli sice ovlivněni výrokem Nového zákona o dětech, ale v podstatě je i pro Luthera výchova něčím, kde se více nebo méně používá donucování.

Výchovné metody se změnily teprve v době osvícenské. Zástupci této doby John Locke nebo Jan Ámos Komenský věnovali problému výchovy zvláštní pozornost. Pro ně vychovávat zna-

mená dovolit dítěti, aby se správně vyvíjelo. Dítě musí nasbírat zkušenosti. Vychovatel je přitom vede, ale nesmí to být drezúra. Vychovatel má za povinnost pozorovat podstatu, schopnosti a povahu dítěte a usměrňovat ho podle jeho osobnosti. Má se to dít bez nucení a tvrdé kázně. Osvícenství usměrňuje otázku, JAK vychovávat. Mnohé z toho neodpovídá úplně našemu dnešnímu pojetí, ale vcelku jsou to rady moderní. V čele výchovných pravidel je antická věta: „Ve zdravém těle zdravý duch.“ Vychovateli se klade na srdce, aby nepečoval jen o duševní rozvoj dítěte, ale také o rozvoj tělesných schopností. Dítě má být vychováváno rázně a bez rozmazlování. John Locke např. radí: „V hojnosti čerstvý vzduch; tělocvik a dostatečný spánek; jednoduchá strava, žádné víno nebo opojný nápoj a jen málo nebo raději žádné léky; nepřilíš teplý a úzký oděv.“

O sto let později byl pojem výchovy osvobozen od všech pravidel. Jan Jindřich Pestalozzi (1746–1827) byl nazýván největším reformátorem výchovy. Výchova začíná již v kolébce, a proto se obrací zvlášť k matkám. Domov je pro Pestalozziho ústředním místem výchovy. Opěvuje zvlášť moc lásky jako výchovného prostředku a přirovnává ji k jarnímu slunci, které prohřívá ztuhlou zimní zemi. Právě tak má vychovatel probouzet v dítěti dřímající síly. Znamená to poznat individualitu a osobitý život dítěte a pak přimět k plnému rozvoji všechny schopnosti. Na žádný způsob nesmí se libovolně nebo tvrdě zasahovat do

tohoto téměř samovolného procesu vývoje.

Pestalozzi zasáhl i naši dobu. Měl následovníky a měl také nepřátele, následovala reakce, ale jeho lidské pojetí výchovy nebylo již možno potlačit.

Vzpomeňme zde ještě jedno jméno, jméno Švédky Ellen Keyové. Její nejznámější dílo vyšlo r. 1900 a název se stal heslem mnoha pedagogů: „Století dítěte“. Nesouhlasím se vším, co Ellen Keyová vyžadovala. Mnohé se mezitím ukázalo jako pedagogický omyl. Avšak jedna zásluha se jí nemůže upřít: Postarala se o výraznou změnu v posuzování bytosti dítěte a výchovných metodách. Mnohé její these byly mezitím opraveny, ale ve vědomí veřejnosti se podstatně změnil názor na výchovu. Bylo to jistě i zásluhou dalších vlivů, které do výchovy zasáhly.

Různé významové stupně pojmu výchova je nutno rozšířit ještě o jednu myšlenku. Určení pojmu z hlediska jazykového a historického chceme doplnit obsahem výchovy. V mnohých pojednáních o výchovných otázkách je předmětem výchovy dítěte. Kromě metody a cíle výchovy rozeznáváme i obsah výchovy. Ptáme se, oč nám jde a o koho nám ve výchově jde. Tady už je odpověď těžší.

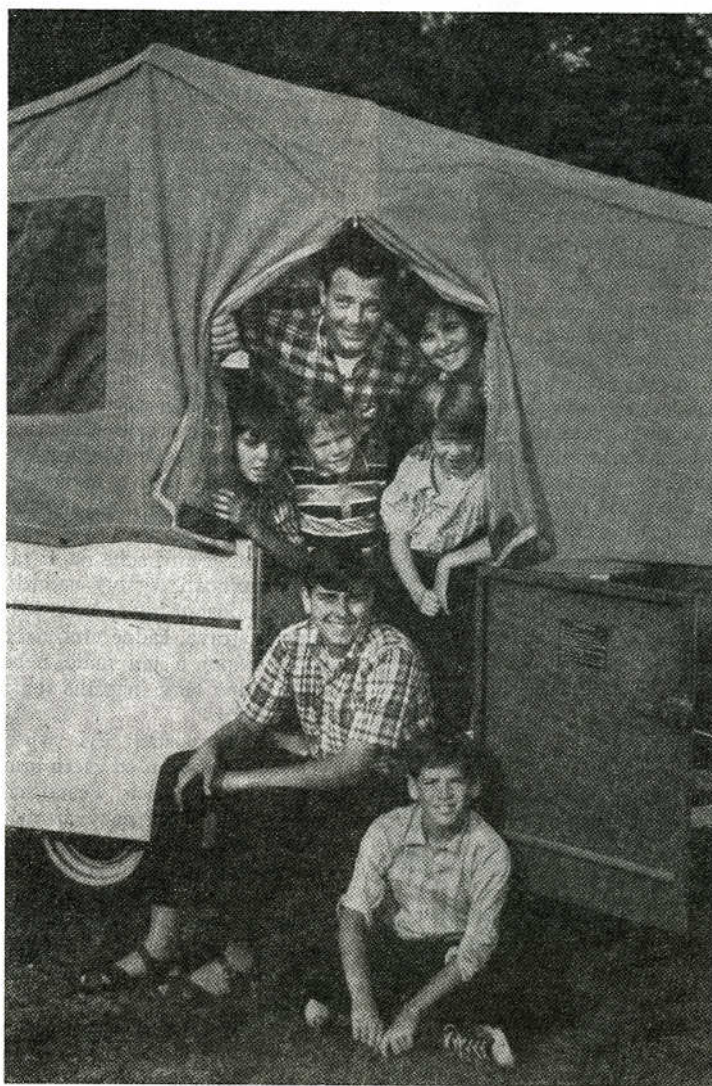
Obsahem výchovy není jenom dítě samotné. Dítě nežije ve vzduchoprázdnu. Ve výchově ke každému JÁ patří i TY a ONO. Jestliže pod pojmem JÁ rozumíme dítě, pak pojem TY může mít různá jména. Mohou to být rodiče, učitel, sestra, bratr nebo přítel. Každé jiné JÁ působí nějak svým vlivem. Obsah výcho-

vy je střídavé vzájemné působení toho JÁ a TY. Nejenom, že okolní lidé působí na dítě, ale i dítě působí na své okolí.

Ke vztahu JÁ-TY patří i další vztah: to ONO. Copak to je? Jednání lidí se vždy podle něčeho řídí a podle něčeho hodnotí. I vychovatel hodnotí chování a jednání dítěte podle něčeho. Hodnotí podle určitých směrnic. Buďto je odněkud má nebo si je sám vytváří. Díváme se na ně jako na pevné a stálé směrnice. Přisuzujeme jim určitou objektivitu. Kde je pramen těchto směrnic, jaké je jejich výchozí hledisko? Mohou být různá výchozí hlediska. Ale pro pochopení našeho uvažování o výchově a k pochopení těchto myšlenek platí jedno: pramenem všech směrnic k jednání ve výchově jsou věčně platné mravní zásady, obsažené v Božím zákoně. To je odpověď na otázku, co nebo kdo je tím třetím činitelem řídícím se k faktorům JÁ - TY. Když v obsahu výchovy budou tyto zásady chybět, pak vztah činitelů JÁ-TY je problematický. Chceme zdůraznit, že obsah výchovy pozůstává z tří činitelů: JÁ-TY-ONO. K úplné výchově jsou potřební všichni tři, nemůže z nich některý chybět.

Ještě je nutno zdůraznit další myšlenku. Dítě žije a bude se vyvíjet v určitém vztahu ke svému blízkému i širšímu okolí, ve vztahu k životu vůbec. V současné pedagogice se klade důraz právě na tyto vztahy. O jaké vztahy se jedná? Život člověka se pohybuje v několika oblastech. Člověk je do nich postaven a musí si k nim vytvořit vztah.

Takovou oblastí je například oblast sociální nebo kulturní. Sociální vztahy si vytváří člověk už ode dne svého narození. Patří sem společenské vztahy, přede-

vším v rodině. K sociální oblasti patří další vztahy k příbuzným, k přátelům, ke kolektivu spolužáků ve škole, k mládežnické organizaci apod. Kdyby si rodiče

uvědomili, že by k nim všem měli svému dítěti pomáhat vytvářet pěkné vztahy, pak by dítě ušetřilo různých konfliktů.

Bereme-li výchovu vážně, pak nemůžeme děti a mládež ponechat samu sobě v širokých oblastech každodenního života. Moderní výchova mládeže vyžaduje přípravu pro moderní hospodářský život. Úkolem rodičů není jenom najít hochovi nebo dívce vhodné zaměstnání. Známe všechna ta různá povolání dnešní moderní doby? Kdo z rodičů si dal už tu práci, aby měl o nich přehled? Jistě, je možné přenechat tuto starost příslušnému referentovi pro volbu povolání. Ale i rodiče by se měli o to zajímat. Aby svému dítěti mohli dobře poradit, měli by mít znalosti i z tohoto oboru.

Volba povolání je vlastně oblast moderního hospodářství. Do života mladého člověka zasahuje mnoho vlivů. Proč bychom měli vliv hospodářský opomíjet? Tedy do výchovy patří i oblast hospodářská.

Ve svém uvažování o výchově docházíme k závěru. Uvažovali jsme o formě a obsahu výchovy. K pochopení formální stránky jsme se zamysleli z hlediska jazykového nad významem slova výchova a pak jsme se podívali na krátké dějiny výchovy. Při zkoumání jejího obsahu jsme odkryli tři činitele: JÁ-TY-ONO. Uvažovali jsme i o vztazích člověka v oblasti sociální, kulturní a hospodářské. Ty všechny patří k pojmu výchova a v následujících úvahách se k nim budeme častěji vracet.

Dr. L. T.

Bílé vločky sněhu se snášely na celý kraj. Byl tichý večer, podobný mnoha večerům, a přece byl jiný. Příroda jakoby se snažila zakrýt sněhovým rouchem všechno to, co přinesl den. Ten snůh, to byly bílé obvazy na rány, bílé závoje nad černými hroby, mléko hladovému, nepopsané listy vedle soudních rozsudků.

Šel zvolna a lehce, jakoby mu bylo líto pošlapat sněhovou nádheru. Kdesi hodně dole, až na dně duše, cítil pelyněk. Čtvrt století si neuvědomoval jak chutná.

Zvuk lokálky a hlasy cestujících ho vyrušily. Nastoupil. Míjel jedno kupé za druhým. Všude někdo seděl, všude byli lidé, a on hledal člověka. Pátral v očích lidí, díval se do spicích tváří, na otevřené knihy, balíčky jídla, naslouchal slovům pro slova. Jak šedivý byl svět, jak lhostejný! Odvrátil se. Věcho mu bylo líto, všechno bylo studené, beztvaré, zbytečné. Za okny se mihala krajina a promítala obrazy na okoralou desku srdce.

Jen zdálky slyšel, že jej někdo oslovil. Nic zvláštního, společnost cestujících, která se baví a nemá ráda výjimky. Ale bylo to milé. Uvědomil si, že se ještě umí usmívat.

NÁVRAT

Sousedé si krátili cestu. Otázky jen pršely.

„A kam pan jede? A odkud? Jistě domů. Co rodina?“

Prudká bouře po jitrním rozbřesku. Kam vlastně jede? Sám neví. Nemá domov. Rodina. Táta. Maminka. Ta sladká slova zná jen z vyprávění. Vyrostil v ústavu.

Několik párů očí zjhllo. Dívka, po jejíž pravici seděl, mu podala veliký pomeranč a její oči připomínaly lekníny plovoucí na průzračné hladině slz.

Náhle pochopil, jak ho hladí ten soucit nikdy nepoznaný. Chtěl říci vše, svěřit se, osvobodit se od té pelyňkové přichuti života. Proč neřekl pravdu? Vždyť ho tolik chápou! Jede také z ústavu. Z ústavu nápravného zařízení. Udělal špatnou věc, ale již nikdy...

Ustrnul. Samet v očích se měnil v temnou ocel, lekníny se zavíraly. Malé ohničky šlehaly z očí, kameny létaly. Nucené odkašlávání, důležité čtení, dívka vedle si odsedla. A pak ticho. Důstojné ticho nad

smrtelně bledou tváří toho, jež lidská společnost nemínala přijmout zpět, důstojné ticho nad umírající duší člověka, pro něhož tekla na Golgatě krev.

Jen Ježíš, který měl po obou stranách kříže lotry, před nímž stála Samaritánka, Zacheus, Matouš i Petr, hříšníci a hříšnice, On jediný se dokázal sklonit nad každou lidskou bídou, On sám mohl odpustit, potěšit a pochopit.

Ježíš však nežil jen kdysi v Palestině. On zemřel za naše hříchy, vstal z mrtvých a vrátil se k svému nebeskému Otci. Jeho srdce je však právě tak milující, jako bylo na této zemi.

Milý příteli, možná, že jsi zůstal sám se svou bolestí, hříchem a utrpením. Snad máš přátele, kteří tě chápou, avšak jediný Přítel tě může pochopit dokonale, jedině On může i pomoci. Nechce tě vrátit zpět pouze do lidské společnosti, On tě chce mít ve společnosti nebeských bytostí a svého Otce. Vrať se jako marnotratný syn, dej Mu své srdce. Nebesa se zarádají, Ježíš tě přijme. Jdi! Návrat k Bohu je cesta ke štěstí.

M. Drbohlavová

BIBLICKÉ PARADOXY

S novým ročníkem Znamení doby otevíráme i novou rubriku, kterou chceme obohatit náš pohled na Boží slovo: Biblické paradoxy. Kdosi přirovnal Písmo svaté k broušenému drahokamu, který při každém otočení vrhá nové světlo. Kolik biblických pravd je skryto v hlubokých obrazech, které při studiu vrhají stále nové a nové světlo. Někdy se nám zdá, že v bibli jsou i taková místa, která si zdánlivě odporují. Jestliže je však správně pochopíme, pak poznáme, že jsou to „perly velké ceny“, a že mají nesmírnou hodnotu pro pochopení celého plánu vykoupění.

Pán Ježíš děkoval nebeskému Otci, že skryl pravdu před „moudrými a opatrnými“, a zjevil ji „pacholátkům“. Těm, kteří se domnívají, že jsou „bohatí a žádného nepotřebují“, bývají mnohé hloubky biblické zjeví ukryty. Přístup k nim mají ti, jež jsou malí a pokorní a touží po větším poznání a zkušenostech.

I apoštol Pavel potvrzuje skutečnost, že evangelium může někdo přijímat jako „bláznovství“, zatímco jiní rozeznávají jeho vznešenost a pravdivost. A právě pro ty chceme přinést vysvětlení mnohých biblických paradoxů a věříme, že je tak povzbudíme v dalším studiu Písma.

LEV BERÁNKEM

V Písmu svatém je použito více než 200 jmen, přívlastků a symbolů, vyjadřujících charakter a poslání Ježíšovo. Tato skutečnost potvrzuje pravdivost výpovědi proroka Izaiáš, že Mesiasovo „jméno bude Předivný“. (Iz 9, 6)

Jedno z nejvýznamnějších a nejvýznamnějších symbolických jmen je název „Beránek“. Od bran zahrady Eden až po Golgatu dokazovali lidé svou víru v plán vykoupění obětováním předobrazného beránka, v němž spatřovali „Beránka Božího, který snímá hříchy světa“. (Jan 1, 29)

Ještě za šedesát let po ukřižování a nanebevstoupení prohlašuje Jan Spasitele za „Beránka zabitého od počátku světa“. A kniha obsahující jména vykoupěných všech věků je nazývána „knihou života Beránkova“. (Zjev 21, 27) V knize Zjevení je celkem devětadvacetkrát Ježíš nazván „Beránkem“. V páté kapitole je Bůh představen jako sedící na trůnu a ve své ruce drží knihu zapečetěnou sedmi pečeti. A mocný anděl volá k obyvatelům vesmíru: „Kdo jest hoden otevřít tu knihu, a zrušit pečeti její?“ Další verš uvádí smutné Janovo zjištění, že „nemohl žádný, ani na nebi, ani na zemi, ani

pod zemí, otevřít té knihy, ani pohledět do ní.“ (Zjev 5, 2, 3)

Toto zjištění zapůsobilo na proroka tak, že plakal, dokud se mu nedostalo ujištění, že „Lev, ten který je z pokolení Judova, kořen Davidův“ přemohl i zvítězil a proto byl mocen „aby otevřel tu knihu a zrušil sedm pečeti jejích.“ (v. 5) Jan byl vyzván, aby pohlédl na tohoto lva, a když tak učinil, uviděl Beránka, stojícího „jako zabitý“. (v. 6)

Zde je tedy Pán Ježíš představen jako „Lev i Beránek“. To je jeden z mnoha předních paradoxů bible. Vždyť co si může více odporovat v přirozenosti, zjevu a charakteru? Oba tyto symboly jsou však nutné k dokreslení skutečného obrazu Kristova.

Paradox je v podstatě skutečně jen zdánlivě nesmyslné tvrzení. Je to popis něčeho, co odporuje zdravému rozumu, co se zdá být nepravděpodobné. V uvedeném biblickém příkladu jsou vedle sebe postaveny dva protichůdné obrazy. Jsou však pravdivé a dokonce i vznešené.

Žádné jiné stvoření by nemohlo lépe představovat mírnost, pokoru a nevinnost jako beránek. Beránkové nejsou nikdy prudcí a útoční, ani nebojují za svá práva. Nikdy nehledají odplatu nebo pomstu. V prorockém popise představil Izaiáš Krista těmito slovy: „Všichni my jako ovce zbloudili jsme, jeden každý na cestu svou obrátili jsme se, a Hospodin uvalil na něj nepravosti všech nás. Pokutován jest i strápen, avšak neotevřel úst svých. Jako beránek k zabiti veden byl, a jako ovce před těmi, kdož ji stíhají, oněměl, aniž otevřel úst svých.“ (Iz 53, 6, 7) A když apoštol Petr vzpomínal na události, při kterých se naplnilo toto proroctví, pak napsal: „Kterýžto, když mu zlořečili, nezlořečil zase; trpěv, nehrozil, ale poroučel tomu, kterýž soudí spravedlivě.“ (1 Petr 2, 23)

Když jistý italský právník vzpomínal ne-spravedlivý výslech Ježíše před židovským tribunálem, řekl: „Rozsudek byl již před výslechem rozhodnut... Ježíš to věděl a pohrdal odpovídat na to, co mu bylo předneseno, poněvadž to bylo nesprávné. Když proti němu vznesli nepravdivé obvinění, mlčel. Odpovídal teprve tehdy, když ho přestali nutit předkládáním falešných důkazů. Bylo to skutečně neobvyklé a vznešené chování obžalovaného u soudu.“ (Výslech Ježíšův, str. 180)

Na druhé straně nebylo lepšího obrazu, jenž by lépe symbolizoval odvalu, neohroženost a rozhodnost, jako lev. A také tyto vlastnosti byly charakteristickými vlastnostmi Ježíšovými. Byl nejstatečnější ze statečných a nebál se nejenom zlých lidí, ale i ďáblů. Nesmlouvavě káral zákoníky a farižeje pro jejich pokrytectví a nazýval je „blázny a vůdci slepých“. Připodobňoval je k „hadům, obilným hrobům a plemeni ještěřčím“. (Mat 23) Vyčistil chrám, když zpěvřel stoly ziskuchtivých penězomenců a vyhnal všechny, kteří z jeho domu dělali „dům kupecký“ a „peleš lotrovskou“. Mohl by jej někdo obvinít ve světle této skutečnosti, že byl zbabělý, vychytralý nebo vypočítavý?

Přirozená a opravdová mírnost i skromnost nemá nic společného s bojácností. Není jiným jménem pro strach, úzkost, slabost nebo zbabělost. V pravdě mírní a pokorní jsou též v podstatě stateční a silní. Jedině oni

mohou být klidní a rozvázní v tísní i převrácenosti. A právě proto, že Ježíš vlastnil mírnost, pokoru i odvahu v tak nezvyklé míře, je symbolizován jak beránkem, tak i lvem.

Jistý pisatel líčil kombinaci pokory a statečnosti těmito slovy: „Žádný člověk nemůže být božsky mírný a pokorný, jestliže sám u sebe neví, že každý jeho čin je v souladu se zákonem Božím. Takto může čelit každé překážce... Slabocha rozčilí i malíčkost, a proto takový člověk nemůže být nikdy mírný, pokorný a skromný, poněvadž jej lze snadno podráždít. Nemá k tomu povahu, aby byl mírný a pokorný. Ten, kdo ví, že je zajedno s Bohem, nepřipustí, aby ho takové vlastnosti trápily... Ten, kdo žije v dokonalém pokoji sám se sebou, kdo je pánem vlastních pohnutek a ovládá své záležitosti i okolnosti, ten dokáže být mírný a pokorný. Utrhačný jazyk ho nezraní, poněvadž ví, že se nakonec všechny nepravdy prokáží být nicotnými. Ví, že se nezakládají na skutečnosti, a proto ho nemohou zranit. A konečně — Bůh nepotřebuje obrany.“

Přesně tak tomu bylo u Ježíše. Byl příliš velikým, než aby se ho mohly dotknout urážky a spílání a příliš horlivý, než aby se dal odvrátit malichernými věcmi od svých ušlechtilých úmyslů. Byl nejpokornějším z pokorných, největším z velikých, nejsilnějším ze silných a nejstatečnějším ze statečných. Zde je vzdána nádherná pocta Beránkovi, který byl též Lvem: „Byl pokorný nejen ve své pasivitě, ale i když bojoval... Miluj Krista, planoucího zraku a žehnající ruky, laskavého, ale i hrozného Proroka, jenž vyslovil nad městem „běda“, avšak nad ním i upřímně zaplakal. Miluj Krista, který rozpoutal bouři svého hněvu nad národem a potom nechal vracející se bouři bít do něho samého, když visel na kříži, aby dokonal vykoupění. Čerpám ze života Kristova, který tolik miloval, aby nenáviděl zlo, jež hubí ty, které On miluje. (S. Jones: Kristus u kulatého stolu, str. 228)

Evangelium nás chce učinit podobnými tomu, jenž je „dokonale laskavý“ a „nejvyšší mezi desetitisíci“. Účel a cíl jeho prostřednické služby je učinit nás silnými. Poznání vlastní slabosti je zdrojem pokory a tajemství pravé síly v rozvoji charakteru. Proto je spojení charakteristických obrazů beránka a lva tajemstvím duchovního vzrůstu, který dosahuje „muže dokonalého, v míru postavy plného věku Kristova“. (Ef 4, 13) T. B.

HLEDÁNÍ ZTRACENÉHO UMĚNÍ

UMĚNÍ PRACOVAT A ODPOČÍVAT

Někdy se tvrdí, že práce je hlavní náplní života. Proto je problému práce věnována v této rubrice zvláštní kapitola. Nechtěli bychom se při tom ztrácet ve všeobecnostech, neboť nám nezáleží na tom, abychom dokázali nutnost práce, nýbrž abychom probrali, jak a v jakém duchu můžeme nejlépe plnit své povinnosti.

I kdybychom měli ze své práce sebevětší

radost, přesto se budeme cítit velmi příjemně, bude-li náš život naplněn méně námahou a více volným časem. Vždyť všichni holdujeme někomu více, někomu méně zásadě: Čím snadněji, tím lépe!

Před sto lety trvala denní pracovní doba téměř všude dvanáct hodin. Dnes se běžně pracuje osm hodin, a není žádný důvod k tomu, aby nebyl zaveden sedmihodinový pracovní den. Pokračující mechanizace podniků pravděpodobně přinese s sebou další zkrácení pracovní doby. Není to v podstatě důkazem toho, že se vyhýbáme námaze? Pouhá činnost se nám sice líbí; protože ji však často považujeme již za vlastní práci, dokazujeme tím, že náš smysl pro skutečnost je nejasný. Naše století nutí lidi k nepřetržité činnosti, lidé jsou stále v pohybu a přece jistě nepracují více a namáhavěji než jejich předkové.

Mnozí lidé však skutečně milují svou práci, ačkoliv ve většině případů pravděpodobně ne pro práci samu, nýbrž kvůli výhodám, jež jim práce poskytuje: peníze, čest, radost z rozvinutí vlastních sil a různé další výhody. Hledají a hodnotí úspěch své práce, ale ne práci samu.

Je správné přistupovat k práci s vnitř-

ním odporem a řídit se „zákonem nejmenší námahy“? Na tuto otázku musíme ovšem odpovědět záporně, neboť až do nynějška se bez poctivé námahy nemohlo vytvořit nic velkého, dobrého a krásného. Edison, významný vynálezce, nám může sloužit jako příklad. Tento učený muž pracoval průměrně šestnáct hodin denně, aniž by na něm byla patrná únava, a pravděpodobně ani nebyl unaven. Zemřel teprve ve stáří devadesáti let. Když byl jednou tázan na tajemství svého úspěchu, odpověděl: „Za svůj úspěch vděčím z jednoho procenta inspiraci a z devadesáti devíti procent mému potu.“ Edison mohl vykonat své obrovské dílo jistě ne proto, že se chtěl bezpomínečně umořit a strhat práci, nýbrž proto, že viděl před sebou cíl, jehož chtěl dosáhnout.

Totéž lze říci i o jiných, kteří pracovali výjimečně těžce, aby své práci dali jasnou a bezvadnou formu. Co tyto mužové a jim podobní hledali, nebyla práce sama o sobě, nýbrž plody jejich namáhání, zdokonalení jejich vědy nebo jejich umění. Byli podrobeni stejnému zákonu jako jiní lidé, kteří se nestali tak proslulými, a v hloubi své duše měli aversi ke každé těžké a zdoluhavé práci. Protože práce téměř vždy přináší s sebou starosti, nemáme ji rádi, a mnohdy ji dokonce považujeme za kletbu. Z tohoto hlediska je zcela pochopitelné, že se chceme — když se už práci nemůžeme vyhnout — zbavit alespoň jejich nepříjemných průvodních jevů.

Když naši předkové poprvé zhršili, řekl Bůh, že si od té doby v potu své tváře budou dobývat prostředky ke svému živobytí. To je dnes pro mnohé lidi důvodem k tomu, aby v práci viděli bezprostřední důsledek prvního hříchu. Tak tomu však není. Již dříve než Adam a Eva zhršili, byli umístěni do zahrady Eden, aby ji obdělávali a ošetřovali. (1 Moj 2, 15) Adam a Eva pracovali tedy již dříve než si přivodili trest, a vykonávali nejvznešenější ze všech povolání, totiž povolání zemědělece. Avšak tehdy byla jejich práce ještě lehká, jednoduchá a nebyla spojena s nepříjemnostmi. Teprve po pádu do hříchu stala se namáhavou, protože se od té doby tělesné síly optřebovávají; a toto ukazuje lidem, že jednou musejí zemřít. Všimněme si tedy, že práce slouží především jako zdroj zdraví a pramen radosti z udržování života a nesmí se zaměřovat s těžkostmi, které jsou odplatou za hřích. Dříve než budeme zkoumat, jakých pravidel nutno dbát při umění pracovat, probereme poněkud podrobněji naznačený protiklad.

Ačkoliv později budeme podrobně mluvit o únavě, zdůrazňujeme již zde, že podle našeho mínění únava není následkem práce, nýbrž je vyvolána jak pracovními podmínkami, tak i naší pracovní morálkou. Jednotvárnost, která je často spojena s naší prací, tísnivá myšlenka, že práce musí být hotová

do určitého termínu, starost o každodenní chléb, toto vše způsobuje, že se nám práce nejen zdá neuspokojující a namáhavou, nýbrž se nám skutečně stává utrpením. Lidé, aby překonali tento stav stísněnosti, se často povzbuzují k práci tím, že sahají po nějakém dráždivu, tedy po kávě, alkoholu nebo podobně. Tyto jedy oslabují nejen tělo, nýbrž i vůli. Zdá se sice zpočátku, že nás posilují, ve skutečnosti je to však omyl, po němž následuje ještě větší vyčerpanost. K tomu se připojuje ještě ta skutečnost, že mnozí duševní pracovníci jedí nepravidelně. Při snídani se spokojí často šálkem kávy a krajíčkem chleba s máslem; oběd spolykají ve chvatu, zatímco jejich večere se skládá z hojných a těžkých chodů, což pak ruší jejich spánek. Přidruží-li se k tomuto způsobu života ještě hojně požívání masa, jež prý dodává sílu, pak jsme vyjmenovali téměř všechny omly pokud jde o naši výživu.

Často obdivujeme výkony atletů a rekordy mnoha sportovců. Můžeme zjistit, že vegetariáni jsou všeobecně silnější a vytrvalejší než jedlíci masa. Přitom ovšem zjistíme ještě i to, že se nejenom vyhýbají požívání masa, nýbrž kromě toho vedou v každém směru rozumnou životosprávu.

Dnešní podmínky jsou skutečně velmi často škodlivé. Všimněme si — abychom uvedli několik příkladů — zaměstnanců v cukrovarech, chemických závodech a továrnách různého typu. Tito zaměstnanci jsou vystaveni vážným nebezpečím. Avšak totéž platí i o duševních pracovnících, kteří téměř bez hnutí sedí u stolu. Po celé hodiny vysedávají nad knihami a papíry, přičemž po celou tu dobu je brzděna jejich látková výměna. Je dokázáno, že zvýšená duševní koncentrace podivným způsobem ovlivňuje intenzitu dechu a že chvílemi může dokonce zastavovat dýchání. Není totiž možno se zároveň soustředit a normálně dýchat. Pro samou namáhavou duševní práci bychom snad mohli zapomenout dýchat, kdyby nás silná tělesná nevolnost nepřivolala zpět ke skutečnosti. To se projevuje tím, že hluboce vdechneme a vydechneme a přitom dokonce vzdechneme.

Mnozí lidé se posadí při své práci přímo před zářivé světlo a jsou překvapeni tím, že se rychle unaví. Nechápu, že se nevědomky po celé hodiny musejí namáhat, aby chránili oči před oslňujícími nepříjemnými a z nesprávného směru dopadajícími paprsky. Světlo by mělo pokud možno dopadat zleva a poněkud zezadu. Práce by pak mnohem méně namáhala.

Mám se zmínit ještě také o starostech, jejichž tíhu při práci nemůžeme odložit? Mnoho lidí žije v ustavičném neklidu a strachu, že by mohli onemocnět a tak ztratit svůj výdělek. Za takových podmínek se jim práce stane nesnesitelným břemenem; neboť nic nepůsobí tak tísnivě a nic nepodlamuje síly

tak, jako denní starosti. Prosím, přečtěte si, co nám říká Ježíš. U Matouše v kapitole šesté, ve verších 25—34, najdete jeho výrok: „Protož pravím vám: Nepečujte o život svůj, co byste jedli a co pili, ani o tělo své, čím byste se odívali. Zdalíž není život více nežli pokrm, a tělo nežli oděv? Hleďte na ptactvo nebeské, že nesejí ani žnu, ani shromažďují do stodol, ale Otec váš nebeský živí je. I zdalíž vy jich mnohem nepřevyšujete? A kdo z vás pečlivě myslí, může přidati ku postavě své loket jeden? . . . Nepečujtež tedy, říkajce: Co budeme jísti? aneb co budeme pít? aneb čím se budeme odívat? Nebo toho všeho pohané hledají. Víť zajisté Otec váš nebeský, že toho všeho potřebujete. Ale hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto vše bude vám přidáno. Protož nepečujte o zítřejší den, nebo zítřejší den bude pečovati o své věci. Dostít má den na svém trápení.“

Po těchto úvahách o trampotách a starostech spojených s prací chceme přejít k otázce, v jakém duchu se práce má vykonávat.

Tři dělníci, kteří pracovali na stejném pracovišti, byli jeden po druhém dotazováni: „Co zde děláte?“ — První dělník odpověděl: „Vydělávám si na živobytí.“ Druhý odpověděl: „Právě rozřezávám kámen.“ Odpověď třetího dělníka zněla: „Pomáhám při stavbě kostela.“ Všimněte si, že všichni tři konali stejnou práci na stejné stavbě, ale zřetelně se od sebe lišili postojem ke své práci. První dělník myslel jenom na svůj bezprostřední výdělek. Druhý se věnoval svému úkolu, aby ho vykonal co možná nejdokonaleji. Jenom třetí našel vlastní poměr ke společnému dílu, cítil se spolupracovníkem architekta, stavebníka, jakož i všech řemeslníků, kteří spolupracovali na výstavbě budovy.

Pravděpodobně každý z nás patří k jednomu z těchto tří typů dělníků, nehledě na to, jaké povolání vykonává. Pracujeme-li jen pro náš každodenní chléb, pak nedosáhneme žádného opravdového uspokojení, neboť život — stejně jako peníze — nemá pro nás pak žádný zvláštní smysl a význam. Ať vykonáváme naši práci nuceně nebo dobrovolně, chceme být nad ní a nechceme se jí nechat zotročovat. Ve skutečnosti považujeme práci jen za prostředek k získání peněz, ale ne za samostatný cíl. Lépe by již bylo, kdybychom se podobali druhému dělníkovi, neboť ten měl bezpochyby zájem na své práci, a také chtěl svou práci vykonat co možná nejpečlivěji a bez chyb. Cítíme však, že — jak tomu bylo u třetího muže — mělo by záležet pouze a jediné na tom, v jakém duchu přistupujeme k práci a jaký postoj vůči ní zaujímáme, neboť jen toto ospravedlňuje námahu, kterou na práci vynakládáme. Mělo by být pro nás nezbytně nutné vědět proč, z jakého důvodu a za jakým účelem pracujeme. Teprve pak bude mít práce smysl, takže z ní bude pramenit taková radost, která poskytne hluboké vnitřní uspokojení.

Ze všeho toho můžeme poznat nejvyšší zásadu, již se musíme řídit, když se chceme naučit umění pracovat. Tato zásada zní: Plň svou povinnost s radostí, sebezapřením a s láskou. V žádném případě nestačí láska pouze k užitečnému zaměstnání; spíše je důležité, aby člověk byl činný s vědomím, že se tímto způsobem uskutečňuje vysoký a vznešený ideál. Jistěže nás každá práce nenaplní stejným nadšením. O některém úkolu se nám může zdát, že je méně hodný pozornosti a že je méně důležitý než jiný

Kdo přistupuje v pravém duchu ke své práci, bude ji pociťovat nejen jako lehkou, nýbrž také jako příjemnou. Tvrdí dokonce, že za takového předpokladu budeme svou práci mít rádi, neboť nám poskytne vědomí, že spolupůsobíme se všemi těmi, kteří se snaží dosáhnout vysokých úspěchů věcí a kteří by chtěli v každodenním životě usku-tečňovat to, co je dobré a pravdivé. Dříve nebo později se každému stává jasným, že práce šlechtí člověka k tomu, aby se stal zprostředkovatelem duchovních sil a aby mohl mít jako Boží spolupracovník podíl na zdokonalení a zušlechtnění lidstva. Ne bez důvodu Bůh v deseti přikázáních a to ve čtvrtém, spojil zákon o práci se zákonem o odpočinku. Účelem odpočinku je obnovení naší zásohy tělesných a duševních sil, které prostřednictvím práce máme nasazovat pro blaho našich bližních.

Pracujeme-li v tomto smyslu a v tomto duchu, pak přispíváme svými schopnostmi a silami k tomu, aby se myšlenky nebe uskutečnily již zde na zemi. To však znamená nic jiného než nasazení všech sil k tomu, aby se hříšní lidé navrátili k Bohu. Při posouzení práce z tohoto hlediska jeví se nám práce jako prokazování příně — jako čestný úkol. Práce nám zajišťuje všechno, co potřebujeme k životu, a pozvedá nás na úroveň Božích spolupracovníků.

Úvahy o umění pracovat nacházejí své přirozené doplnění v pojednání o tom, jak můžeme překonat nepříjemné průvodní jevy — stavy vyčerpanosti — způsobené prací. Proto dříve než se budeme podrobně zabývat a přemýšlet o tom, jak odpočívat nemáme.

Příčina únavy tkví v podstatě v tom, že se v krvi hromadí jedovaté látky, které se vytvářejí v důsledku tělesné námahy, protože je s ní spojeno opotřebování tkáně. Za normálních podmínek se tyto jedy vylučují krevním oběhem ve stejné míře jak se tvoří. Dokonce i v takových případech, kdy se jedy přechodně vyskytnou v hojném množství, stačí obvykle pravidelný a časově omezený odpočinek, aby se organismus s nimi vypořádal. Není-li malátnost příliš velká, postačí k odstranění jedů vydatný noční spánek. Příštího rána člověk vstane opět posílen k nové denní práci. Příležitostně však může spotřeba sil překročit rezervy, které jsou k dispozici. Pak jsou zasaženy vnitřní zdroje, anebo člověk hledá útočiště v umělých dráždivlech, jejichž škodlivost jsme již dříve zdůraznili.

Tu a tam pocítí každý z nás naléhavě nutnost vydatnějšího zotavení než je možno uskutečnit normálním nočním spánkem. Život z nás často odčerpá všechny síly a čím větší pokrok dosahujeme v civilizaci, tím více jsme vystaveni vyčerpaní. Již jsme poukázali na okolnosti, které nás nutí ke spěšné horečnaté práci uprostřed hluku. Proto často potřebujeme odpočinek. Většinou nám však k tomu schází čas, ba na odpočinek již nejsme ani zvyklí a tak hledáme uvolnění v rozptýlování a vzrušení; chceme se sebe stříst únavu a vybičovávat své síly, abychom si vytvořili klamný pocit, že vůbec nejsme unaveni nebo že disponujeme svými tělesnými a duševními silami, které jsou zdánlivě nevyčerpatelné.

Dnes lidé nemají správnou představu o tom, jak se má odpočívat. Po celé měsíce nadměrně dřou a pak si vyberou tak zvanou dovolenou, kterou však často zcela nesmyslně promrhají.

Lidé často vyhledávají k zrekreování takové místo, kde je postaráno o mnoho zájmavosti. Lidé se zde setkávají se svými příbuznými, přáteli a známými, podnikají společné výlety, společně se radují a vzrušují nebo se rozptýlují v divadle, v kavárnách s tanečním programem a na jiných místech. Tak sece zapomínají na svou vyčerpanost, ale nepřekonávají ji.

Právě tak, jak si lidé neumějí rozumně zorganizovat svou dovolenou, stejně tak nerozumějí problému spánku. Zpočátku si myslí, že na spánek nemají čas, a později spát vůbec nemohou. Pak si pomáhají léky, které jsou však většinou natolik nebezpečné, že je musí předepisovat lékař, neboť v lékárně nejsou volně k dostání. Takto člověk sice spí, ale bez osvěžujícího účinku.

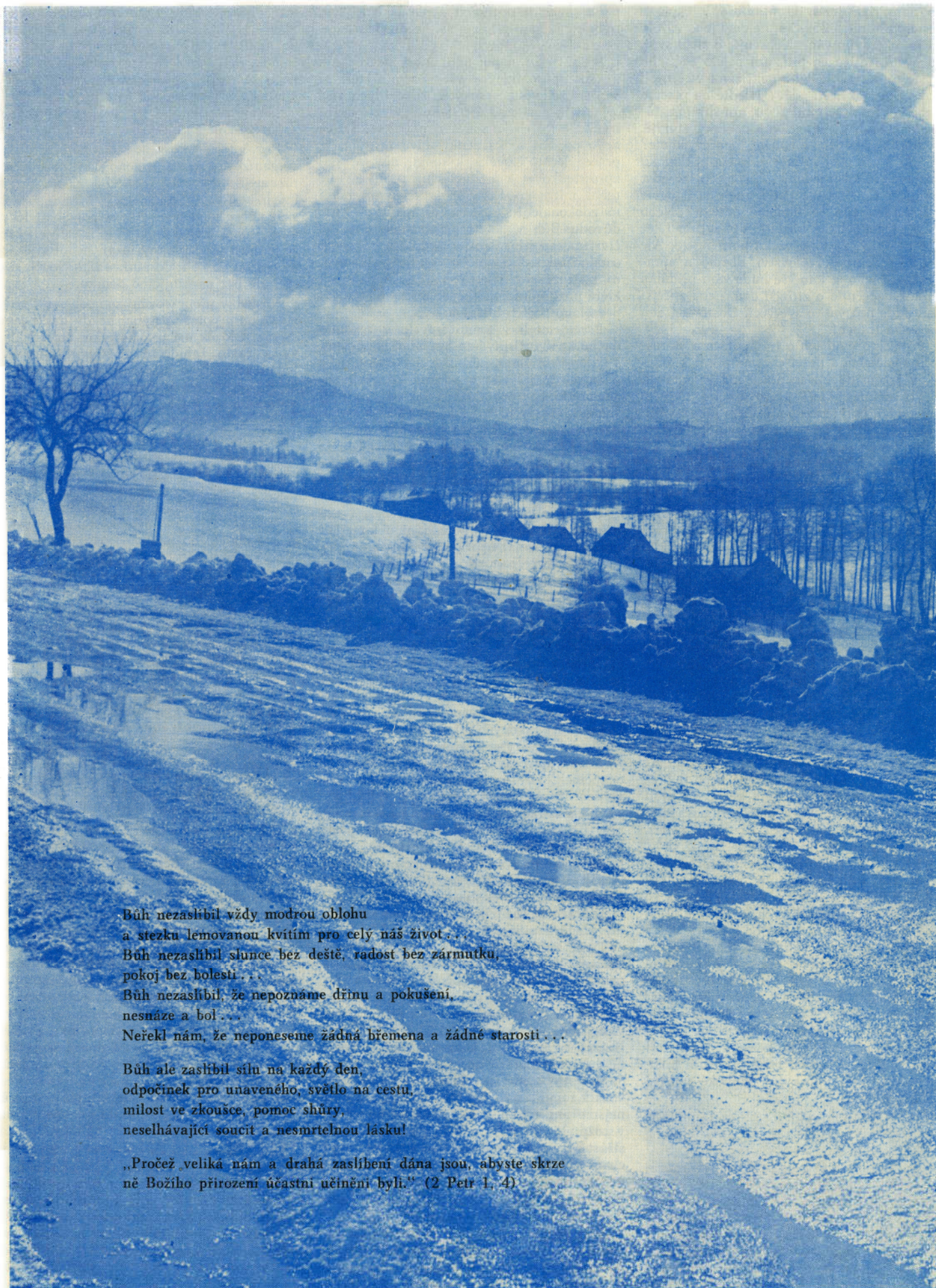
Následky přepracování se neobjevují vždy pozvolna a pomalu, nýbrž někdy náhle jako otrava. Člověk má pak horečku, bolesti hlavy a často žaludeční a střevní poruchy. Jedná se zcela o přirozené projevy otravy, které jsou vyvolány únavovými látkami, jež se nahromadí v těle a nutí ho k odpočinku. Vyčerpaní je prostě všeobecnou časťou příčinou nemoci.

Jakých hlavních pravidel musíme dbát při umění odpočívat? Tuto otázku si nyní probereme. Nejdříve máme zde na mysli samozřejmý denní odpočinek. Moderní způsob života nás nutí k dodatečnému odpočinku kromě obvyklého nočního spánku. Den naplněný prací, spěchem a vzrušením naše zeslabené nervy již nestačí zvládnout.

Ještě důležitější je však odpočinek, který téměř zcela upadá v zapomnutí, a jímž je odpočinek, který se opakuje každý týden. O něm budeme nyní mluvit. Mohu jen říci, že je výborným zvykem odpočinout si každý sedmý den v týdnu. Je to ostatně zvyk, který je nejen plodem životních zkušeností, nýbrž má svůj původ v tom, že věčný Stvořitel čtvrtým přikázáním nařídil lidem jeden den v týdnu odpočívat. Ano, tento zvyk, který se zakládá na Božím přikázání, je stejně tak starý jako naše země, neboť sahá zpět do ráje. Stvořitel zcela určitě ví, že tento den odpočinku je pro nás nutný. Měli bychom si v ten den také skutečně odpočinout.

Tato záležitost má však ještě druhou stránku, které si chceme trochu povšimnout. Potřebujeme nejen tělesný odpočinek, ale především duševní a duchovní odpočinek a zotavení. Věřím, že Stvořitel svými slovy: „Šest dní pracovati budeš . . . ale dne sedmého nebuděš dělati žádného díla“ chtěl vyjádřit, jak je nutné žádný jeden celý den věnovat duchovnímu životu a hledání pravých základů naší víry a naší naděje. Abychom mohli v tento den nabrat nové síly, měli bychom tomuto dnu odpočinku přidávat hlubší smysl než se to dnes všeobecně děje. Již sama vůle vytvořit vnitřní spojení se zdrojem duševních sil bude mít za následek, že budeme méně zneklidnění a méně vyčerpaní, neboť pak nás již nebude trápit pocit, že jsme vystaveni hře náhody.

Jistě jsme pochopili, že umění odpočívat tkví přednostně v posílení mravních a duchovních sil plynoucích z víry a spoléhání na Boha. Záleží především na tom, abychom získali duševní klid, abychom se spoléhali na Boha a důvěřovali lidem a abychom v Knize knih hledali odpověď na důležité otázky, které vždy zajímaly lidstvo. Klid, který pak začne vyzařovat z našeho nitra, bude mocně působit na naše zdraví.

Bůh nezaslibil vždy modrou oblohu
a stezku lemovanou kvítím pro celý náš život...
Bůh nezaslibil slunce bez deště, radost bez zarmutku,
pokoj bez bolesti...
Bůh nezaslibil, že nepoznáme dřinu a pokušení,
nesnáze a bol...
Neřekl nám, že neponeseme žádná břemena a žádné starosti...

Bůh ale zaslíbil sílu na každý den,
odpočinek pro unaveného, světlo na cestu,
milost ve zkoušce, pomoc shůry,
neselhávající soucit a nesmrtelnou lásku!

„Pročež veliká nám a drahá zaslíbení dána jsou, abyste skrze
ně Božího přirození účastní učnění byli.“ (2 Petr 1, 4)